

**T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ
ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KASTAMONU KONAKLARININ TURİZME
KAZANDIRILMASI**

SAİM AKBAŞ

**DANIŞMAN
DOÇ. DR. KUTAY OKTAY**

KASTAMONU - 2017

TEZ ONAYI

Saim AKBAŞ tarafından hazırlanan "**Kastamonu Konaklarının Turizme Kazandırılması**" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde savunulmuş ve **oy birliği** ile Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü **Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman

Doç. Dr. Kutay OKTAY
Kastamonu Üniversitesi

Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. İrfan MISIRLI
Kastamonu Üniversitesi

Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Sezen ÖZEK
Sinop Üniversitesi

21/07/2017

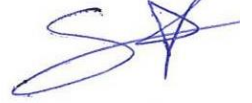
Enstitü Müdür V.

Doç. Dr. Ergün RECEPOĞLU

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildirir ve taahhüt ederim.

Saim AKBAŞ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KASTAMONU KONAKLARININ TURİZME KAZANDIRILMASI

Saim AKBAŞ

Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Kutay OKTAY

Tarihi bir sokak, mahalle, kent ve sivil mimari yapılar turizm açısından bir değer teşkil ederler. Kastamonu gibi bu yönden zengin şehirlerde yer alan tarihi konaklar; turizm için ülkemize gelen yerli veya yabancı misafirleri burada ağırlamada, ülkemizi ve geleneksel değerlerini sunmak açısından olağanüstü bir fırsattır. Konakların restorasyonlarının yapılarak turizme kazandırılması ile Kastamonu'ya daha da çok yerli ve yabancı misafir çekilebilir. Bu noktada göz önünde bulundurulması gereken unsur, konakların yaşanabilen evler olmasıdır. Bir konak, içinde yaşayan birileri olmazsa yavaş yavaş çürür ve yıkılır. Yıkılan tek şey konağın kendisi değildir. Zira konaklar yaşadığı dönemin ruhunu tüm yönleriyle yaşatan, maneviyatla yaşayan ahşap yaşam alanlarıdır. Konakların yok olup gitmesi ve restorasyon işlemleri için konak sahiplerinin yeterli bilince ve bilgiye sahip olmamaları, tarihi yapıların yok olup gitmelerine ve turizme kazandırılmamalarına yol açmaktadır. Araştırmanın amacı; Kastamonu şehrindeki konakların turizm potansiyelinin incelenmesi, yeniden işlevlendirme olanaklarının ayrıntılı bir şekilde ele alınarak Kastamonu konaklarının sahip olduğu bu potansiyelin nasıl turizme kazandırabileceğidir. Araştırma yöntemi olarak, niteliksel (kalitatif) analiz yöntemlerinden biri olan odak grup görüşmesi yöntemi tercih edilmiştir. Odak grup, kamu kurumlarından, özel sektör temsilcilerinden ve sivil toplum kuruluşlarından katılımcılardan oluşturulmuştur. Toplanan verilerin değerlendirilmesinde analitik genelleme yapılmıştır. Toplanan veriler, nitel veri analizi yaklaşımlarından betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Analiz sonucunda Kastamonu konaklarının turizme kazandırılmasına yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Sivil Mimari Yapı, Yeniden İşlevlendirme, Turizme Kazandırma, Kastamonu Konakları

2017, 136 sayfa

ABSTRACT

MSc. Thesis

REDOUNTING OF MANSIONS IN KASTAMONU TO TOURISM

Saim AKBAŞ

Kastamonu University
Institute of Social Sciences
Department of Tourism Management

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Kutay OKTAY

Historical streets, neighborhoods, cities and civil architectural structures are worthy of tourism. Historical mansions located in rich cities in this direction such as in Kastamonu is an extraordinary opportunity to create in terms of presenting our country and traditional values in welcoming and welcoming domestic or foreign guests coming to our country for tourism. With the restoration of the mansions and tourism, it is possible to attract more domestic and foreign visitors to Kastamonu. What is important to consider at this point is that the mansions are houses that can live inside. A mansion, if there are not any inhabitants, it will slowly rot and fall down. The only thing that is destroyed is not the place itself. Because the mansions are the living spaces of the spiritual living which live the soul of the period that they live in all directions. The disappearance of the mansions and the fact that the host owners do not have enough knowledge and knowledge for the restoration process lead to the destruction of historical buildings and the loss of tourism. The purpose of the research is that an examination of the tourism potential of the mansions in the city of Kastamonu explains in detail the possibilities of re-activation and how this potential of Kastamonu mansions can be brought to tourism. The focus group is consisted of participants from public institutions, private sector representatives and non-governmental organizations. An analytical generalization has been made in the evaluation of the collected data. The collected data have been analyzed using descriptive analysis technique from qualitative data analysis approaches. As a result of the analysis, suggestions for tourism of Kastamonu mansions have been presented.

Keywords: Civil Architectural Buildings, Refunctioning, Redound to Tourism, Mansions of Kastamonu

2017, 136 pages

ÖNSÖZ

Tezimin hazırlanmasıyla ilgili süreç boyunca değerli zamanlarını, bilgilerini ve emeklerini benimle paylaşan, sonuna kadar gösterdiği sonsuz sabır ve desteği için saygıdeğer tez danışmanım Sn. Doç. Dr. Kutay OKTAY'a minnetlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimimin başından itibaren, her türlü ilmi ve insani desteklerini benden esirgemeyen, bana yol gösteren ve inanan Sn. Yrd. Doç. Dr. Muharrem AVCI'ya, Sn. Yrd. Doç. Dr. Aydoğan AYDOĞDU'ya, Sn. Yrd. Doç. Dr. Canan TANRISEVER YİĞİT'e, Sn. Arş. Gör. Hüseyin PAMUKÇU'ya, Sn. Arş. Gör. Emrah YAŞARSOY'a ve Sn. Dilara Eylül KOÇ'a, odak grup çalışmasını moderatör olarak yöneten ve her türlü desteklerini esirgemeyen Sn. Yrd. Doç. Dr. İrfan MISIRLI'ya, odak grup çalışmasının uygulanmasından önce ve sonrasında her türlü desteği veren değerli arkadaşım Bahadır UYANIK'a ve odak grup çalışmama katılan değerli katılımcılara teşekkür ederim.

Tezimi hazırlama süresince sabrını esirgemeyerek maddi ve manevi olarak beni destekleyen canımdan çok sevdiğim aileme, şu anki bilgi birikimlerimin temelini lise yıllarında oluşturan değerli hocam Fatih ERSOY'a, çok değerli arkadaşım, kardeşim Onur BARIŞ'a ve her zaman yanımda olan ve desteğini esirgemeyen değerli Öğr. Gör. Ömer SARAÇ, Sadi AYDIN ve Hanife ÖZCAN'a teşekkürlerimi sunarım.

SAİM AKBAŞ

Kastamonu, Temmuz, 2017

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
RESİMLER DİZİNİ.....	x
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	2
1.2. Araştırmanın Önemi.....	3
1.3. Araştırmanın Kısıtları.....	3
2. KÜLTÜREL MİRASI KORUMA KAVRAMI VE YENİDEN İŞLEVLENDİRME.....	5
2.1. Kültürel Mirası Koruma Kavramı.....	5
2.1.1. Korumanın Tanımı ve Önemi.....	6
2.1.2. Koruma Bilinci.....	7
2.1.3. Koruma Eyleminin Nedenleri.....	7
2.1.4. Koruma İle İlgili Yasama ve Yönetmelikler Yöntemleri.....	8
2.1.5. Tarihi Yapılarda Koruma Sorunları.....	10
2.1.6. Türkiye'de Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması ve Koruma Yaklaşımları.....	11
2.1.7. Tarihi Yapıların Korunmasında ve Yeniden İşlevlendirilmesinde Teşvik, Yardım ve Fonlar.....	12
2.2. Yeniden İşlevlendirme Kavramı.....	13
2.3. Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesini Gerektiren Nedenler.....	15
2.3.1. Tarihsel ve Kültürel Nedenler.....	16
2.3.2. Çevresel Nedenler.....	16
2.3.3. Ekonomik Nedenler.....	17
2.4. Yapıların Yeniden İşlevlendirme Süreci.....	17
2.5. Dünyada Yeniden İşlevlendirme ve Örnekleri.....	18

2.5.1. Barcelona’da Yeniden İşlevlendirme.....	19
2.5.2. St. Christoph Kilisesi’nde Yeniden İşlevlendirme	20
2.5.3. Londra’da Yeniden İşlevlendirme	20
2.5.4. Floransa’da Yeniden İşlevlendirme	21
2.6. Türkiye’de Yeniden İşlevlendirme ve Örnekleri.....	22
2.6.1. İbrahim Paşa Sarayı’nın Yeniden İşlevlendirilmesi	22
2.6.2. Aral Şarap Fabrikası’nın Yeniden İşlevlendirilmesi	23
2.6.3. Cibali Tütün Fabrikası’nın Yeniden İşlevlendirilmesi	24
2.6.4. İzmit Seka Kâğıt Fabrikası’nın Yeniden İşlevlendirilmesi.....	25
2.7. Turizm Sektöründe Yeniden İşlevlendirme ve Örnekleri	26
2.7.1. Horozlu Han’ın Yeniden İşlevlendirilmesi.....	26
2.7.2. Hotel Gold Konağı’nın Yeniden İşlevlendirilmesi.....	27
2.7.3. Çeşmeli Konağı’nın Yeniden İşlevlendirilmesi.....	28
2.7.4. Kapadokya İhlara Konakları’nın Yeniden İşlevlendirilmesi	28
2.7.5. Elçi Konağı’nın Yeniden İşlevlendirilmesi	29
2.8. Turizm Sektöründe Kültürel Miras	30
3. KASTAMONU KONAKLARININ İNCELENMESİ.....	32
3.1. Kastamonu Hakkında Genel Bilgiler	32
3.1.1. Coğrafi Özellikler	32
3.1.1.1. <i>Yeri, konumu</i>	32
3.1.1.2. <i>Yüzey şekilleri, iklimi, bitki örtüsü</i>	32
3.1.1.3. <i>Ulaşım</i>	33
3.1.2. Nüfus.....	34
3.1.3. Sosyal ve Ekonomik Yapı.....	37
3.2. Geleneksel Türk Konakları	40
3.3. Kastamonu Konaklarının Genel Özellikleri	41
3.4. Kastamonu Konaklarının Mimari Özellikleri ve Plan Tipleri.....	43
3.4.1. Çardak ve Sofa.....	45
3.4.2. Oda.....	45
3.4.3. Mutfak.....	46
3.4.4. Merdivenler.....	47
3.4.5. Cihannüma	47
3.4.6. Bahçe	47

3.4.7. Servis Mekânları	48
3.5. Kastamonu Konaklarının Turizm Potansiyeli	48
3.6. Kastamonu Konaklarından Örnekler	50
3.6.1. Sinan Bey Konağı	50
3.6.2. Mevlana Konağı.....	51
3.6.3. İsmail Bey Konağı	51
3.6.4. Eflanili Konağı.....	52
3.6.5. Uğurlu Konakları	53
3.6.6. Hafız Bey Konağı	53
3.7. Kastamonu Belediyesi Tarafından Restore Edilen Konaklardan Örnekler	54
3.7.1. Akteke Konağı	54
3.7.2. Çatlakoğlu Konağı	54
3.7.3. Şeyhoğlu Konağı.....	55
3.7.4. Mazlumcuoğlu Konağı	55
3.7.5. Hüma Hatun Kadınlar Eğitim ve Kültür Evi	56
3.7.6. Aycılar Konağı.....	56
4. KASTAMONU KONAKLARININ TURİZME KAZANDIRILMASI	
ARAŞTIRMASI.....	57
4.1. Araştırmanın Yöntemi	57
4.2. Araştırmanın Ön Hazırlıklarının Akış Şeması	58
4.2.1. Odak Grup Görüşmesi İçin Gerekli Soruların Hazırlanması.....	58
4.2.2. Grupların Belirlenmesi ve Davet Edilmesi.....	58
4.2.3. Odak Grup Görüşmesi Ön Hazırlık	59
4.2.4. Katılımcılar	60
4.2.5. Odak Grup Görüşmesinin Gerçekleşmesi.....	62
4.2.5.1. <i>Odak Grup Görüşmesinin Tarihi ve Süresi</i>	62
4.2.5.2. <i>Tanışma ve Giriş</i>	62
4.2.5.3. <i>Katılımcıların Görüş Bildirmeleri</i>	63
4.3. Odak Grup Görüşmesinden Elde Edilen Bulgular ve Değerlendirilmesi.....	63
4.3.1. Soru 1	67
4.3.2. Soru 2	69
4.3.3. Soru 3	77
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	87

KAYNAKLAR	91
EKLER	101
Ek 1. Gönüllü Katılımcı Bilgilendirme Formu	102
Ek 2. Odak Grup Toplantısı Formu	103
Ek 3. Katılımcıların Kendilerini Tanıtması	104
Ek 4: Odak Grup Görüşmesinin Deşifresi.....	110
Ek 5: Odak Grup Toplantısı Davetiyesi	135
Ek 6. Açıksöz ve Gündem 37 Gazeteleri Odak Grup Görüşmesi Haberleri	136

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Kültürel mirası korumanın dönüm noktaları	9
Tablo 2. Genel nüfus sayımları 1927-2000 yılları Kastamonu nüfusu	35
Tablo 3. 2008-2016 yılları Kastamonu il, merkez nüfusu ve yıllık nüfus artış hızı ..	36
Tablo 4. 2016 yılı Kastamonu nüfusu	37
Tablo 5. Görüşme katılımcılarına ilişkin demografik bilgiler	61
Tablo 6. Odak grup görüşmesinden elde edilen bulguların tabloda gösterim.....	64

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Sofalı konak örneği	44
Şekil 2. İki bölümlü (haremlik+selamlık) konak örneği	44

RESİMLER DİZİNİ

Resim 1. Las Arenas Barselona	19
Resim 2. St. Christoph Kilisesi	20
Resim 3. Tate Modern Sanat Galerisi	21
Resim 4. Leopolda Tren İstasyonu.....	21
Resim 5. Türk ve İslam Eserleri Müzesi	23
Resim 6. Eskişehir Hayal Kahvesi	24
Resim 7. Kadir Has Üniversitesi.....	24
Resim 8. Seka Kâğıt Müzesi	25
Resim 9. Horozlu Han.....	27
Resim 10. Hotel Gold Konak	27
Resim 11. Otel Çeşmeli Konak.....	28
Resim 12. Kapadokya İhlara Konakları	29
Resim 13. Elçi Konağı	29
Resim 14. Sinan Bey Konağı	51
Resim 15. Mevlana Konağı.....	51
Resim 16. İsmail Bey Konağı	52
Resim 17. Eflanili Konağı.....	52
Resim 18. Uğurlu Konakları	53
Resim 19. Ballık Konağı.....	53
Resim 20. Akteke Konağı	54
Resim 21. Çatlakoğlu Konağı	54
Resim 22. Şeyhoğlu Konağı.....	55
Resim 23. Mazlumcuoğlu Konağı.....	55
Resim 24. Hüma Hatun Kadınlar Eğitim ve Kültür Evi	56
Resim 25. Aycılar Konağı.....	56

KISALTMALAR DİZİNİ

ÇEKÜL	: Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı
G	: Gözlemci
GSYH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
ICOM	: International Council of Museums (Milletlerarası Müzeler Konseyi)
km	: Kilometre
km ²	: Kilometrekare
KTVKYK	: Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu
KUZKA	: Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
m	: Metre
M	: Moderatör
MSF	: Misafir
R	: Raportör
TD	: Tez Danışmanı
TUİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TY	: Tez Yazarı
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu)

1. GİRİŞ

Tarih kokan kentlerimizin coğrafi, kültürel, sosyo-ekonomik ve fiziksel unsurları kültürel mirasın en önemli öğeleridir. Bu yaşayan anıtsal ve sivil mimari örnekler; daha önce yaşanmış ve bugüne dek yok olmuş medeniyetlerle ilgili bilgiler veren ve medeniyetlerin yaşam tarzlarını bizlere aktaran değerlerdir. Kastamonu; ülkemizin bilinen en eski çağlardan beri yerleşmelere sahne olmuş nadir yerleri arasındadır. Kastamonu, topraklarında yaşamış olan birçok medeniyetten dolayı, kültürel ve tarihi değerler bakımından oldukça zengindir. Kastamonu ili, Osmanlı mimarisinin tipik örneklerini günümüze taşıyan yerlerin başında gelmektedir.

Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi ve korunması ile ilgili çalışmalar günümüzde sıkça karşımıza çıkmaktadır. Bu yapıların korunmasındaki temel amaç, nadide yapıların günümüze ulaştıkları gibi, sonraki nesillere orijinal yapı ve zenginliklerini koruyarak varlıklarını ulaştırmak olmalıdır. Bu amacın sonuca ulaşmasında, toplumdaki bireylerini birbirine bağlayan en önemli unsur olan ortak geçmişlerin de en somut simgeleri kültür varlıklarının korunması olup; bu varlıkların çağdaş bir toplum olmanın en önemli göstergesi olduğu düşüncesi ilk ve vazgeçilmez prensiptir.

Kastamonu günümüzde çok sayıda mimari değerleri içinde bulundurmaktadır. Kastamonu ilinde toplam 1827 adet taşınmaz kültür varlığı bulunmaktadır. İl merkezinde ise 564 tescilli sivil mimari yapı bulunmaktadır. Kültürel, dini, anıtsal ve sivil yapılardan oluşan bu yapıların 400 adedi, bölgenin mimari özelliklerini yansıtan geleneksel Kastamonu konaklarından oluşturmaktadır. Konaklar, diğer tarihi yapılarla birlikte şehrin kültürel kimliğinin korunmuşluk ögesi olarak göze çarpmaktadır. Yeniden işlevlendirilen konakların turizme kazandırılmasıyla, bu tarihi yapıların korunması sağlanacaktır.

Bu çalışmada; turizm potansiyeli olan Kastamonu konaklarının; Kastamonu için ne anlam ifade ettiğini, turizme kazandırılmasında ne gibi sorunlarla karşılaşıldığını ve bu sorunlara ne gibi çözüm önerilerinin getirilmesi gerektiği açıklanmaya çalışılmıştır.

Çalışmada Kastamonu konaklarının turizme kazandırılması beş bölümde incelenmiştir. Çalışmanın amacı, önemi ve kısıtları giriş bölümünde açıklanmıştır.

İkinci bölümde yeniden işlevlendirme ve koruma kavramları üzerinde durulmuştur. Alt başlıkları arasında yeniden işlevlendirme kavramı, yeniden işlevlendirmeyi gerektiren nedenler, Dünya’da ve Türkiye’de yeniden işlevlendirme, yeniden işlevlendirmeye örnekler ve kültürel mirasın korunması yer almıştır.

Üçüncü bölümde Kastamonu ili ile ilgili genel bilgiler, geleneksel Türk konakları, konakların genel özellikleri, konakların mimari özellikleri ve plan tipleri, konakların turizm potansiyeli ve Kastamonu’da turizme kazandırılmış örneklere yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde yapılan araştırma ile ilgili bulgular sunulmuştur. Araştırmanın yöntemi derinlemesine açıklanmış, araştırmanın ön hazırlık akış şeması ve odak grup görüşmesinin değerlendirilmesi (bulgular) yer almıştır. Beşinci ve son bölümde ise sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Kastamonu turizm imkânları ve turizm çeşitliliği bakımından zengin kaynaklara sahip bir şehirdir. Şehrin bu zengin kaynakları yeterince kullanamamakta ve turizm piyasası içerisinde yüksek olan bu pazardan istediği payı alamamaktadır. Ayrıca, kent merkezinde ve ilçelerde farklılıklar gösteren, mimari ve süsleme özellikleri yönünden karakteristik olan konaklar büyük bir turizm potansiyeli taşımaktadır. Araştırmanın birincil amacı; Kastamonu şehrindeki konaklarının turizm potansiyelinin incelenmesi ve yeniden işlevlendirilip turistik işletmelere dönüştürülmesinin ayrıntılı bir şekilde ele alınarak, Kastamonu konaklarının sahip olduğu bu potansiyeli nasıl turizm sektörüne kazandırabileceğinin belirlenerek, odak grup görüşmesinden elde edilen değerlendirmeler ile önerilerin sunulmasıdır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Araştırmanın önemi; Kastamonu’da mevcut tarihi yapılarla ilgili restorasyon fizibiliteelerinin yapılmış olmasına rağmen yeniden işlevlendirilmiş bu konakların turizme kazandırılması ile ilgili yapılan ilk çalışma olmasıdır.

Kastamonu’nun turizm sektöründen hak ettiği payı alabilmesi, şehrin tüm ticari, siyasi, kültürel ve sosyal bileşenlerinin bir araya gelerek ciddi, kararlı ve istikrarlı politikaları ile hayata geçirilmesiyle mümkün olabilecektir. Bu bileşenlere yönelik dinamikleri bilinçlendirip, harekete geçirecek en önemli araçlardan biri ise konuya yönelik yapılan ve yapılması gerekli bilimsel çalışmalardır. İşte bu çalışma tüm kamusal yapılanmaların, yerel yönetimlerin, özel sektörün, sivil toplum örgütlerinin ve yerel halkın işbirliği ile hareket etmelerine katkı sağlayabilme noktasında önemlidir.

Kastamonu, zengin bir turizm potansiyeline sahip olmakla beraber günümüze kadar bu değerlerin bilinciyle hareket edilememiş, sadece geleneksel turizm yaklaşımı ile yetinilip, şehir ekonomisinde turizm sektörünün payı, olması gereken değere çıkarılamamıştır. Bu çalışma, tarihi Kastamonu konaklarının bilimsel bir zeminde akademik bir planlama ile ele alınarak Kastamonu’nun turizm sektöründen elde ettiği geliri arttırmaya katkı sağlama noktasında önemlidir.

1.3. Araştırmanın Kısıtları

Çalışmanın en önemli kısıtı, nitel bir çalışma olduğundan, toplanan verilerin değerlendirilmesi aşamasında doğa bilimleri için geçerli olan nesnel kesinlikten bahsetmenin mümkün olmamasıdır. Çalışmadan elde edilen yargıları destekleyebilecek katılımcı görüşmelerine sahip olunsa da, aynı konu başka bir benzer gruplara tekrar uygulandığında farklı sonuçlara ulaşılacağı olasılığı göz ardı edilmemesi gereken bir faktördür.

Araştırmanın kısıtlarından bir diğeri de araştırmada kullanılan yöntem ile ilgili olduğu söylenebilir. Odak grup görüşmelerinde katılımcıların birbirlerinin etkisinde kalması ve baskılar nedeniyle bazı katılımcılar söylemek istedikleri asıl düşünceleri

ifade etmekten kaçınması olasıdır. Her ne kadar tüm odak grup görüşmelerinde katılımcıların statü, yaş, cinsiyet vs fark etmeksizin herkesin eşit olduğu ve görüşlerini özgürce bildirecekleri ortam sağlansa da, diğer katılımcıların görüşlerini kendi görüşleriymiş gibi kabullenen ya da diğer katılımcılardan tepki görebileceklerinden korkmaları nedeniyle özgün düşüncelerini beyan edemeyip, kendine saklayan katılımcıların olabileceği olasılığı göz önünde bulundurulmalıdır.

2. KÜLTÜREL MİRASI KORUMA KAVRAMI VE YENİDEN İŞLEVLENDİRME

2.1. Kültürel Mirası Koruma Kavramı

Kültür, tarihsel ve toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünüdür (URL-1, 2017). Bu bağlamda insan ve kültür arasında karşılıklı faydaya dayanan bir ilişki vardır. Kültür aidiyet duygusuyla kendisine bağlı insanları donanımlarıyla korur ama nesilden nesile aktarılmada ise insana muhtaçtır. Bu birliktelik her ne kadar ikisinin menfaatine olsa da insan menfaati daha ağır basmaktadır. Bu da kültürel mirası nesilden nesile taşıma zorunluluğunun beraberinde getirmektedir (Çelepi, 2016: 16).

Kültürel miras; somut olan, insan eliyle yapılan sanat eserleri ve mimari yapıların yanı sıra soyut olan fikirler, gelenek ve göreneklerimiz, yaşam biçimimiz içinde yaşattığımız değerlerde kültürel mirastır. Bundan dolayı birçok alanda kültürel mirasa yönelik araştırmalar yapılmaktadır. Sadece tarihi alanda değil, coğrafya, arkeoloji, sosyal, politik alanlarda araştırmalar yapılmaktadır (Özkartal, 2015: 26). UNESCO (1972) Doğal ve Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde somut kültürel mirası üç kısma ayırmıştır:

1. **Anıtlar:** Tarih, sanat ve bilim açısından istisnai evrensel mimari eserler, heykel ve resim alanındaki şaheserler, arkeolojik nitelikteki yapılar, kitabeler, mağaralar ve eleman birleşimleridir (Kurtar, 2012: 19).
2. **Yapı Toplulukları:** Mimarileri, uyumlulukları veya arazi üzerindeki yerleri nedeniyle tarih, sanat veya bilim açısından istisnai evrensel değere sahip ayrı veya birleşik yapılardır (Altaş, 2013: 243).
3. **Tarihi Sit:** Milli tarih ve askeri harp tarihi açısından önemli tarihi olayların cereyan ettiği ve doğal yapısıyla birlikte korunması gereken alanlardır (URL-2, 2017).

Dünya kültür mirasının önemli bir bölümüne sahip olma, ülkemiz için bir övünç kaynağıdır. Bakıldığı zaman, ülkemizin sahip olduğu tarihi kalıntılar çeşitlilik

bakımından yadsınamaz niteliktedir. Bu da geçmişe ışık tutması açısından büyük önem taşımaktadır. Ancak, dünya kültür mirasının önemli bir bölümüne sahip olmamıza rağmen ne kadarını koruyabiliyoruz, ne kadarına sahip çıkabiliyoruz bu konuda sorumlulukları yerine getirebiliyor muyuz tartışılır (Özdoğan, 2000: 155).

Yaşadığımız çağda her ülke, sahip olduğu doğal ve kültürel varlıkları korumak ve uluslararası alanda tanıtılmak için bir takım girişimlerde bulunmaktadır. Bunun sebebi sahip oldukları manevi değerleri gelecek nesillere de aktarmak, diğer ülkelere sahip oldukları kültür mirasları ile üstünlük sağlamak ve itibarını arttırmak için sahip oldukları mirası günümüze taşıma amacındalardır (Akpınar, 2007: 82).

2.1.1. Korumanın Tanımı ve Önemi

Koruma kavramı, toplumun geçmişteki sosyal ve ekonomik koşullarını, kültürel değerlerini yansıtan fiziksel yapısının, geçmişten günümüze geçirdiği değişimler nedeniyle yok olmasını önlemek, tarihi dokusunu günümüzle bütünleştirmek (Dostoğlu ve Polat, 2007: 63), gelecek nesiller için de her türlü yıkıcı, saldırgan ve zararlı eylemler karşısında güvence altına alınmasıdır (Kitir, 2016: 8).

Tarihte, koruma bilinci ilk olarak anıtlara yönelik ortaya çıkmıştır. İnsanlar yerleşik hayata geçtiği andan itibaren anıtları koruma kaygısı ortaya çıktığı belgelerce desteklenmektedir. Özellikle ilkel toplumlarda anıtlara verilen değer geçmişin temsilcileri olmaktan çok birer simge olarak görülmüş ve saygı duyulmuştur. Yani anıtlara anlamlar yüklenerek koruma bilinci bu yüzden gelişmiştir. İlerleyen dönemlerde ise sadece anıtların korunması gerekliliğine olan inanç zaman içerisinde, çevresindeki yapıların, kümelerin, kentsel ve kırsal yerleşmelerin ve hatta doğal çevreninde korumanın gerekliliği yönünde gelişme göstermiştir (İlhan'dan aktaran Sarıman-Özen, 2014: 13). Yani koruma alanı günümüze kadar genişlemiş ve kültürel varlıklarda farklı boyutlar kazanarak korunmaya başlamıştır. Bu daha çok yapı ya da kaynağın günümüze kadar taşınmasını sağlama açısından olumlu bir gelişmedir. Böylece sadece anıtlar değil, anıtlarla birlikte birçok tarihi yapı günümüze kadar korunarak gelmiş ve geçmişle gelecek arasında köprü oluşturmuştur.

Günümüzde sınırlı sayıda olan, kolay bozulan ve yenilenmesi olanaklı olmayan arkeolojik kültürel mirasımız; hızlı artan kentleşme sonucu bilinçsiz yapılanma faaliyetlerin, savaşların, felaketlerin ve endüstriyel gelişmelerden etkilenerek tahribata uğramaktadır. İnsanlığın ortak mirasının yaşatılması noktasında dünya genelinde yaşanan bu sorunlar, zamanla ulusal ve uluslararası ölçeklerde bir takım koruma ilkelerinin belirlenmesini gerekli kılmaktadır. Böylece koruma ile tarihi yapı günümüze kadar varlığını sürdürebilecektir (Girişken, 2010: 6).

2.1.2. Koruma Bilinci

Eski eserlerin koruma kaygısı, geçmişten günümüze her dönemde farklı amaç ve nedenlerden kaynaklanarak gündeme gelmektedir. Korumaya değer görülen anıt, mimari yapı ve yerleşmelerin genellikle o dönemin ekonomik, sosyal ve kültürel yapısına göre şekillenmekte ve bu yüzden farklılık göstermektedir. Örneğin geçmiş dönemlerde dinsel açıdan önemli olan bir yapı dine olan bağlılıktan dolayı korunurken günümüzde ekonomik açıdan değerlendirilecek olan bir yapı ekonomik açıdan dolayı korumaya değer görülmektedir. Yapı aynı olsa da işlev farklı olduğundan dolayı koruma bilinci de şekil değiştirmektedir (ÇEKÜL, 2010: 9).

Günümüzde kültür mirasının korunmasına yönelik bilinçlenme artmış ve Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği ve çeşitli organlarının da çalışmalarının odaklandığı bir alan durumundadır. Korumaya yönelik birçok uluslararası düzenlemelerle birlikte doğal ve kültürel mirasın korunması artık insan hakları ile birlikte değerlendirilmeye başlamıştır (Çetin ve Yeni, 2016: 4). Yani kültürel mirasa insani vasıflar yüklenmiştir ve böylece bir kimlik kazanmıştır. Bu da kültürel mirası korumaya yönelik olarak insanların artık daha bilinçli hale geldiğini göstermektedir.

2.1.3. Koruma Eyleminin Nedenleri

Kültürel mirasın neden korunması gerektiği konusunda pek çok ulusal ve uluslararası toplantılar düzenlenmiş ve kültürel mirasın önemi hakkında çeşitli yayınlar yapılmıştır. Günümüzde de hala yapılmaya devam etmektedir. Çünkü üstü kapatılacak ya da önemsenmeyecek bir konu değildir. Koruma kavramı; tarih

hepimizin tarihi olduğu için herkesi ilgilendiren bir konudur ve her zaman üstünde durulması gereken bir konudur (Okuyucu, 2011: 23).

Korumanın diğer nedenlerine baktığımız da aşağıdaki nedenler öne çıkmaktadır (Şentürk, 2012: 15):

- Geçmişini günümüze taşımak,
- İnsanlığın yaratabileceği tüm kaynakları geçmişe gömmemek,
- Sanat yapıtlarının güvenliğini sağlamak,
- İçinde bulunulan ve korunacak değerler taşıyan çevredeki olumsuz değişimlerin denetlenmesi,
- Sosyal ve geleneksel yapıda oluşabilecek tahriplerin önlenmesi,
- Kültürel kavramların, gelenek, görenek ve düşüncelerin sürdürülmesi,
- Kültürel açıdan diğer ülkelerle rekabet edebilmek,
- Geçmişini olmayan bir millet geleceğe yön veremez sözünden de anlaşılacağı gibi tarihi mirası korumak, geleceğin sağlam temeller üzerine atılmasında etkili olur.

2.1.4. Koruma İle İlgili Yasama ve Yönetmelikler Yöntemleri

Anadolu topraklarında kültürel miras varlıklarının korunması, ilk kez 1869 yılında Asar-ı Atika Nizamnamesi ile yasal güvence altına alınmıştır. 1911 yılında çıkarılan, Esvâr ve Kala-i Atikadan Belediyelere, Vilayetlere Terk Olunacak Yerler Hakkında Kanun ile devam eden süreç, Cumhuriyet Dönemi'ne kadar 1912'de çıkarılan Muhafaza-i Abidat Kanunu ile süre gelmiştir. Cumhuriyet Dönemi'nde ise; 1951 tarihli 5805 sayılı Koruma Kanunu, 1973 tarihli 1710 sayılı Eski eserler Kanunu ile kültür varlıkları koruma altına alınmıştır (Demiral, Kozak ve Tören, 2012: 72).

1983 tarihine geldiğinde ise 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 21 Temmuz 1983 tarihinde kabul edilmiş ve 18113 sayılı resmi gazetede yayınlanmıştır. Tanımlar ve kısaltmalar bölümü Madde 3'te "*Kültür varlıkları; tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklarıdır*" olarak tanımlanmaktadır (Külcü, 2015: 28).

Kültürel mirası koruma ile ilgili dünyada ki gelişmelere baktığımızda ise; Avrupa’da 19. yüzyıl sonunda önemli anıtlara fon oluşturan kentsel dokuların korunması ile başlayan tarihi çevre koruma uygulamaları uluslararası alanda ilk kez 1931 yılında Uluslararası Müzeler Örgütü (ICOM) tarafından düzenlenen Atina Konferansı’nda tarihi anıtların estetik değerlerinin artırılması maddesinde dile getirilmiştir. Bu konferansın amacı ise farklı ülkelere ait kültürel mirasın yasalarca korunması gerektiğini savunmaktır (Kurtar, 2012: 29). 20. yüzyılın yarısında konu olduğu uluslararası belgelerden; kültürel miras kavramını “taşınır” ve taşınmaz” olarak ele alan Lahey Sözleşmesi (1954), koruma kavramını kentsel boyuta taşıyan Venedik Tüzüğü (1964) ve miras kavramını ilk defa “kültürel” ve “doğal” miras başlıkları altında inceleyen Doğal ve Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi (1972) ile ele alınmıştır (Çakar, 2016: 7). Bu belgeler günümüze ışık tutmaya ve yol göstermeye devam etmektedir.

Bununla birlikte kültürel mirasın korunmasına dair dönüm noktalarına baktığımızda ise:

Tablo 1. Kültürel mirası korumanın dönüm noktaları

Kültürel Mirası Korumanın Dönüm Noktaları		
Yıl	Gelişmeler	Açıklamalar
1789	Fransız Devrimi	Fransız devrimi sonrasında kraliyete ve kiliseye ait yapılar yağmalanmaya başlamıştır. Kültürel amaçlı ilk koruma bu yıkımlara tepki olarak “Tek Anıt” ölçeğinde doğmuştur.
19. Yüzyıl	Sanayi Devrimi	Ortaya çıkan hızlı kentleşmeyle birlikte tarihi kent dokularında tahribatlar olmuştur. Koruma kaygısı gütmeyen planlama çalışmaları bulmuş oldukları çözüm doğrultusunda tarihi yapıları yıkmıştır.
II. Dünya Savaşı	II. Dünya Savaşı Sonrası Avrupa	Savaş sonrası yıkılan kentlerde büyük kayıplar veren tarihi doku pek çok Avrupa ülkesinde savaş sonrası yeniden yapım programlarıyla da yeni kayıplar vermiştir.
1975	Avrupa Miras Yılı	UNESCO tarafından kabul edilen sözleşme gereği Avrupa’nın kültürel ve mimari mirasının korunması için tüm ülke vatandaşlarının dayanışma göstermesi gerektiği kabul edilmiştir.

Kaynak: Erkan, 2014: 34.

Turizm sektöründe meydana gelen gelişmelerle birlikte ülkemizde doğal, tarihsel ve sosyo-kültürel mirasa yönelik koruma çalışmaları giderek artmıştır. Bununla birlikte 1951’de Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu kurulmuş, 1969’da eski eserlerle ilgili ilk yasa ve 1973’te ise Eski Eserler Kanunu çıkarılmıştır. Ancak doğal ve tarihsel mirasa yönelik daha belirgin yasal düzenlemeler 21.07.1983 tarihli 2863 sayılı yasada bir takım değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler sonucunda kültürel mirası koruma sadece devlete atfedilmemiştir. Tüm halk koruma bilincine sahip olmalı ve korumalı yasanın önem noktasıdır (Gülersoy ve Gülersoy, 2016: 489). Kesinlikle olması gereken bir düzenleme yapılmıştır. Böylelikle halk daha çok tarihine sahip çıkacak ve bu konuda daha aktif rol üstlenecektir. Bununla birlikte yapının tarihi özelliklerini bilecek ve tarihe daha bilinçli yaklaşacak ve gelecek nesillere aktarımda bilgi donanımına sahip olacaktır.

2.1.5. Tarihi Yapılarda Koruma Sorunları

Uluslararası kabulün aksine ülkemizde koruma mevzuatı ile tarihi alanların korunması görevini yerel yönetimler yerine merkezi yönetimlere verilmesi, yerel yönetimlerin sadece bakanlık ve ilgili birimlerince alınan kararların uygulanmasını sağlamak, denetimini yapmak ve tarihi alanlara maddi kaynak sağlamak ile görevlendirilmesi yerel yönetimler üzerinde farklı bir anlayış oluşturmaktadır. Yeni yerel yönetimler koruma bilincine tam olarak inanmamakla birlikte korumanın önemini kavrayamamış olması sonucu meydana gelen olumsuzluklar korumada yaşanan en büyük sorunlardan biridir (Kitir, 2016: 19).

Bir başka sorun ise, yakın geçmişte ancak varlıklı ailelerin oturabildiği konaklar bile günümüzde ilgi görmemekte ve yıkılmaktadır. Restorasyonun pahalı bir iş olması, tarihi yapıya uygun malzemelerin günümüzde bulunmaması ya da bulunmada zorluk çekilmesi, işi yapacak usta ve sanatkarların artık bulunmaması gibi etkenlerle, aşılması güç bürokratik engeller ve prosedürler de büyük sorun teşkil etmektedir (Sayan, 2009: 158).

Bakıldığı zaman tarihi yapı koruma sorunu aynı zamanda bir kültürel örgütlenme, bilinçlenme, imge yaratma ve kamuoyu oluşturma sorunudur. Bu sorunun üstesinden

gelmek halkın bilinçlenmesi ile mümkün olurken, batı ülkelerinde yaşayan halkın katılımı ise yasalarla desteklenmiş ve bu şekilde çözüme ulaşmıştır. Dernek, vakıf gibi tüzel kişilerin koruma olayında çok önemli yeri vardır. Halka ulaşarak bilinçlendirme açısından kolaylık sağlamaktadır. Ülkemizde de bu konuyu destekleyen vakıflar kurulabilir ve örgütlenerek büyük kitlelere ulaşma da kolaylık sağlanabilir. Böylece halk daha kısa zaman da ve etkili şekilde bilinçlenmiş olur (Akın, Kejanlı ve Yılmaz, 2007: 193).

Diğer ülkelere oranla daha çok tarihi, kültürel ve sosyal birçok kültürel mirasa sahip ülkemiz de o ülkelere oranla daha çok sorun yaşamamış belki de tarihi yapıya verilen değer in göstergesi niteliğindedir. Belki de daha çok yapı turizm sektörüne kazandırılarak korunması daha etkili yollarla sağlanabilir. Böylece tarihi yapı yok olmamış olur ve ülke ekonomisine de büyük katkı sağlayarak gelecek kuşaklara da aktarılabilir.

2.1.6. Türkiye'de Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması ve Koruma Yaklaşımları

“Güzel kent” anlayışının yönlendirdiği kent planlaması çalışmalarının gündeme girmesi 1910’larda anıtların çevrelerinin açılarak tüm görkemiyle ortaya çıkarılmasını amaçlayan Haussmann yaklaşımı ile başlayan görüş, Türkiye’de de egemen olmuştur. Anıtları yeni açılan meydanların ortasında yalnız bırakan anlayış hem geleneksel kent dokusunu bozmuş, hem de bazı ikincil anıtların yıkılmasına neden olmuştur. 29 Ekim 1923 Cumhuriyetin ilanı ile tarihi yapıyı planlı bir şekilde yeniden meydana getirmek için yasal düzenlemeler yapılmıştır (Akın Kejanlı ve Yılmaz, 2007: 181).

2863 sayılı Kanun 3386 sayılı Kanun ile değişikliğe uğramıştır. Bu değişikliklerden biri, kültür varlıklarının tescil yetkisinin Koruma Yüksek Kurulu’ndan alınarak koruma kurullarına devredilmesi ve Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün idaresinde veya denetiminde bulunan taşınmaz kültür varlıkları ile gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan cami, türbe, kervansaray, medrese, han, hamam, mescit, zaviye ve benzeri korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının tespiti,

envanterlenmesi yetkisinin Vakıflar Genel Müdürlüğüne verilmesidir (Kitir, 2016: 11).

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun (KTVKYK) 05/11/1999 gün ve 659 sayılı ilke kararında doğal sit; *“jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan alanlar”* olarak tanımlanmaktadır (Aysu, 2013: 91).

2.1.7. Tarihi Yapıların Korunmasında ve Yeniden İşlevlendirilmesinde Teşvik, Yardım ve Fonlar

Türkiye’de ilk olarak Osmanlı Devleti’nin son yüzyılında çıkartılmış “Asar-ı Atika Nizamnameleri (Eski Eser Tüzükleri)” ile kültürel miras düzenlemeleri korunmaya ve finanse edilmeye başlanmıştır. Daha sonra ise Venedik Tüzüğü (1964), Amsterdam Bildirgesi (1975), Nara Özgünlük Belgesi (1994) ile devam eden kültürel miras düzenlemeleri uluslararası boyutta çeşitli kanun ve yönetmeliklerle devam ettirilmiştir. Ülkemizde 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve bunun yanında çeşitli yönetmeliklerle koruma süreci ve tarihi yapıların finansmanı şekillendirilmiştir (Baykan, 2011: 52).

Koruma ve yeniden işlevlendirmenin her aşamasında çeşitli kurum ve kuruluşlara büyük rol düşmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları, İl Özel İdareleri, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ), Koruma Uygulama Denetim Müdürlüğü (KUDEB) başta koruma ve restorasyon finansmanında başlıca aktörlerdir. Boğaziçi İmar Müdürlüğü, Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü, Vakıflar Genel Müdürlüğü gibi kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları da finansmanın temel yapı taşları arasındadır. (Ergüç-Özdemir, 2009).

Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payına Dair Yönetmeliğe göre; Belediyeler, İl Özel İdareleri kendi bütçelerine emlak vergisinden belirli oranlarda paylar aktararak oluşturulan Katkı Payı Fonu’nun ilk adımını atmaktadır. İl Özel İdareleri ise bu toplanan fon ile birlikte tarihi yapıların korunması ve yeniden işlevlendirilmesi çalışmalarını yürütmektedir (Baykan, 2011: 52).

2.2. Yeniden İşlevlendirme Kavramı

Binalar ait oldukları çağın sosyal, kültürel ve ekonomik yapısına göre şekillenirler ve o çağın kültürünü yansıtırlar. Çağ içerisinde meydana gelen değişimler ve insan ihtiyaçlarına göre de binalar şekillenmektedir. Bu nedenle mevcut binalar zamanla beklenen performansı karşılayamaz hale gelmektedir. Bu durumda da hem kültürel mirası korumak için hem de geçmişten günümüze o yapıyı taşımak için kullanılan en önemli yöntemlerden biri de yeniden işlevlendirilerek kullanmaktır (Akan, Çakıcı ve Selçuk, 2008: 2).

İşlev sözcüğü, mimarlıkla ilgili kullanıldığında farklı anlamlara gelmektedir. İşlev öncelikle yapı öğelerinin, tek veya tüm, amaca uygunluğu anlamına gelmektedir. Bu plan özelliği olduğu kadar biçim özellikleri içinde geçerlidir (Kuban, 2010: 21). Diğer bir anlamı ise binanın toplumun mekanik ve maddi temeli ile olan ilişkisini temsil eden bir mimari dildir (Pekol, 2010: 8). Yeniden işlevlendirme, yapısal ve statik olarak ayakta olan bir binanın ilk yapılış amacına yönelik olarak işlevsel, çevresel ve ekonomik nedenlerle kullanılmamasından dolayı, farklı bir işlevle yeniden değerlendirilmesidir (Gönül ve Hakyemez, 2014: 114). Bir diğer ifadeye göre, bir toplumun tarihi, ekonomik, sosyal, kültürel özelliklerini taşıyan binaların korunarak güncel bir işlevle yaşamını sürdürmesini sağlamak anlamına gelmektedir (Aksoy ve Aydın, 2015: 470).

Yeniden işlevlendirme kavramı ile ilgili kaynaklara baktığımız da birçok farklı tanım ve terimle karşılaşmaktayız. Hepsi de yeniden işlevlendirme kavramı yerine kullanılmaktadır ve bir sorun yaratmamaktadır. Bu terimler şöyledir;

Yeniden Kullanım (Re-use): Çevresel özellikleri nedeniyle korunması istenen yapıların yeniden kullanımlarında, yeni işlevin tarihi yapının dış görünümünü bozmadan yenilenmesi amaçlanmaktadır. Bu yapıların kurtarılması için tek ekonomik yol olan yeniden kullanım sırasında, iç düzenlemede daha esnek uygulamalara öncelik verilmelidir (Ekinci, 2008: 862). Yani iç kısmı çok fazla tahrip olmuş yapılarda daha esnek davranılarak bir kısım değişikliğe gidilebilir fakat tüm yapılar için uygun olmayabilir. Çünkü bazı yapıların tamamen aslına uygun

düzenlemede bulunulması gerekir. Bu yapılar diğer yapılara göre o kültürü daha çok yansıttığı için saygı duyularak aslına göre hareket edilmesi daha uygun olur. Böylece o bölge halkının değerlerine saygı gösterildiğinin farkındalığı yaratılabilir.

Yeniden Hayat Verme (Regeneration): Yeniden hayat verme kavramında mevcut yapı da iyileştirme olanağı bulunmayan alanlardaki yapılar için kullanılmaktadır. Yapının tamamı veya bir bölümü ortadan kaldırılarak işlem görmektedir. Böylece yeniden imar edilerek hayat verilmektedir (Dostoğlu ve Polat, 2007: 63). Yani tamamen aslına uygun kalmamakla birlikte bazı bölümleri de kurtarılamadığı için tamamen ortadan kalkmaktadır.

İyileştirme (Rehabilitation): Tarihe ışık tutan yapılar başta olmak üzere, o çevrenin kültürünü yansıtan yapılarda meydana gelen yıpranmaların ve yavaş yavaş yapının bozulması sebebiyle yapının korunması ve iyileştirme çalışmaları zorunlu hale gelmektedir. Ancak bu süreçte fonksiyonel olarak bazı değişiklikler meydana gelmektedir. Önceden medrese olan bir yerin iyileştirme çalışmalarından sonra müze olması örnek verilebilir (Altaş, 2016: 100). Manisa'da bulunan tarihi İvaz Paşa Sofası'nın günümüzde kafe olarak kullanılması iyileştirme çalışmasına bir örnek olabilir.

Kentsel Yenileşme (Urban Renaissance): Değişim içinde olan bir alanın problemlerinin çözümüne yönelik olarak her türlü çevre, sosyal ve ekonomik koşullarının çözüme ulaştırılarak gelişmesini amaçlayan bütüncül ve birleştirici faaliyetler bütünüdür. Kentsel yenileşmede faaliyet gösterilen her kentin özellikleri göz önünde bulundurularak ve bu özelliklere duyarlı olarak yapılan bir çalışmadır (Erbey, 2004: 80). Kentsel yenileşmede amaç; hem günümüz koşullarına uygun ve modern bir kent dokusu oluşturmak olup, bu faaliyet gerçekleştirilirken de o kentin halkının sosyo-kültürel yapısı göz önüne alınarak yapılan bir uygulamadır.

Bütünleme (Reintegrasyon): Bir bölümü hasar görmüş ya da yok olmuş yapıların ilk tasarımıdaki bütünlüğüne kavuşturularak kullanılmasıdır. Bu işlem sırasında çağdaş ya da geleneksel malzeme kullanılarak tamamlama işlemi gerçekleştirilmektedir.

Kötü durumdaki tarihi yapı bütünlenerek görsel açıdan estetik bir görünüme kavuşur hem de kullanılabilir hale gelmektedir (Ekinci, 2008: 862).

Değer Kazandırma (Revalorisation): Bir yapıyı yeniden değerlendirmektir (Özel, 2006: 13).

Dönüştürme (Conversion): Dönüştürülme sadece biçimsel olmamakla birlikte eskinin sosyal, kültürel, toplumsal, siyasal yapısını da günümüze aktararak meydana getirilmektedir. Yani yapı günümüzle geçmişin harmanlanması ile yenilenmektedir. Geçmiş çoğu anlamıyla günümüze taşımaktadır (Pekol, 2010: 10).

Yeniden Uyarılma (Readaptation): Zamanla değişen yaşam koşulları ve buna bağlı olarak gelişen ve çeşitlenen isteklerden dolayı birçok tarihi yapı özgün işlevlerini kaybetmelerinden dolayı yapılaşma amacıyla bağımsız ve farklı olarak başka işleve hizmet etmek amacıyla uyarlanmaktadır. Böylece binaların tamamen yıkılması ihtimali göz önünden kalkmış olmaktadır (Yaldız, 2003: 15).

Geri Dönüşüm-Geri Kazanım (Recycling): Dönüşmek veya kullanım dışı olmuş yapıların modern amaçlar için yeniden kullanımını sağlamaktır (Özel, 2006: 14).

Tekrar Değerlendirme (Reevaluation): Sahip olunan tarihi yapının, eski değerinin tekrar ortaya çıkartılması ve bu değer kendisine tekrardan yüklenmesi, böylece gözle görülebilir, algılanabilir hale getirilmesi durumudur. Geleneksel mekân değerlerinin onarılarak günümüz koşullarına ayak uydurur hale getirilerek yeniden kullanılmasıdır. Böylece tarihi yapı sahip olduğu değerine kavuşarak varlığını sürdürebilmektedir (Arabacıoğlu ve Aydemir, 2007: 207).

2.3. Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesini Gerektiren Nedenler

Fiziksel olarak katı ve elle tutulur bir öge olan mekânların, soyut ve değişken özellik taşıyan toplumsal yapıyla bir etkileşimi söz konusudur. Yapıların, günümüzün değişen sosyo-ekonomik koşulları karşısında hem içinde buldukları toplumun kültürel yapısı hem de yaşanan mekânların günün değişen koşullarına cevap verememesi bakımından çeşitli zorluklar yaşanmaktadır (Büyükarıslan ve Güney,

2013: 33-34). Bu zorluklar nedeniyle işlevini kaybetmiş yapıların en kötü sonucu yok olmalarıdır. İşte tam da burada yeniden işlevlendirme devreye girmekte ve mevcut yapıyı kurtarmaktadır. Böylece tarihten günümüze kadar gelen ve o çevrenin kültürünü yansıtan tarihi yapı kaybolmamakta ve geçmişten geleceğe ışık tutmaktadır. Yeniden işlevlendirmeyi gerektiren nedenlerin başında tarihi yapının tarihe gömülmesini önlemektir. Böylece tarihle günümüz arasındaki bağlar daha da kuvvetlenmektedir.

2.3.1. Tarihsel ve Kültürel Nedenler

Yapılar yapıldığı dönemin kültürel, ekonomik, sosyal özelliklerine göre şekillenerek o dönemin yaşam biçimi, mimari ve teknik yapısına uygun olarak meydana gelmektedir. Bu da yapı ile dönemin ayrılmaz bir bütün olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, yapılar toplumun maddi – manevi değerlerini yansıtan toplumsal belleğin aynası niteliğindedir (Kaşlı, 2009: 14). Yani tarihsel bir yapıyı oluşturduğu dönemden bağımsız düşünmek mümkün değildir. O dönemin kültür, gelenek, görenek ve düşünce yapısından mutlaka izler taşımaktadır.

Bu aynı zamanda tarihin sürekliliğinde, kişilere ve topluma tarih bilincini doğru bir şekilde verebilmek için bu yapıların geleceğe aktarılması gerekmektedir. Böylece bu yapılar kaynak gösterilmesi ile kişilerin sağlıklı bir şekilde kültürel sürekliliğin sağlanmasında etkili olmaktadır (Yaldız, 2003: 26). Bu bir bakıma kişinin kültürüne sahip çıktığını ve önem verdiğini göstermekte olup gelecek nesillere de aktaracağı ve koruyacağı anlamına gelmektedir.

2.3.2. Çevresel Nedenler

Tarih, sadece geçmişi anlatmamakla birlikte yaşadığımız zaman dilimi de tarihin bir parçası niteliğindedir. Çünkü gelecek kuşakların şu anki tarihini biz oluşturmaktayız. Zaman ve mekân bu nedenle bir bütün olarak ele alınmalı ve geçmiş aynı ışık altında değerlendirilmelidir. Ancak bu şekilde tarih bilincinden, tarihi çevre bilincinden söz edilebilir (Arabacıoğlu ve Aydemir, 2007: 205). Böylece tarihi yapıya o çevrenin yapısı da yön vermektedir.

Çevresel değişimler binanın yeniden işlevlendirilmesini gerektirebilmektedir. Örneğin konut alanlarının ticaret baskısı altında kalması veya bir bölgenin herhangi bir amaç için kullanım üzerine yeni kararlar alınması, değişimin çevresel nedenlerini oluşturmaktadır (Altınoluk, 1998: 20). Yani o yapının çevreye uyumlu hale getirilmesi söz konusudur.

2.3.3. Ekonomik Nedenler

Eski yapıların çağdaş fonksiyonlarla donatılıp yaşama kazandırılması, tarihsel ve kültürel açıdan önemli olmakla birlikte bir saygı göstergesi olduğu kadara ekonomik açıdan da önem göstermektedir (Altınoluk, 1998: 20). Yeniden işlevlendirilen yapılar, toplumsal bilincin oluşması sonucu ekonomik olarak kente katkı sağlamaktadır. Bu bilincin artması ile tarihi yapıların kullanım değerleri artmakta ve böylece yeniden kullanım sayesinde ülke ekonomisine katkıda bulunmaktadır (Büyükarşlan ve Güney, 2013: 35).

Ayrıca yeniden işlevlendirme hem işgücü hem de kazanılmış haklar açısından da ekonomik faydaları bulunmaktadır. Yeniden işlevlendirme de kullanılan malzemeler başka inşaatlar için de tekrar kullanılabilir ve yani eski malzemelerin günümüz malzemelerine göre daha sağlam olduğu görülmektedir. Ayrıca eski dönemi yansıtan desenler de günümüze kadar korunarak gelmiş ise korunacaktır. Yeni bir yapı yapılırken daha çok maddi ağırlıklı olurken eski yapının işlevlendirilmesi sırasında işgücü daha ağırlıklıdır ve maddi açıdan daha avantajlıdır (Pekol, 2010: 21).

Her ne kadar ekonomik açıdan da önemli olsa da birinci önceliği yapıların kültürel değer açısından göz önünde olmalıdır. Yani maddi anlam yüklemek ikinci planda olmalıdır. Böylece yapı saygınlığı artmakta ve sadece maddi açıdan değerlendirilmesi hoş bir durum teşkil etmemekle birlikte geçmişe olan bağlılığın değerini göstermektedir.

2.4. Yapıların Yeniden İşlevlendirme Süreci

Doğru işlev seçimini etkileyen en önemli faktörlerin başında sivil mimari yapıların sahip olduğu konum ile yapıya verilecek olan işlev ilişkisidir. Yeniden

işlevlendirilecek yapı ile çevre birbiri ile uyumlu olmalıdır. Yapı ile çevre uyumu sosyal yaşantı, ekonomik düzey ve ulaşılabilirlik ile doğru orantılıdır. Erişim yönünden yapının kent içindeki konumu, yapıya her türlü ulaşım aracıyla varması ve otoparkının olması açısından önemlidir (Fakıbaşa-Dedeoğlu, 2012).

Sivil mimari yapıların yeniden işlevlendirilmesine yönelik değerlendirilmesi sürecinde yapıların fiziksel özellikleri ve mekân ilişkilerinin yeni işlev değişikliğiyle ne ölçüde yeterli olduğuna bakılmalıdır. Yeni işlevle yapının mekânsal oluşum şeması doğrudan bağlantılı olması ön şarttır. Şehir içindeki eski bir han bir konaklama tesisine dönüştürebilir fakat mekânın niteliği, yani boyutları, hacmi bu dönüştürmede önemli bir etkidir. (Altınoluk, 1998: 22).

Mekânsal program yeniden işlevlendirmede hangi bölümlerin olması gerektiğini tanımlarken, mekânların niteliklerinin ne olacağı yeni işleve ilişkin bilgileri barındırmaktadır. Yeniden işlevlendirilip kullanmada mekânlar var olduğundan mevcut yapının niteliği ve neler yapılabileceği, mekânın ne amaçla kullanılabileceğinin belirlenmesinde önemlidir. (Aydın ve Yıldız, 2010: 11).

Eski binaların yıkımdan kurtarılmasındaki araç yeniden işlevlendirmedir. Venedik Tüzüğü'nün 5. maddesinde, korunması gereken yapıların topluma kazandırılması gerektiğinin ancak yeni verilen işlevle eski dokusunun korunması gerektiği vurgulanmıştır. Bu nedenle mimarlar ya da tasarımcılar hazırlayacakları tasarımlarda eski dokudan hiçbir şey eksiltmeyecek ve bozmayacak şekilde hazırlamalıdır. (Ahunbay, 2007: 97-98).

2.5. Dünyada Yeniden İşlevlendirme ve Örnekleri

Zamanın sürekliliği içerisinde, yaşayan toplumun olduğu kadar mekânın da sürekliliği kaçınılmaz bir olgudur. Değişen her değer, kendinden önceki birikimden etkilenecek günümüze kadar sürdürülerek ilerlemektedir. Değişim, kültürel kimliğin sürekliliğini sağlayan yeniden yorumlama sanatıdır. Mekânlar ve konutlar, kültürel değişimleri toplumla birlikte yaşatan ve günümüz koşullarına göre yeniden yorumlama durumudur (Çakmak, 2013: 55).

Yeniden işlevlendirme kavramı yeni ortaya çıkan bir durum değildir. İngiltere'nin Dorchester bölgesindeki Dorset şehrinde neolitik çağdan kalma, yere dik olarak yerleştirilmiş taşlardan devasa bir anıt, Romalılar döneminde bir amfi tiyatroya dönüştürülmüştür. 17. yüzyıldaki iç savaş döneminde bu anıt bir kere daha işlev değiştirip şehri koruyan savunma yapılarından birisi olarak da kullanılmıştır. Buradaki yapılar sonradan inşa edilen başka yapıların içinde kullanıldıkları için ayakta kalmıştır (Pekol, 2010: 55).

2.5.1. Barselona'da Yeniden İşlevlendirme

Boğa güreşlerine tepki gösterilmesi nedeniyle sembolik de olsa yasaklanan boğa güreşleri, İspanya'da çok sayıda arenanın işlevsiz kalmasına neden olmuştur. Barselona'nın merkezi meydanlarından İspanya Meydanı'nda konumlanan, kentlinin 14 bin kişi kapasiteli ilk boğa güreşi arenası olarak inşa edilen Las Arenas Barcelona'da, 2011 yılında tamamlanan yeniden işlevlendirme uygulaması ile alışveriş merkezi olarak kullanılmaya başlanmıştır. Katalan Mimar Alonso Balaquer ve İngiliz Richard Rogers tarafından yeniden işlevlendirilen arena, yerel halk tarafından her ne kadar benimsense de, mimarlık kamuoyu tarafından eleştirel bir dönüşümdür (Haliç ve Kariptaş, 2013).

Bu her işlevlendirmenin olumlu sonuçlanmadığının bir örneğidir. Tarihi bir yapının AVM olarak kullanılması yerel halk tarafından da olumlu karşılanmaması gereken bir durumdur. Çünkü geçmişten izler taşıyan ve o ülkenin kültürüne hitap eden bir yapının AVM olarak basitleştirilmemesi gerekmektedir. Tarihi bir müze olabilir ya da aslına yakın olarak işlevlendirilebilirdi.

Resim 1. Las Arenas Barcelona eski hali (solda) ve yeni hali (sağda) (URL-3, 2017)

2.5.2. St. Christoph Kilisesi'nde Yeniden İşlevlendirme

Almanya'nın Mainz kentinde bulunan St. Christoph Kilisesi; İkinci Dünya Savaşı sırasında kent bombalanırken tahrip olmuştur. Yenilenme sürecinde, halkın gereksinimleri göz önüne alınarak işlevlendirilmeye çalışılmıştır. Çatısı yıkılmış orta nef ve yıkıldıktan sonra betonarme kiriş ve kolonlardan oluşan bir çerçeve ile desteklenen kuzeybatıdaki yan nef, eski yapıya müdahale edilmeden içlerinde yerleştirilmesi önerilen çelik-ahşap-cam konstrüksiyonla kullanılabilir hale getirilmiştir. Kilisenin ve kulenin tahrip olmuş çatıları ışık efekti ile yeniden canlandırılmıştır. Zemin katı resmi nikâh, banket salonu olarak kullanılırken, asma katta 1400'lerde St. Christoph Kilisesi'nde vaftiz edilen Johannes Gutenberg adında bir müze önerilmiştir (URL-4, 2017). Yani son derece başarılı aslına uygun bir işlevlendirilme örneği olduğu görülmektedir. Aslının dışına çok fazla çıkmadan ve aslına yakışır bir işlevlendirme örneğidir.

Resim 2. St. Christoph Kilisesi (URL-5, 2017)

2.5.3. Londra'da Yeniden İşlevlendirme

Tate Modern, Londra'nın Southwark bölgesinde Bankside semtinde bulunmaktadır. Tate Modern, 1947-1963 yılları arasında mimar Sir Giles Gilbert Scott tarafından yapılmış bölgedeki en büyük yapı olan Bankside Enerji Santrali'nin müzeye dönüştürülmesi ile oluşturulmuştur. Yeni tasarım için 5 bin ton çelik ve 7200 bakır levha kullanılmıştır. Altı kattan oluşan yapıya katlar arası geçiş için yürüyen merdivenler ve asansörler eklenmiştir. Katlarda yer alan galerilerin yanında kafeler, restoranlar, lavabolar ve dinlenme yerleri yapılarak ihtiyaca yönelik tüm detaylar karşılanmaya çalışılmıştır (URL-6, 2017).

Resim 3. Tate Modern Sanat Galerisi (URL-7, 2017)

2.5.4. Floransa'da Yeniden İşlevlendirme

Floransa'nın ilk tren istasyon yapısı olan Leopolda Tren İstasyonu, tarihi kent surları dışında kalan bir alanda, Porta al Prato adlı kent yapısının yanında 1848 yılında inşa edilmiştir. İtalya Krallığı'nın ilanından sonra yolcu trafiğine kapatılan istasyon 1993 yılına kadar depo ve benzeri işlevlerde kullanılmıştır. 1990'larda yenileme sürecine giren eski istasyon sergi merkezi olarak yeniden kullanım kararı alınmıştır. Mevcut yapıya sadık kalınarak yeniden işlevlendirme yapılmış olan istasyon sergilere, fuarlara ve kültürel etkinliklere hizmet veren bir yapı olarak günümüzde kullanılmaktadır (Aydın, 2014). Mimari dokusu bozulmadan yeniden işlevlendirilen istasyon olumlu ve başarılı bir yeniden işlevlendirme örneği teşkil etmektedir.

Resim 4. Leopolda Tren İstasyonu (URL-8, 2017)

2.6. Türkiye’de Yeniden İşlevlendirme ve Örnekleri

Tarihsel süreç içerisinde, toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel yapısında meydana gelen değişimler mimari ve kentsel dokunun da değişmesine sebep olmaktadır. Bu değişim sürecinde tarihi günümüze güvenli bir şekilde taşımak için diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de yeniden işlevlendirme olgusu gelişme göstermiş durumdadır (Aydın, Kuyrukçu, ve Yıldız-Kuyrukçu, 2015: 79). Kültür - mekân etkileşimi bu bağlamda yerel kimliğin korunmasını ve günümüze aktarılması son yıllarda önemi büyük oranda artan bir alandır. Geçmişini günümüze taşımak, yüzyıllar boyunca birçok medeniyetin beşiği olan Anadolu birçok kültürün izlerini taşıyarak günümüze kadar gelen çok sayıda yapı bulunmaktadır. Yeniden işlevlendirme ile tarihe ışık tutularak günümüz ve ötesine birçok yapı taşınmaktadır (Çakmak, 2013: 54).

Türkiye’ye baktığımızda yeniden işlevlendirme çok eski dönemlerde de görülmektedir. Örneğin Aspendos tiyatrosu, Selçuklu döneminde saray ve kale olarak kullanılmıştır. Daha eski dönemlere gidildiğinde ise II. Mahmut döneminde yeniçerilik kaldırılınca, 60 yıldan eski Bektaşî tekkeleri yıktırılmıştır. Dönemin Şeyhülislamı Tahir Efendi, II. Mahmut’a karşı çıkararak, bir vakıf yapısı işlevsiz ve harap hale gelmiş olsa dahi, yıkılıp yeni yapı yapılmasına izin veren fetva vermeyi reddetmiştir. Bunun zorunlu sonucu olarak, yıkılmayı kapatılan tekke ve zaviyelerin bir kısmı cami, mescit ve okul olarak yeniden işlevlendirilmiştir (Pekol, 2010: 63). Yani yeniden işlevlendirme ülkemizde Osmanlı Dönemine kadar uzanan bir faaliyet olup günümüze kadar gelmektedir. Belki de yapıların günümüze kadar sağlam kalması işlevlendirilmenin o günden bu güne kadar tekrar etmesinden kaynaklı olan bir durumdur.

2.6.1. İbrahim Paşa Sarayı’nın Yeniden İşlevlendirilmesi

İstanbul’da Sultan Ahmet Meydanı’nda bulunan İbrahim Paşa Sarayı günümüze kadar ulaşan tek vezir sarayıdır. Geçmişten günümüze kadar pek çok amaçla kullanılan saray 1914’te İslam eserlerinin sergilenmesi ve yurt dışına kaçışının önlenmesi için müze olarak kullanılmıştır. 1983 yılından bu yana bu yapı, Türk ve

İslam Eserleri Müzesi olarak işlev görmektedir. Bakıldığı zaman birçok yapı müze olarak işlev kazanmıştır ama bu yapıyı diğerlerinden ayıran özellik günümüze kadar ulaşan tek vezir sarayı olmasının yanında çeşitli amaçlarda kullanılmış olup, restore edilene kadar atıl vaziyette olması, müze binası olarak tahsis edilmesinden sonra İslam Eserlerini koruma misyonuna sahip olması yapının önemini daha da arttırmıştır (Nuhoğlu ve Sunter, 2016: 2422).

Resim 5. Türk ve İslam Eserleri Müzesi (URL-9, 2017)

2.6.2. Aral Şarap Fabrikası'nın Yeniden İşlevlendirilmesi

Aral Şarap Fabrikası, 1996 yılında yeniden işlevlendirilerek Eskişehir Hayal Kahvesi adını almıştır. Zeki Aral'ın ünlü papazkarası şaraplarını ürettiği bu fabrikayı, Makedonya göçmeni bir girişimci yapmıştır. Şaraphanenin ortasındaki avlu yazlık bahçe, şarap şişeleme bölümü de lokanta olarak işlevlendirilmiştir. Fabrikanın yeni fonksiyonunu belirlemede bölge halkının sosyal gereksinimleri göz önünde bulundurulmuştur. Sonuç olarak işlevlendirilme ile günümüzde restoran, kafe, bar ve disko olarak kullanılmaktadır (Alagöz, 2015: 609).

Resim 6. Eskişehir Hayal Kahvesi (URL-10, 2017)

2.6.3. Cibali Tütün Fabrikası'nın Yeniden İşlevlendirilmesi

1884 yılında İstanbul'da kurulan Cibali Tütün Fabrikası, bölgeyi sosyal ve ekonomik anlamda değiştiren önemli bir kurumdur. 1900'lerin hemen sonrasında faaliyete başlayan kurumun büyük fabrika binası tütün işleme ve sigara üretimi için kullanılmaktaydı. 1999-2000 yılları arasında Kadir Has Vakfı tarafından restorasyonu tamamlanan bina, Kadir Has Üniversitesi olarak yeniden hayat bulmuştur. Yani tütün üreten bir fabrikadan bilim üreten bir üniversiteye dönüşerek yeniden işlevlendirilmiştir (URL-11, 2017).

Resim 7. Kadir Has Üniversitesi (URL-12, 2017)

2.6.4. İzmit Seka Kâğıt Fabrikası'nın Yeniden İşlevlendirilmesi

1930'lu yıllarda İzmit'te kurulan Seka Kâğıt Fabrikası Türkiye'de ilk modern kâğıt üretiminin gerçekleştirildiği yerdir. Fabrika altın dönemlerini 1970'li yıllarda yaşamıştır. 1984 yılından sonra ise özel sektör ulusal kâğıt sanayisine ağırlığını koyarken Seka Kâğıt Fabrikası küçülmeye başlamıştır ve rekabet gücü giderek azalmıştır. 8 Kasım 2004 tarihinde ise, Özelleştirme Yüksek Kurulu, fabrikanın giderlerinden dolayı ülke bütçesine zarar verdiğini belirterek fabrikanın kapatılması kararını almıştır. Kapatılan fabrika tümüyle Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ne devredilmiştir. Kurulun aldığı kararda, tesis arazisinin belediyeye ancak, halka açık yeşil alan, rekreasyon alanı amaçlı devredileceği hükmü de yer almaktadır. Belediye, kısa bir süre sonra kendisine tahsis edilen bu alanın dönüşümü için Sekapark Endüstriyel Dönüşüm Projesi sürecini başlatmıştır. Sekapark kapsamında, Alman mimarlar tarafından projelendirilen ilk dönemlere ait yapılar tutularak yeniden işlevlendirilmiştir. Korunmuş olan yapılara; Seka Kâğıt Müzesi, görsel sanatlar merkezi, sergi salonu, sanat atölyeleri, sinema, tiyatro, fotoğrafçılık, modern dans atölyeleri, endüstriyel tasarım galerileri, nikah salonu, eğlence merkezi, bowling salonu gibi yeni fonksiyonlar yüklenerek çok yönlü bir hale getirilmiştir (Akpınar, Oğuz ve Saygı, 2010: 161-163).

Resim 8. Seka Kâğıt Müzesi (URL-13, 2017)

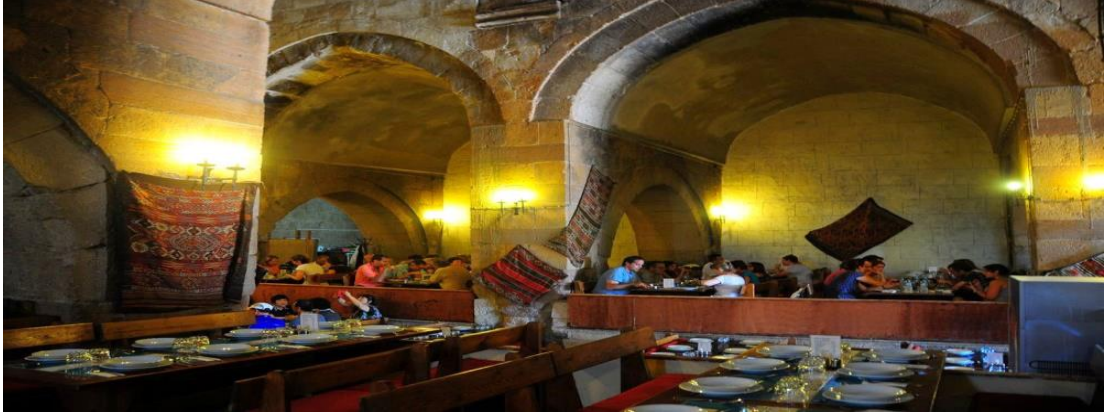
2.7. Turizm Sektöründe Yeniden İşlevlendirme ve Örnekleri

Günümüzde turizmin ekonomik, sosyal, kültürel anlamda ülkeye kattığı değer giderek artmaktadır. Bu da turizme yönelik faaliyetlerin artmasına sebep olmaktadır. Bu durum sadece gelişmiş ülkelere için değil, gelişmekte olan ülkeler için de önem taşımaktadır (Emekli, 2005: 100). Hızla gelişen bir sektör olan turizm diğer ülkeleri olduğu gibi ülkemizi de yakından ilgilendirmektedir. Rekabetin gözle görülür yaşandığı turizm sektöründe rakipler turizm pastasından büyük payı almak için yeni rekabet koşulları oluşturmakta ve turizme farklı bakış açıları getirmektedir (Çakır, 1999: 1).

Bu bakış açılarından biriside o kültüre ait yapıların yeniden işlevlendirilerek turizm sektörüne kazandırılmasıdır. Bu rekabet gücün artırıcı bir tutumdur. Turizm sektöründe yeniden işlevlendirme olgusu, turizm endüstrisine hizmet etmekte ve bu doğrultuda farklı amaçla tasarlanmış yapılar turistik amaçlara yönelik dönüştürülmüştür. Yani farklı amaçla yapılan yapıların yeniden işlevlendirilerek turizm sektöründe kendini göstermiştir. Bu hem yapı için hem de turizm sektörü için önemli bir gelişmedir. İşlevini yitirmiş yapı, tekrar işlevlendirilerek tarihe gömülmekten kurtulmuş olmaktadır. Turizm açısından da yapım maliyetinin azalmış olup, zamandan da tasarruf edilmiştir (Öktem, 2013: 139).

2.7.1. Horozlu Han'ın Yeniden İşlevlendirilmesi

Konya'dan Ankara ile Aksaray'a giden karayollarının kesişme noktasına yakın, yolun yaklaşık 200 metre batısında iç kısımda bulunmaktadır. 1970'li yıllarda yapılan restorasyon çalışmalarından sonra yapı dönem dönem boş kalmış ve son olarak yol üstü restoran olarak kullanılmak üzere düzenlenmiştir. Horozlu Han bugün turistik restoran olarak kullanılmaktadır (Akan, Çakıcı ve Selçuk, 2008: 4).

Resim 9. Horozlu Han (URL-14, 2017)

2.7.2. Hotel Gold Konağı'nın Yeniden İşlevlendirilmesi

Bursa'nın Mudanya ilçesinde bulunan Hotel Gold Konak, 1854 yılında yapılan Yahşi Bey Konağı'nın hotel konseptinde yeniden işlevlendirilmesi ile hizmet vermeye başlamıştır. 19. yüzyılın ikinci yarısından günümüze ulaşan bina, dönemin Fransız mimari özelliklerini taşımaktadır. Kullanılan yapı tekniğine göre taş temelin üzerine ahşap taşıyıcılar yükselmektedir. Restore edilen üç katlı yapıda her iki katta dörder oda, çatı katında tek bir oda olmak üzere toplam 9 oda bulunmaktadır (URL-15, 2017).

Resim 10. Hotel Gold Konak (URL-16, 2017)

2.7.3. Çeşmeli Konağı'nın Yeniden İşlevlendirilmesi

1800'lü yıllarda yapıldığı tahmin edilen Çeşmeli Konak; Safranbolu'da bulunmaktadır. Yeniden işlevlendirme sonucunda 23 Nisan 2002 tarihinden itibaren konaklama hizmeti vermektedir. UNESCO tarafından dünya miras listesine alınan Safranbolu'da kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurulunca koruma altına alınmış, yaklaşık 1300 eserden birisidir (URL-17, 2017).

Resim 11. Otel Çeşmeli Konak (URL-17, 2017)

2.7.4. Kapadokya Ihlara Konakları'nın Yeniden İşlevlendirilmesi

Ihlara vadisine 14 km mesafede eski bir Rum kasabası olan Güzelyurt'ta (Gelveri) bulunan Ihlara Konakları 150 yıllık bir geçmişe sahiptir. Birbirine çok yakın yedi konağın yeniden işlevlendirilerek otel olarak hizmete sunulması ile oluşmuştur. Bu yedi konak: Karamanlı Konağı, Selanik Konağı, Selçuklu Konağı, Akıncı Konağı, Hitit Konağı, Capadocia Antique ve Gelveri Cave Konağı'ndan oluşmaktadır (URL-18, 2017).

Resim 12. Kapadokya Ihlara Konakları (URL-19, 2017)

2.7.5. Elçi Konağı'nın Yeniden İşlevlendirilmesi

Urfa'da bulunan Elçi Konağı Butik Oteli'nin yapım yılı kesin olarak bilinmemekle birlikte, bitişiğinde bulunan Fırfırlı Kilise ile aynı yılda yani 10. yüzyıl içerisinde inşa edildiği tahmin edilmektedir. Yapıda bulunan sarnıçlar, mahzenler ve yer altı geçitlerine bakıldığında bu yapının konuttan çok kilisenin müstemilatı şeklinde kullanıldığını göstermektedir. Bu özelliklerinden dolayı bilinen eski Urfa evlerinden farklılık göstermektedir. Ayrıca yapının temelinde bulunan ve 3. yüzyıl, genç Roma döneminde kullanılan mozaik taban döşemesi, bu yapının antik çağlarda da şehrin önemli bir yeri olduğunu ve üzerinde yine özellikli bir yapının bulunduğunu göstermektedir. Belki de yapı eski zamanda da yeniden işlevlendirilerek farklı şekillerde kullanılmış olabilir. Zaman için de tahrip olan yapı aslına uygun olarak yeniden işlevlendirilerek orijinal halini geri kazanmıştır (URL-20, 2017).

Resim 13. Elçi Konağı (URL-21, 2017)

2.8. Turizm Sektöründe Kültürel Miras

Turizm de çekicilik çok önemli bir faktördür ve bu faktöre bağlı olarak çeşitli turizm türleri ve turistik etkinlikler ortaya çıkmıştır. Kıyı - deniz turizmi, kırsal turizm, yayla turizmi ve en önemlilerinden biri olan kültürel turizm buna örnek olabilir niteliktedir (Emekli, 2006: 53). Rekabet ortamının şiddetli şekilde arttığı turizm sektöründe kültürel mirasa yönelmek ve kültürel turizme yönelik faaliyetlerde bulunmak kaçınılmaz gelişmelerdendir.

Kültür turizmi; kültürel güdülerle seyahat eden turistlerin dâhil olduğu turizmdir. Daha geniş bir diğer tanıma göre; kültürel mirasları ziyaret aracılığıyla turistin duygular ve düşünce yapısını etkileyen ve ufuk genişletici yer değişimleri kültür turizminin oluşturur (Öter ve Özdoğan, 2005: 128).

Turistler seyahatleri sırasında artık sadece deniz-kum-güneş üçlüsü ile yetinmemekte, farklı alanlara yönelmektedir. Dinlenme, eğlenme etkenlerinin yanında kültür de insanların turizme katılma sebepleri arasında yerini almıştır (Baykan ve Uygur, 2007: 1). Yani kültürel miras turizmi de turizmde rekabet unsurları arasında yerini almıştır.

Bu açıdan baktığımızda kültürel miras turistleri şu şekilde sınıflandırılabiliriz (Demiral, Kozak ve Tören, 2012: 73):

- Kale, saray, anıtlar, müzeler ve kutsal mekânları ziyaret eden tarihi miras turistler,
- Tiyatro, konser, galeri, festival ve karnavalları ziyaret eden sanat turistleri,
- El sanatları, fotoğraf ile ilgilenen yaratıcı turistler,
- Doğal parkları, ekolojik müzeleri, köy ve kasabaları ziyaret eden kırsal turistler,
- Kültürel performanslar, el sanatları ve doğa yürüyüşleri ile ilgilenen yöresel turistler olarak sıralanmaktadır.

Turizm kültürel mirası hem olumlu hem olumsuz bir takım etkide bulunmaktadır. Yani kültürel miras açısından sadece olumlu etkiye sahip bir sektör değildir. Buna göre turizmin kültürel mirasa olumsuz etkileri şu şekilde sıralanabilir (Okuyucu, 2011: 28):

- Turistlerin buldukları bölgede uzun süre kalmaları sonucunda o yörenin aşırı kalabalık olması, park sorunu, çöp ve gürültü sorunlarını da beraberinde getirmektedir.
- Artan ilgi sonucunda yerel halkın turizme bağlılığı da artar bunu sonucunda ise diğer geleneksel faaliyetlerin azalması ya da yol olması söz konusudur.
- Turistlerin gittikleri bölgede ki kültürel miras saygı duymamaları, alay etmeleri sonucunda halkın olumsuz davranışlarına maruz kalabilirler.
- Turistleri memnun etmek adına yöre halkının tarihi yapıyı tahrip etmesi de söz konusudur.
- Kültürel varlıkların sadece maddi amaçlı görülmesi, yıkıldığında ya da tahrip olduğunda onarılmaması sonucu yok olması kaçınılmazdır.

Turizmin kültürel mirasa olumlu etkileri şu şekilde sıralanabilir:

- Turizm, yerel kimliğin öne çıkarılmasını mümkün kılar.
- Kültürel çeşitliliğin ve özgünlüğün korunmasına araçtır (Kiper ve Uslu, 2006: 307).
- Gelir sağlayıcı etkisi vardır.
- Kültürel miras bu sayede korunurken geleneksel kültür de canlanmaktadır (Gülcan, 2010: 102).
- Yerel halkla turist arasında sosyalleşme sonucunda bilgi ve kültür aktarımı gerçekleşir.
- İnsan ilişkileri artmaktadır.
- Ülkemizin misafirperverliği yurt dışına kadar duyurulmuş olmaktadır.
- Kültürel mirasımız uluslararası düzeyde tanıtılmış olur.

3. KASTAMONU KONAKLARININ İNCELENMESİ

3.1. Kastamonu Hakkında Genel Bilgiler

Bu bölümde Kastamonu ilinin coğrafi özellikleri, nüfusu, sosyal ve ekonomik yapısı ve tarihi hakkında bilgiler verilmiştir.

3.1.1. Coğrafi Özellikler

Kastamonu'nun coğrafi özelliklerinden yeri, konumu, yüzey şekilleri, iklim, bitki örtüsü ve ulaşımıyla ilgili bilgiler bu bölümde verilmiştir.

3.1.1.1. Yeri, konumu

Karadeniz bölgesinin batısında bulunan Kastamonu 13.108 km² yüz ölçüme, Ilgaz Dağları'nın eteklerinde, Kara Çomak vadisi üzerinde kurulmuştur. Denizden yüksekliği 775 metredir (Baydil ve İbret, 1999: 4). Kastamonu; doğuda Sinop; batıda Bartın ile Karabük, güneyde Çankırı, güneybatıda Çorum illeri ile komşudur (Türker ve Çetinkaya, 2009: 356).

Kastamonu'nun merkez ilçe, Abana, Ağlı, Araç, Azdavay, Bozkurt, Cide, Çatalzeytin, Daday, Devrekâni, Doğanyurt, Hanönü, İhsangazi, İnebolu, Küre, Pınarbaşı, Şenpazar, Taşköprü ve Tosya olmak üzere toplam 19 ilçesi bulunmaktadır (Türker ve Çetinkaya, 2009: 356). Güneyinde Ilgaz dağları, kuzeyinde ise Küre (İsfendiyar) dağları bulunmaktadır. İlin kuzeyinde Batı Karadeniz Dağları, Karadeniz sahiline paralel olarak İsfendiyar (Küre) Dağları ve güneyinde ise Ilgaz Dağları uzanmaktadır (Yılmaz, Türkben, Kavaşoğlu, Teke ve Arkın, 2011: 52). Cide, Doğanyurt, İnebolu, Bozkurt, Abana ve Çatalzeytin olmak üzere 6 ilçenin sahili vardır ve 176 km'lik bir kıyıya sahiptir (URL-22, 2017).

3.1.1.2. Yüzey şekilleri, iklimi, bitki örtüsü

Kastamonu ili genellikle engebeli arazilerden oluşmaktadır. Yaralığöz Dağı (1985 m.), Göynük Dağı (1770 m.), Dikmen Dağı (1471 m.), Kurtgirmez Dağı (1450 m.),

Güruh Dağı (1493 m.), Ballıdağ (1400 m.), Isırganlı Dağı, Harami Dağı ve Elek Dağı ilin en önemli yükseltilerini oluşturmaktadır (URL-22, 2017). Kastamonu'nun yüzölçümünün %74,6'sı dağlık ve ormanlık, % 21,6'sı plato ve % 3,8'i ovidan oluşur (İbret, 2001: 434; URL-23, 2017).

Kastamonu, kuzeyden Karadeniz, güneyden ise İç Anadolu karasal iklimleri arasında kalan bir geçiş iklimine sahip bulunmaktadır (Yılmaz vd., 2011: 52). En soğuk geçen aylar ocak ve şubat, en sıcak geçen aylar ise temmuz ve ağustostur. Yağışlar önemli bir kısmı bahar aylarında düşmektedir. Kış dönemindeki yağışlar yıllık yağışın % 18'ini, yaz yağışları ise % 27'sini oluşturmaktadır. Merkez ilçede yıllık sıcaklık ortalaması 9,8°C'dir (URL-24, 2017).

Kastamonu'nun bitki örtüsü ve flora bakımından zengindir. Ilgaz milli parkları ve Küre dağları ülkemizin verimli ormanlık alanlarındandır. Bu ormanlarda başta kayın olmak üzere karaçam, sarıçam, göknar, karaağaç, akçağaç ve kestane gibi ağaç türleri bulunmaktadır. Genelde Karadeniz kıyısı boyunca geniş yapraklı gür ormanlar varken iç kesimlerde yaprağını dökmeyen ormanlar bulunur. İlin Devrekâni dolayları orman örtüsünden yoksundur. Ancak, bu kesimlerde de seyrek ağaç, çalı ve orman kalıntılarına rastlanmaktadır (Kemal, 1922; İbret, Aydınöz ve Uğurlu, 2015: 243-244; URL-24, 2017).

3.1.1.3. Ulaşım

Kastamonu'dan diğer illere ve tüm ilçelere ulaşım kolaylıkla mümkündür. Ankara ve İstanbul ulaşımında başta olmak üzere iki ana merkez sayılabilir. Kastamonu İstanbul'a 506 km, Ankara'ya ise 244 km uzaklıktadır (URL-25, 2017). Ayrıca birçok ille karşılıklı otobüs seferleri mevcuttur. Kastamonu-İstanbul ulaşımı Araç ilçesinden geçen karayolu ile sağlanmakta olup, yol çift şeritli ve akıcıdır. Kastamonu- Sinop karayolu çift şeritli bazı kısımları engebeli ve virajlıdır (KUZKA, 2013). Kış mevsiminde şoförlerin kar ve buzlanma dolayısıyla dağı geçmekte güçlük çektiği, Ilgaz Dağı'na inşa edilen "Ilgaz 15 Temmuz İstiklal Tüneli", 26 Aralık 2016 da hizmete açılmıştır. Kastamonu'da demiryolu bulunmamaktadır (URL-26, 2017).

Kastamonu Havalimanı 1959 yılında yapımı bitmiş ve faaliyetlerine başlamıştır. Ancak yeterli yolcu sayısına ulaşamadığından uçuşlar gerçekleştirilememiştir. 5 Temmuz 2013 tarihinde yeniden faaliyete geçirilen Kastamonu Havalimanı talebin yüksek olmasıyla beraber tekrar faaliyete geçen Kastamonu Havalimanı yüksek talep ile birlikte faal olarak kullanılmaktadır. Havalimanının açılması Kastamonu'nun ve yakın komşularının gelişimini etkileyecek önemli bir unsurdur. Haftanın belirli günlerinde Kastamonu-İstanbul-Kastamonu uçak seferleri düzenlenmektedir (URL-27, 2017).

Kastamonu Havalimanının tekrar açılması ve Ilgaz 15 Temmuz İstiklal tünelinin faaliyete girmesiyle hem Kastamonu'ya turizm için hem de Kastamonu Üniversitesi'nin her geçen gün gelişmesiyle tercih edecek öğrenciler için daha cazip bir yer haline gelmiştir. Özellikle farklı illerden gelen öğrencilerin daha rahat ve kolay bir şekilde ulaşımını gerçekleştirmesi, aileleriyle daha hızlı bir şekilde buluşabileceği, Kastamonu bölgesinin nüfus artışı doğrultusunda öğrencilerin daha çok sosyal imkânlardan yararlanabileceğini söylemek mümkündür.

3.1.2. Nüfus

Sosyal, doğal, kültürel ve ekonomik gibi ögelerin ülkemizde homojen bir şekilde dağılmaması göç vermenin en önemli unsurlarıdır. Ülkede yaşayan vatandaşların olanakları yüksek ve yaşam standartlarının daha kaliteli olacak hizmetlere ulaşma isteği ve yaşadığı yerde daha iyi ve yeni bir iş araması çoğu zamanlarda göçü mecbur kılmaktadır. Göçler; göç alan yerlerin sosyal ve ekonomik boyutlarını değiştireceği gibi göç veren yerlerinde yapışını önemli bir şekilde değiştirmektedir (Yıldırım, 2004)

Göç veren bölgelerde aile parçalanması ekonomik kalkınmada ki zayıflık gibi sorunlar ortaya çıkardığı gibi, yerleşilen bölgedeki kentleşme, altyapı, o bölgenin kültürüne alışamama ve oturulacak konutların yetersizlikleri gibi konularda birçok sorunları ortaya çıkarmaktadır. Göç vermenin asıl belirleyicileri genel olarak, daha iyi iş bulma, sosyal anlamda daha iyi imkânlara sahip olma isteği olarak şekillenmiştir (İbret, 2004).

Kastamonu da bu göç hareketlerinden etkilenmiştir. Ayrıca Kastamonu ülkemizin tarihi çağlardan beri yerleşmelere sahne olmuş nadir yerleri arasındadır. Kastamonu 1927 yılında yapılan ilk düzenli nüfus sayımında sahip olduğu 335 601 kişilik nüfusu ile nüfus büyüklüğü açısından ülkemizin 63 ili arasında 8. sırada bulunmaktaydı. Türkiye nüfusunun % 2,4'ü Kastamonu'da yaşamaktaydı (İbret, 2010: 35).

İbret (2010) çalışmasında da belirttiği ve ayrıca tablo 2 incelendiğinde 1927 yılında 335 601 olan il nüfusu 1935 yılında binde 9.19 artışla 361 191'e yükselmiştir. Aynı yıllarda ülke düzeyinde ortalama nüfus artışı binde 21.10'dur. 1935-1940 döneminde binde 4.74'lük bir artış ile 369 847'ye, 1940-1945 yılları arasında ise binde 8.24'lük bir artış ile 385 410'a çıkmıştır. 1950 yılında Kastamonu nüfusu 412 016'ya ulaşmıştır. Türkiye'de en hızlı nüfus artışının görüldüğü dönemlerden biri olan 1950-1955 arasında Kastamonu'nun nüfusu 9.07'lik bir azalma ile 393 739'a düşmüştür. Kastamonu nüfusunun belirgin bir şekilde azalmasında Kargı ilçesinin Çoruma bağlanması ve Türkiye'de 1950'li yıllarda başlayan iç göçlerin önemli rolü vardır. 1955-1960 yıllarında binde 19.30'luk bir artış ile il nüfusu 433 620'ye ulaşır ki Cumhuriyet döneminde en fazla artış oranı bu döneme rastlar ve bu dönem aynı zamanda Türkiye'nin en yüksek nüfus artış hızının (binde 28.53) görüldüğü dönemdir (Taşlıgil, 1993: 217-218).

Tablo 2. Genel nüfus sayımları 1927-2000 yılları Kastamonu nüfusu

Sayım Yılı	Toplam Nüfus
1927	335 601
1935	361 191
1940	369 847
1945	385 410
1950	412 016
1955	393 739
1960	433 620
1965	441 638
1970	446 601
1975	438 243
1980	450 946
1985	450 353
1990	423 611
2000	375 476

Kaynak: TÜİK; Taşlıgil, 1993:217-218; İbret, 2010

Son 9 yıllık nüfusa bakıldığında 2008 yılında 0.20'lik bir artış ile 360 424 kişi olmuştur. 2009 yılında 1.70'lik bir azalış gösterirken bir yıl sonra 3.90'lık bir artış ile 361 222 kişiye yükselmiştir. 2011 yılında 4.10'luk bir azalma ile nüfus tekrardan düşüşe geçmiş 359 759 kişiye düşmüştür. 2012 yılından sonra nüfus dalgalı bir seyir ile devamlı yükselişe geçmiştir.

Tablo 3. Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi 2008-2016 yılları Kastamonu genel nüfusu, merkez nüfusu ve yıllık nüfus artış hızı

Yıllar	İl Genel Nüfus	İl Merkez Nüfus	Yıllık nüfus artış hızı
2008	360 424	80 946	0,20
2009	359 823	86 085	-1,70
2010	361 222	91 012	3,90
2011	359 759	93 347	-4,10
2012	359 808	96 217	0,10
2013	368 093	98 456	22,8
2014	368 907	103 724	2,20
2015	372 633	110 908	10,0
2016	376 945	114 131	11,5

Kaynak: TÜİK, Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi

Kastamonu nüfusu 2016 yılına göre 376 945 kişidir (URL-28, 2017). Tablo 2'de Kastamonu'nun 2016 yılı yaş aralıkları ve kadın erkek toplamaları gösterilmiştir. Tabloya bakıldığında yaş aralıklarında kadın ve erkeklerin sayılarının birbirine yakın olduğu toplamda kadın sayısının erkek nüfusundan fazla olduğu görülmektedir. En fazla kadın ve erkek nüfusunun 20-24 yaş aralığında olduğu gözlenmiştir. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı Raporuna (KUZKA, 2013) göre Kastamonu Merkez'de kent nüfusu, toplam nüfusunun yaklaşık %75'idir. Kent nüfusu aynı zamanda bir bölgedeki kentleşmenin de göstergesidir. Kent nüfusunun yüksek olmasının sebebi hizmet ve sanayi sektörünün diğer yerlere göre daha fazla gelişmesi merkezde üniversitenin ve askeriyenin olmasının sonucudur.

Tablo 4. 2016 yılı yaş aralıklarına ve kadın - erkek toplamının gösterildiği Kastamonu nüfusu

0-4	Toplam	19 895	50-54	Toplam	24 456
	Erkek	10 193		Erkek	12 073
	Kadın	9 702		Kadın	12 383
5-9	Toplam	21 224	55-59	Toplam	23 230
	Erkek	10 916		Erkek	11 594
	Kadın	10 308		Kadın	11 636
10-14	Toplam	22 386	60-64	Toplam	25 467
	Erkek	11 326		Erkek	12 291
	Kadın	11 060		Kadın	13 176
15-19	Toplam	27 787	65-69	Toplam	20 584
	Erkek	14 222		Erkek	9 626
	Kadın	13 565		Kadın	10 958
20-24	Toplam	31 427	70-74	Toplam	16 133
	Erkek	17 333		Erkek	7 337
	Kadın	14 094		Kadın	8 796
25-29	Toplam	24 167	75-79	Toplam	11 731
	Erkek	12 639		Erkek	5 101
	Kadın	11 528		Kadın	6 630
30-34	Toplam	24 680	80-84	Toplam	8 369
	Erkek	12 540		Erkek	3 646
	Kadın	12 140		Kadın	4 723
35-39	Toplam	26.231	85-89	Toplam	4.126
	Erkek	13.380		Erkek	1.419
	Kadın	12.851		Kadın	2.707
40-44	Toplam	23.083	90+	Toplam	1.265
	Erkek	11.577		Erkek	384
	Kadın	11.506		Kadın	881
45-49	Toplam	20.704	Toplam	Toplam	376 945
	Erkek	10.442		Erkek	188 039
	Kadın	10.262		Kadın	188 906

Kaynak: TÜİK, Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi, 2017

3.1.3. Sosyal ve Ekonomik Yapı

Kastamonu ili satın alma gücü paritesine göre kişi başı düşen GSYH değeri son 5 yıllık verilere göre orta düşük gelir düzeyine sahip bölgeler arasında yer almaktadır. Sanayileşme ve teknoloji gibi bölgenin zenginleşmesi için önemli üretim tesislerine sahip olmamakla birlikte ağırlıklı olarak tarım ve hizmet sektörleri ağırlıkta bulunmaktadır. Bu sebeple eğitimini Kastamonu'da tamamlayan gençler işsizlik sebebiyle daha büyük illere göçmektedir. Bu nüfus kaybı Kastamonu için bir tehdit boyutuna ulaşmıştır. Ayrıca son yıllarda ki istatistiklere göre Kastamonu göç veren iller sıralamasında ilk 10 il arasında bulunmaktadır. Ayrıca köyden kente göç oranı

Türkiye ve Karadeniz ortalamalarından daha yüksekte bulunmaktadır. Kastamonu'nun yer aldığı bu ekonomik durum sadece Kastamonu'ya ait olmamakla birlikte Kastamonu ilinin yer aldığı bölgenin hem büyüme hızı hem de GSYH'ni ülke ortalamasının altındadır. Ayrıca hem nüfus hem de gelir dağılımında Türkiye'nin en dezavantajlı illerinden biri konumundadır (URL-29, 2017).

Kastamonu nüfus artış hızı en düşük illerden biridir. Bunun çeşitli sebepleri olmakla birlikte başlıca sebepleri sıralamak gerekirse (Başel, 2007);

Köylerden büyük şehirlere olan göç,

- Gelir kaynakları ve iş imkânlarının sınırlı olması,
- Sanayi ve teknolojik istihdam yaratıcı yatırımların bulunmaması,
- Eğitim imkânlarının düşük olması,
- Sağlık imkânlarının az olması,
- Ailelerin çocuklarına daha iyi bir gelecek sağlama isteği,
- Eğitim gören kesimin daha iyi iş koşulları için göçmesi,
- Ekilebilir arazilerin parçalanarak gelir getiremez konuma gelmesi,
- Kırsal kesim ile kentli kesim arasındaki gelişmişlik farkları olarak sıralanabilir.

Yukarıda ki sorunlara ek olarak köyde yaşayan gençlere kız verilmemesi de başlıca sorunların arasında yer almaktadır. Bu yüzden köyü terk ederek şehirde asgari ücretle çalışmaya başlayan gençler bir süre sonra köydeki yaşam standartlarını arar duruma gelmektedir.

Bir taraftan eğitim düzeyi yüksek olan gençlerin köyleri terk etmesi ile tarım kesiminde yalnızca yaşlılar ve eğitim düzeyi düşük kişiler kalmıştır. Bu nedenle tarım arazilerinin verimliliği düşmüş ve artık çiftçiler kendilerine bakamaz duruma gelmişlerdir. Bir başka deyişle yeni üretim teknikleri ve tarımsal projelerin bu durumu dikkate almıyor oluşu, tarımsal verimliliğin artışı imkânsız hale getirmektedir. Her taraftan köylerde genç nüfusun azalması ile tarımdaki işgücü azalmakta ve verimlilik dolaylı olarak düşmektedir. Ayrıca yaşlı nüfusun yeniliklere açık olmaması nedeniyle tarımdaki modern gelişmelerin ve yeniliklerin uygulanması

konusunda gösterilen direnç artmakta, bu da üretimin geleneksel yöntemlerle sürdürülmesi sonucunu oluşturmaktadır. Tüm bu sayılan sebepler nedeniyle köylerdeki araziler boş kalmakta elde edilen verim ve tarımsal üretim düşmektedir (İbret ve Aydınözü, 2010)

Tarımsal faaliyetlerin yeterli geliri elde edememesi nedeniyle yeterli ve sürekli sermaye bulunamamaktadır. Ayrıca tarımsal işletmelerin tamamına yakınının genellikle aile işletmeleri olup sermaye sıkıntısı bulamamaları tarımsal üretimin artmasındaki en büyük engellerden biridir (İbret, 2010)

Kastamonu ili Karadeniz kıyısında bir limana sahip olmasına rağmen yeterli hinterlanda sahip olmaması, firmaların gelişimindeki en büyük engeldir. Kastamonu iline karayolu ulaşımının da zor olması nedeniyle sanayi ve limanın gelişimi sağlanamamaktadır. Yakın zamanda tamamlanmış ve açılmış olan Ilgaz tüneli sayesinde Kastamonu'da tarım, hayvancılık ve orman ürünlerin de gelişmelerin olması beklenmektedir. Kastamonu'da sanayi yalnızca iklim ve coğrafi özelliklerine bağlı olarak gelişmiş ve temel ihtiyaçları karşılamaya yönelik olarak yapılandırılmıştır. Tarım ve hayvancılığın özellikle orman ürünleri Kastamonu ekonomisinde önemli bir yere sahiptir (Keskin, 2014: 59).

Son yıllarda başarılı tanıtım kampanyaları neticesinde turizm sektöründe hareketlilik gözlenmektedir. Başkent Ankara'ya olan yakınlığı, derin tarihi dokuya sahip olması, Karadeniz kıyısında olan deniz kum güneş turizmi için uygun olan bölgesi ve kış ve doğa turizmi için uygun olan Ilgaz Dağı sayesinde turizminin gelişmesi beklenmektedir. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki turizm gelecekte Kastamonu ili için önemli bir ekonomik gelir kaynağı yaratacaktır (Demir, 2008: 58). Kastamonu'nun eskiden bu yana gelen sanayileşme çabası ulaşımdaki problemlerin çözüme kavuşturulması için yapılan çalışmalarla gelişim göstermektedir. İlçelerdeki faal olan işletme sayılarından yola çıkarak Kastamonu ilinde bölgelerarası gelişmişlik düzeyleri anlaşılabilir. Buna göre en çok işletme Kastamonu merkezindeyken, merkezi Tosya, Taşköprü ve İnebolu izlemektedir (Keskin, 2014: 59).

Kastamonu ili her ne kadar birçok problemle karşı karşıya olsa da şu anki durum göz önüne alındığında olumlu gelişmelerin yaşandığı gözlenmektedir. Bu nedenle uzun vadede Kastamonu ilinin sosyo-ekonomik olarak gelişmiş iller kategorisine gireceği düşünülmektedir.

3.2. Geleneksel Türk Konakları

Konaklar, büyük ve gösterişli evlerdir. Ayrıca, vali, kaymakam gibi hükümet görevlilerinin işlerinin görüldüğü resmi konut; araba ya da hayvan ile bir günde alınan yol anlamları da bulunmaktadır. Yolculuk yaparken geceyi geçirmek için inilen, konaklama yapılan yer anlamında da kullanılmaktadır. Türkiye'de bu sivil mimari yapı miraslarına sıklıkla rastlanmaktadır. Günümüzde bu yapılar koruma altına alınmış ve restorasyonları yaptırılmaktadır. Restore edilen bu yapıların çoğu, turistik tesis ve özellikle de otel olarak kullanılmaktadır. Kastamonu ilinin karakteristik özelliklerinden olan konaklar, otel ve restoran olarak hizmet vermektedirler. (Çakmaköğlü, 2015: 30; URL-30, 2017).

Geleneksel Türk konakları, iç mekân öğelerle günümüzde dahi değer bulan; yere ve kültüre özgü özellikleriyle, çeşitli tipolojilerde ortaya çıkan bir karaktere sahiptir (Arat, 2011: 1). Geleneksel Türk konağı üzerine yapılan çalışmaların bir kısmı yalnız tespit ve tanımlamaları içerirken, bir kısmı da Türk konağına bütüncül yaklaşan tipoloji çalışmalarıdır. Bu çalışmalar sırasında konutun oluşum nedenleri araştırılmış, ancak bir ya da birkaç özelliği üzerinden sınıflandırılabilmiştir. Bunun sebebi, tipoloji çalışmalarının eksikliğinden ya da taraflılığından değil; Türk konak geleneğinin çok değişkenli bir matrise benzeyen yapısından kaynaklanmaktadır (Avcı, 2004: 25).

Tipoloji çalışmaları üzerinde ilk sözü söyleyen Eldem'den bu yana Türk konut tipolojisi hep üst katın plan düzenine dayandırılarak yapılmıştır. Eldem bu katı “asıl kat” olarak tanımlamıştır. Asıl kata –yaşama katı- karşılık, arsanın durumuna uyan, daha organik, mekânların daha gelişigüzel bir araya geldiği, odunluk, ahır, depo, ve samanlık gibi bölümleri barındıran zemin kat düzenleri görülür. Asıl kat üzerine yapılan çalışmalarda Eldem, sofayı plan tipinin belirleyici ögesi olarak tanımlar ve

Türk konağının “sofasız”, “dış sofalı”, “iç sofalı” ve “orta sofalı” olarak dört sınıfa ayırır. Bu yaptığı ayrımın aynı zamanda Türk konağının gelişim çizgisini gösterdiğini vurgular. Aksoy da Türk sivil mimarisinin kuruluş ilkesi olarak orta mekânı alır ve Eldem’i doğrulayan görüşlerini belirtir. Ancak Aksoy Eldem’in görüşlerine ek olarak, iklim ve topografya verilerinin de oluşumundaki rolüne dikkat çeker (Aksoy, 1963; Eldem, 1984; Avcı, 2004: 25).

3.3. Kastamonu Konaklarının Genel Özellikleri

Toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik yaşantısını mekânlara aktarması sebebiyle tarihi konakların taşıdığı değeri, dünyada koruma söyleminde “...*bulunduğu çevrenin, sosyal, kültürel, ekonomik yaşamını yansıtan ve böylece daha sonraki nesillere bu konuda doğru ve doğrudan bilgi aktaran değerler bütünü...*” olarak açıklanmaktadır. Tarihi Konaklar, toplumun yaşam tarzlarının yapıya yansımaları olduğundan dolayı, var olduğu dönemlerin yaşam tarzını yansıtan somut mimari örnekler olarak belge değeri taşırlar (Mardan, 2006). Bu konu üzerine Kastamonu’da yapılmış en önemli çalışmalar Eyüpgiller ve Kuban’a aittir. Eyüpgiller çalışmasında Kastamonu’da yer alan tarihi konut yapısının envanterini çıkararak yapıların korunmuşluk durumları ve çevresel değerlilikleri hakkında bize bilgi vermektedir. Kuban, Kastamonu’nun tarihsel yapısının imar planında değerlendirilmesi ve konutlar özelinde korunmaları için uygulama önerileri sunmuştur (Kamarlı, 2008: 2).

Kastamonu’da 19. yüzyıldan günümüze ulaşan çok sayıda sivil mimarlık yapısı ve konak vardır. Kastamonu’ya bir kimlik kazandırma ve mimari yapılar arasında farklı bir özelliği barındıran asırlık konaklar eski hallerini koruyarak Osmanlı Devleti zamanından günümüze kadar gelebilmiştir. Fakat son yıllarda betonlaşma yani çok katlı yapılar halinde gelerek Kastamonu kentinin eski konak dokusunu bozmuştur (Bakırcı, 2005: 38)

Tarihi ve kültürel değer açısından Kastamonu’ya adeta bir açık hava müzesi görünümünü ispat eden bu asırlık konaklar müzelerde sergilenen eserler kadar değerli olup, eserlere gösterilen koruma gibi Kastamonu konaklarını da bu şekilde koruma altına alınmalıdır. Buna bakarak toplumda tarihe karşı sorumluluk, sahip çıkma ve

kültürel bilinçlenme gerektirdiği gibi; çağdaş kriterlere göre de yorumlamak gerekmektedir (Eyüpgiller, 2008).

Çeşitli nedenlerden dolayı sayıları azalan bu tarihi konaklar mimari ve süsleme özellikleri ile Türk insanının yaşam kültürünü bu güne kadar taşıyan en önemli eserlerdir. Günümüz toplumunun yaşam standartları ve teknoloji karşısında kendini yenileyememesi sonucu yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Yıkılıp yok olan konak sayısı, korunabilen konak sayısından daha fazla yeri kapsamaktadır (Arat, 2011: 19). Eski kent dokusunun gelişigüzel oluşmadığı, yazılı olarak verilse bile gözle görülebilen nedenleri bulunmaktadır; bunlardan birisi güneş alma yönünü komşu konağı kapatmayacak ve kendisinin de güneş ışığı alabilme düzenine göre inşa edilmiştir. Buna bakacak olursak en iyi örnek olarak Kastamonu konaklarıdır. Oysaki günümüzde yasalar ve yönetmeliklere göre bu davranışın gerçekleştirilemediğini görmek şaşırtıcı bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır (Arat, 2011).

Kastamonu, geleneksel konak mimarisi yeterince ele alınmamış kentlerimizden biridir. Konaklar; yayıldıkları geniş alan ve dokunulmamış mimari özellikleriyle, günümüz Anadolu şehirlerinin tümünde olduğu gibi, Kastamonu'da da kente karakterini, kişiliğini veren ana unsurdur (Eyüpgiller, 2001).

Kentin güney-kuzey doğrultusunda akan bir Karaçomak deresinin oluşturduğu vadinin ön taraflarında kurulu olması, konakların arazi üzerine yerleşiminde zorluklara yol açmıştır. Bu sorun, konakların eğim çizgilerine paralel yollar üzerinde konumlanması ve arazinin setlenerek, konakların temellerinin sağlam zemine oturtulmasıyla sonuçlanıp çözümlenmiştir (Eyüpgiller, 2001).

Kastamonu konakları genel olarak zemin katları kargir, üst katları ahşap karkas arası tuğla veya kerpiç dolgulu, bir başka deyişle söyleyecek olursak hımış yapılarıdır. İki ya da üç katlı olan bu konaklar, alaturka kiremit örtülü kırma veya beşik çatılıdır (Eyüpgiller, 2001).

Kastamonu konaklarının en önemli mekân ögesi *çardak* ve *sofa* olarak isimlendirilen mekânlar, geniş ailelerin bir arada yaşamlarının geçtiği yerlerdir. Odalar ise, geniş

ailelerin her birinin sahip oldukları, çeşitli gereksinimleri içerisinde karşılayabildikleri, bağımsız mekânlardır. Bu nedenle neredeyse tüm Kastamonu konaklarının bir veya daha fazla odasında yüklük, ocak ve gusülhaneden oluşan düzenleme mutlaka bulunmakta, sekialtı, sedir gibi geleneksel oda içi mimari öğelere de rastlanmaktadır (Eyüpgiller, 2001).

Genellikle iki veya üç, nadiren dört katlı olan Kastamonu konaklarının dış görünüşleri, konağın her cephesinde yer alan çıkmalar ve pencere düzenlemeleri ile hareketlendirilmiştir. Kastamonu konaklarının zemin katlarında ve servis mekânlarında pencere açıklıkları kimi zaman taşa oyulmuş bir delikten (mazgal) oluşurken, kimi zaman ise bazı yapıların bodrum pencerelerinde sanat değeri taşıyan taş işçiliği örnekleriyle karşılaşılmaktadır. Pencereler, bol ışık almayı sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. Pencereler, çoğunlukla düşey sürme (giyotin) kanatlıdır. (Eyüpgiller, 2001).

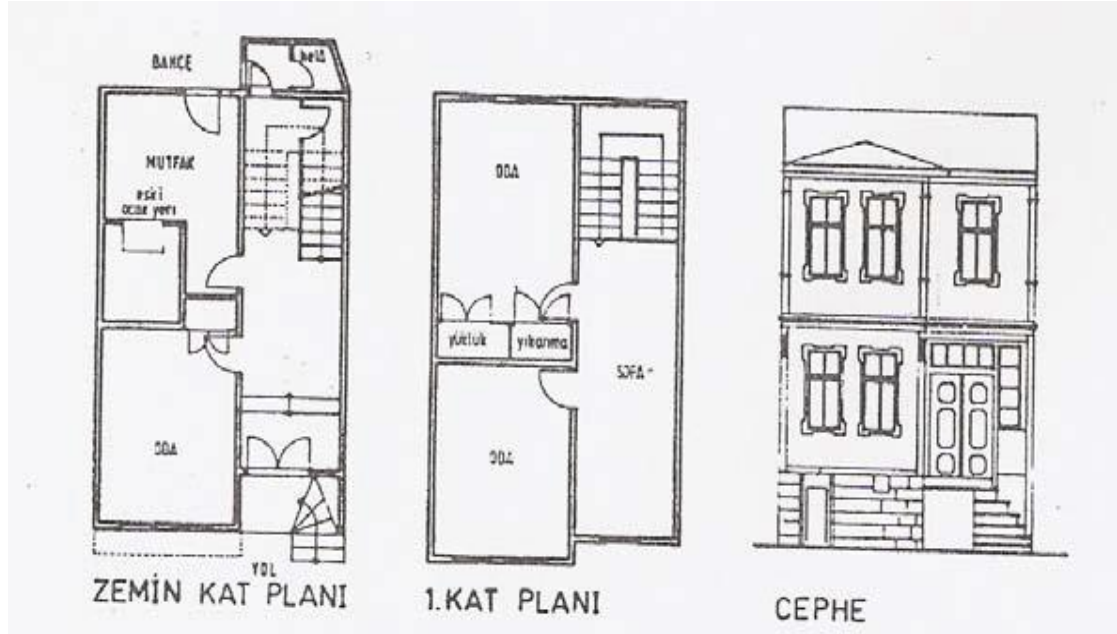
3.4. Kastamonu Konaklarının Mimari Özellikleri ve Plan Tipleri

Kastamonu konaklarının mimari özellikleri ve plan tipleri ile ilgiliyi ilk çalışmayı yapan Eyüpgiller'dir (1995). Eyüpgiller (1995) "*Bir kent tarihi Kastamonu*" adlı doktora tezinde Kastamonu konaklarının plan tipleri olarak; çardak ve sofaları, odaları, mutfakları, merdivenleri, cihannümaları, bahçeleri ve servis mekânları hakkında bize bilgi vermektedir.

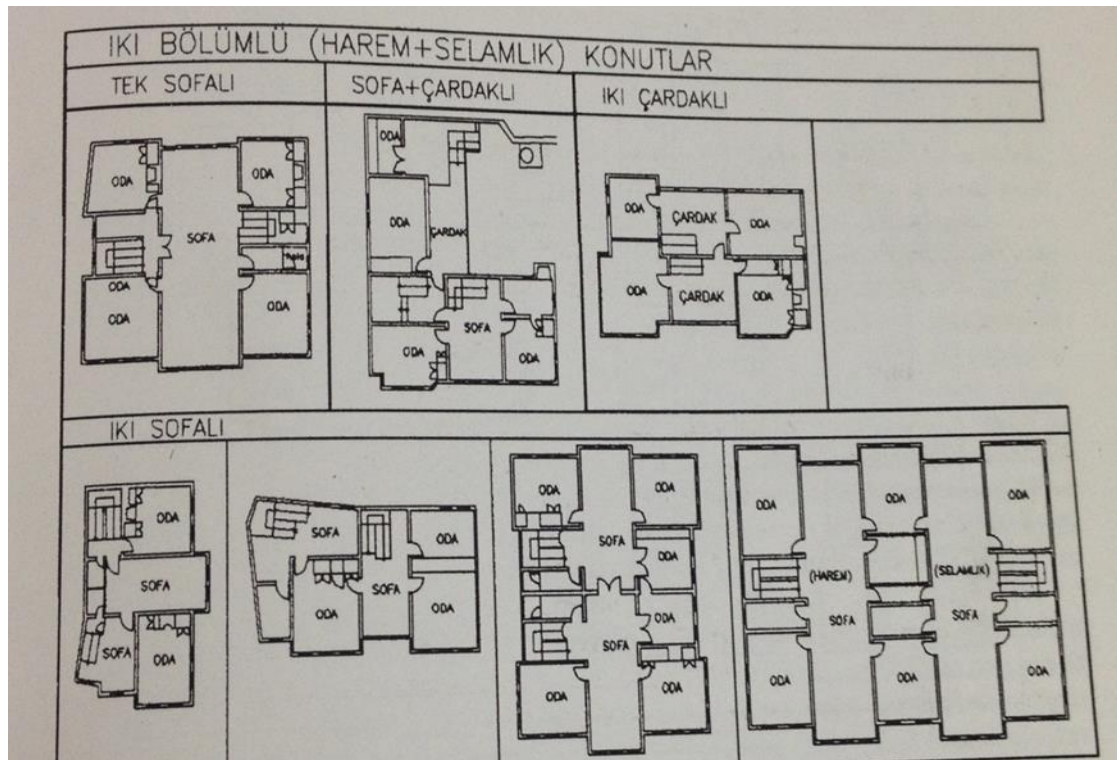
Kastamonu'da konak alanlarının Kastamonu Deresi'nin oluşturduğu vadinin doğu ve batı yamaçlarında yoğunlaşmaları, konut-topografya uyumunda bazı zorluklara yol açmıştır. Osmanlı kentlerinin hemen hepsi için karakteristik olan yamaca yerleşme olgusunun yol açtığı bu zorluklara, diğer kentlerde olduğu gibi Kastamonu'da da ustaca çözümler bulunmuş, yol ve konakların eğim çizgilerini takip etmeleriyle, araziye en az müdahale ile yapılaşma olanağı elde edilmiştir (Eyüpgiller, 1995).

Kastamonu konakları, plan ve mekân özelliklerine göre başlıca üç grupta ele alınabilir: Bunlardan birincisi, Kastamonu'da "*çardak*" adını alan "*dış sofalı / hayatlı*", ikinci grup ise "*sofalı*" yapılarıdır. Bu iki gruptan daha karmaşık plan nitelikleri taşıyan, '*açık*' sofa (*çardak*) ve '*kapalı*' sofa kavramlarıyla açıklanması

olası görülmeyen, iki bölümlü (*harem ve selamlıklı*) konakları ise, Kastamonu geleneksel konak dokusunun bileşenleri içerisinde üçüncü grubu oluştururlar. Her üç grupta yer alan konaklar, arazinin ve parselin koşullarına ve kullanıcı isteklerine bağlı olarak plan düzeninde farklılıklar göstermektedirler (Eyüpgiller, 2001).

Şekil 1. Sofalı konak örneği (Kamarlı, 2008: 46)

Şekil 2. İki bölümlü (haremlik+selamlık) konak örneği (Eyüpgiller, 1995)

Eğim çizgisine paralel bir yolun alt veya üst tarafında yer alması, bir konağın çevreyle bağlantısının kurulmasında farklı çözümler aranmasını gerektirmiştir. Yolun alt kotunda yer alan bir konağa girişin üst kattan, manzaraya yönelen ön cepheden sağlanması en genel yaklaşımlardır. Bu konaklarda eğimli arazi setlenerek, arka cephe dışındaki tüm cephelerin toprak yüzeyinden uzak tutulması ve konak tabanının yatay bir düzleme oturtulması sağlanmıştır (Eyüpgiller, 1995).

Eğim çizgisine dik yollar üzerinde genellikle büyük alanlı konak yapımından kaçınıldığı gözle görülmektedir. Bu yollar üzerinde daha çok küçük boyuttaki evler, bitişik nizamda yapılmışlardır. Topografya, bu yapıların oturma alanlarının dar olmasını ve eğime uygun olarak kademelenerek yükselmelerini zorunlu kılmıştır (Eyüpgiller, 1995).

3.4.1. Çardak ve Sofa

Kastamonu konaklarında plana karakterini veren ve yönlendiren en önemli mekân ögesi olan “sofa “ dış hava koşullarına “açık” veya “kapalı” oluşuna göre “çardak” veya “sofa” adını almaktadır. Çardaklı konaklar, kentsel yaşamın etkin olduğu Kastamonu’da, tarım ve hayvancılığa dayalı kırsal yaşamın kalıntılarını taşıyan küçük bir grup oluşturmaktadırlar. Çardak, konağın genellikle arkasında yer alan bahçeye yönelmesi ve alt katlarda bahçenin devamı niteliğinde olması, kırsal yaşam tarzının anılarının yol açtığı bir biçimlenme olarak gözükmektedir (Eyüpgiller, 1995).

Çardak, içerisinde yer aldığı konağın çatısı ile örtülü olan, konumuna göre bir, iki veya üç yönü bahçeye, nadiren de yola açık tutulan, dış alanda korkuluk ve kafes dışında başka bir öğeyle ayrılmayan bir konak şeklidir. Konak içerisinde çardak ile aynı işlevi yüklenen sofalar ise, duvar ve pencerelerle dış hava koşullarına kapalıdırlar (Eyüpgiller, 1995).

3.4.2. Oda

Geleneksel aile yaşamı bağlamında, aileye ait en küçük bağımsız birim olması sebebiyle büyük değeri olan “oda“, Kastamonu konaklarında kareye yakın veya

dörtgen planlı bir yerdir. Daha eski tarihli olduğu düşünölen Kastamonu konaklarında oda girişlerinde “*sekialti*” düzene ek olarak, oda girişinde ahşap paravan oluşturularak (oda-sofa) iç-dış bağlamının koparıldığı görölmüştür (Eyüpgiller, 1995).

Yüklük, ocak ve gusülhaneden oluşın düzenleme Kastamonu konaklarının her birinde en azından bir odada mutlaka bulunmaktadır. Üç işleve birden yer veren düzenlemeler olduğu gibi bazı örneklerde, bir yüklük ve bir ocaktan oluşın veya yalnızca yüklüğe yer veren uygulamalar tespit edilmiştir. Bu düzenlemelerin Kastamonu konaklarında, odanın iç duvarında veya sağır cephe duvarında yer aldığı görölmektedir (Eyüpgiller, 1995).

3.4.3. Mutfak

Kastamonu konaklarının mutfak konumları açısından gruplandırıldığında, ilk grubu konak alanının dışında, bahçe içerisinde ayrı bir yapı olarak inşa edilenler oluşturur. Bunlar tek katlı, ahşap veya kâgir yalın yapılardır. İç düzenleri işlevin tüm gereksinimlerini karşılayacak biçimde ele alınan bu yapılarda fırınlı bir ocak, taştan yekpare tezgâh, bazı örneklerde kuyu ve su haznelerinde biriken bir “*ma-i cari*(akarsu)” düzeni olduğu bilinmektedir (Eyüpgiller, 1995).

İkinci grubu konak içerisinde düzenlenmiş mutfaklar oluşturur. Bu mutfakların bir bölümü, oda ocaklarından boyutlarının büyüklüğüyle ayırt edilebilen, iki yanında dolaplar bulunan, fırınsız ocaklara sahiptirler. Tamamı konutun alt katında yer alan mutfakların tümünde taş tezgâh yer almaktadır. İkinci grup içerisinde fırınlı ocak düzeniyle daha gelişmiş mutfaklar bir alt bölüm oluştururlar. Kastamonu’da konak alanı içerisinde yer alan mutfaklarda fırın olmaması durumunda, bahçede fırınlı bir ocağın bulunduğu tespit edilmiştir. Bu konakların dışında, fırının evin altında yer aldığı, ancak ocak ağzının bahçeden kullanıldığı bu özelliği taşıyan tek örnek olarak görölmüştür (Eyüpgiller, 1995).

3.4.4. Merdivenler

Kastamonu konutlarının merdivenlerinde taş ve ahşap malzeme kullanılmıştır. Taşın yalnızca yol kotundan konağın giriş kapısına ulaşımı sağlayan birkaç basamaklık giriş merdivenlerinde kullanıldığı tespit edilmiş, buna karşılık iç merdivenlerde her zaman için ahşap kullanıldığı görülmüştür. Ahşap merdivenlerde daima kapalıdır. Merdiven altının da kapalı olduğu, bazı örneklerde çıtalı basit motifler ile süslendiği görülmüştür. Korkuluk ve küpeşterler ise genellikle tornada işlenmiş, yalın niteliklidir (Eyüpgiller, 1995).

3.4.5. Cihannüma

Kastamonu konaklarında sık rastlanılan bir ortam unsuru da çoğunlukla konut derinliği boyunca uzanan, yalın derinliği boyunca uzanan, yalın dörtgen planlı cihannümadır. Konutun en üst kotunda yer almaları nedeniyle bol ışıklı ve havadar mekânlar olan cihannümaların Kastamonu’da iki ayrı türü tespit edilmiştir. Beşik çatı eğiminin içerisinde kalan ilk türünde, çatı eğiliminin sağladığı yüksekliğin değerlendirilmesi amacının güdüldüğü anlaşılmaktadır. İkinci tip cihannümalar, konutun genel çatı düzeninden bağımsız, kütle olarak daha yüksek, kendine ait çatısı olan mekânlar biçimindedirler (Eyüpgiller, 1995).

3.4.6. Bahçe

Kastamonu konaklarının bahçe bağlamında ikiye ayrıldığı görülür. Birinci grubu oluşturan bitişik nizam konutlarda yoldan doğrudan evin içerisine girilmekte, evin arkasında küçük bir bahçe oluşturulmaktadır. Bahçe içerisinde yer alan ikinci grup konutlar yine ikiye ayrılırlar. İlk grubu bir veya iki cephesiyle yola bitişik olan, diğer cephelerin bahçeyle bütünleştiği konutlar oluşturur. İkinci grupta ise, yoldan tamamen geriye çekilmiş, dört cephesi bahçe ile çevrili konutlar yer almaktadır (Eyüpgiller, 1995).

3.4.7. Servis Mekânları

- Helâ

Konak alanı dışında düzenlenen helâ, Kastamonu konaklarında ancak az sayıda çardaklı örnekte görülmektedir. Bahçe içerisinde helâ örneği görülürken, bina alanı dâhilinde ise ancak bahçe ile bütünleşen taşlığın bir köşesine yerleştirilmiş bir helâyâ rastlanılmaktadır. Konağın dâhilinde bulunan helâlar çoğunlukla sofa içerisinde geçilir biçimde konumlanmıştır (Eyüpgiller, 1995).

- Ahır ve Odunluk

Kastamonu, diğer yerleşmelere göre, kırsal niteliği baskın olmayan bir kent olduğundan, ağıl ve ahırların konak tasarımına etkisi olmamıştır. Kastamonu halkı, günlük gereksinimlerini yerine getiren hayvanlar için konaklarının alt katlarında bir mekânı ağıl veya ahır olarak düzenlemekle yetinmişlerdir (Eyüpgiller, 1995).

3.5. Kastamonu Konaklarının Turizm Potansiyeli

Kastamonu konaklarının turizm potansiyeli ile ilgili ilk çalışmayı yapan Aydoğdu ve Akbaş'tır (Baskıda). Aydoğdu ve Akbaş (Baskıda) “*Kastamonu konaklarının turizm potansiyelinin değerlendirilmesi*” adlı çalışmada Kastamonu’da ki konak sahiplerinin ya da varislerinin konaklarını turistik işletmelere dönüştürmeye ne kadar istekli olduklarının tespit edilmesi hakkında bize bilgi vermektedir.

Ayrıca; yeniden işlevlendirilmiş tarihi yapıların sürdürülebilirliği açısından Tanrıseven, Saraç ve Aydoğdu (2016), “*Yeniden işlevlendirilen tarihi yapıların sürdürülebilirliği*” adlı çalışmada Kastamonu ilinde birer turistik işletme olarak yeniden işlevlendirilen tarihi yapıların sürdürülebilirlik kapsamında sosyal, kültürel ve ekonomik açılardan ne kadar başarılı olduğu hakkında Kastamonu kent merkezinde turistik işletme olarak işlevlendirilen 15 sivil mimari örneği yapının sahip, yönetici ve çalışanlarına yapılandırılmış görüşme tekniği ile bir araştırma yapmışlardır.

Kastamonu'nun turizm imkânları ve çeşitliliği yönüyle oldukça zengin olduğu görülmektedir. Tarihi boyunca pek çok medeniyete ev sahipliği yapmasıyla birlikte bu medeniyetlere ait birçok eseri bünyesinde barındırmaktadır. Höyükler, Tümülüsler, camiler, medreseler, hanlar, hamamlar, külliyeleler, imaretler, gibi pek çok tarihi ve kültürel eserler Kastamonu'nun turistik değerini artırmaktadır. Kastamonu “Evlialar Şehri” olarak da anılmaktadır birçok alim ve evliyanın türbe ve mezarları bulunmaktadır (Yaman, 2003: 13).

Kastamonu özellikle önemli kültür ve sanat eserleri barındırması dolayısıyla, geniş bir kültür turizmi potansiyeline sahiptir. Karadeniz sahilinden hemen yükselmeye başlayan ormanların yaz mevsimindeki yeşilliği ile kış mevsimindeki beyazlığı harika manzara ve görüntüler sunmaktadır. Kış mevsiminde de kış sporları için geniş imkânlar sunabilmektedir.

Yaz mevsiminde, Karadeniz sahilindeki plajlar ve koylar deniz turizminden faydalananlar ile Kastamonu ve yöresi turistik olarak canlanmaktadır. Tabiat harikası kanyonlar, mağaralar, yaylalar, çeşitli avcılık için uygun sahaları yanı sıra, mahalli el sanatları, halk oyunları, yöresel müziği, giyim-kuşamı, geleneksel mutfağındaki yemekleri ile etnografik kaynak zenginliğine sahiptir. Ayrıca, kent merkezinde ve ilçelerde farklılıklar gösteren, mimari ve süsleme özellikleri yönünden karakteristik olan konaklar-evler büyük bir turizm potansiyeli taşımaktadır. Bozulmamış tabiatı, dini-kültürel-anıtsal ve sivil yapıları, el sanatları, mutfağı, etnografik varlıkları gibi birçok değerleri, turizm yönünden ekonomik kaynak teşkil edecek şekilde organizeye çalışılmaktadır (Yaman 2003).

Kastamonu ilinde bulunan yaklaşık 170 km'lik bir sahil şeridi boyunca Cide, İnebolu, Abana ve Çatalzeytin gibi ilçelerin kıyılarında geniş kıyı kumulları mevcuttur. Buralar deniz turizmine müsait alanlardır. Ayrıca bu kıyılar bozulmamış doğası ile yeşil ile mavinin bütünleştiği Türkiye'nin nadir yerlerindedir (İbret, 2004: 160).

Kapsadığı doğal ve bilimsel nitelikli alanlar doğayı koruma yasaları gereğince koruma altına alınarak “Milli Park” olarak ilan edilmiştir. Ilgaz ve Küre Milli

Parkları bunların başında gelmektedir. Özellikle Ilgaz'da yer alan "Kış sporları turizm merkezi" ülkemizin önemli kayak merkezlerinden biridir. Kayak merkezinde 800 m. ve 1500 m. uzunluğunda iki adet kayak pisti, özel ve resmi kuruluşlara ait otel ve tatil köyleri bulunmaktadır.

İl, doğa turizmi açısından da büyük bir potansiyele sahiptir. Mağaralar, yaylalar, kanyonlar, zengin flora ve fauna varlığı, ayrıca el sanatları, halk oyunları, geleneksel mutfağı, konakları, anıtları, müzeleri, sağlık ve spor turizmi için uygun alanları ilin diğer turizm zenginliklerindedir.

Kastamonu konakları, Kastamonu kültür mirasının ve kültür turizminin en temel yapıtaşlarından biridir. Kastamonu konakları hem ilin toplam taşınmaz tescilli varlığı içerisinde hem de batı Karadeniz bölgesinde sayısal ve nitelik olarak göze çarpan bir stoka sahiptir. Konaklar bu noktada Kastamonu ilinde gerçekleştirilen başta kültür turizmi olmak üzere tüm turizm çeşitleri için konaklama işlevini yerine getirecek başlıca mekânlardan biridir. Ayrıca konaklar Kastamonu kültür mirasının günümüze yansıtılması ve geleceğe aktarılması açısından da büyük öneme sahiptir. Bu noktada konaklar, sadece konaklama işlevinde değil aynı zamanda Kastamonu kültürünün yaşatılabilmesi, yansıtılabilmesi ve çoğaltılabilmesi açısından da bir potansiyel turistik değere sahiptir. Konakların bu turizm potansiyeli günümüzde konaklama, müze, sergi mekânı yöresel kültürün yaşatılabilmesi (yöresel yemek evi, el sanatları atölye ve satış merkezi) gibi sektörde değerlendirilmeye başlamıştır.

3.6. Kastamonu Konaklarından Örnekler

3.6.1. Sinan Bey Konağı

Sinan Bey Konağının restorasyonu 2006 yılında tamamlanmıştır ve şu an da otel olarak hizmet vermektedir. Tahmini olarak 19. yüzyılın sonlarında yapıldığı bilinmektedir. 3 katlı, 13 odalı, sofası, cihannüması ve otantik bahçesiyle misafirlerini ağırlamaktadır (URL-31, 2017).

Resim 14. Sinan Bey Konağı (URL-31, 2017)

3.6.2. Mevlana Konağı

Mevlana Konağı'nın yapım tarihi belli değildir. Ancak 150 yılı aşkın bir geçmişi olduğu varsayılmaktadır. Konak 3 kattan oluşmaktadır. Beş odasıyla günümüzde restoran olarak kullanılan Mevlana Konağı 2015 yılında yeniden işlevlendirilmiştir (URL-32, 2017).

Resim 15. Mevlana Konağı (URL-32, 2017)

3.6.3. İsmail Bey Konağı

Kastamonu ili, Beyçeşme Mahallesi, Atatürk Caddesi, Vali Konağı yanında bulunmaktadır. Konak adını sahibi olduğu Hacı İsmail Ağa'dan alır. Konağın

bugünkü sahibinden alınan bilgiye göre Hacı İsmail Efendi tarafından 1865 yılında yaptırılmıştır. Önceki sahipleri tarafından mesken olarak kullanılan konak halen yöresel yemeklerin sunulduğu restoran ve otel olarak işletilmektedir (URL-33, 2017).

Resim 16. İsmail Bey Konağı (URL-33, 2017)

3.6.4. Eflanili Konağı

Kastamonu ili, Hepkebirler Mahallesi, Eflanili Sokakta yer almaktadır. Kesin yapım tarihi bilinmemektedir ancak 1910'lu yıllarda yapıldığı düşünülmektedir. Kastamonu il merkezinde, Sağlık Bakanlığı Çevre Koruma Vakfı tarafından; 1999 yılı ekim ayında Eflanili Ailesinin varislerinden satın alınmıştır. Şu an da yöresel yemeklerin yapıldığı restoran olarak hizmet vermektedir (URL-34, 2017)

Resim 17. Eflanili Konağı (URL-34, 2017)

3.6.5. Uğurlu Konakları

Kastamonu ili, Hisarardı Mahallesi, Şeyh Şaban-ı Veli Caddesi üzerinde bulunmaktadır. 1850-1860 yılları arasında ilk sahibi Terzi Mehmet Emin Ağa tarafından yaptırılmıştır. En son turizmci ve sanat tarihçisi Gülsen Kırbaş tarafından satın alınmış ve restore ettirilmiştir. Günümüzde restoran ve butik otel olarak hizmet vermektedir (URL-35, 2017)

Resim 18. Uğurlu Konakları (URL-36, 2017)

3.6.6. Hafız Bey Konağı

Kastamonu ili, Akmesic Mahallesinde bulunan Ballık Konağı, 1906 yılının haziran ayında inşa edilmiştir. Restorasyonu 2007 yılında tamamlanmıştır. Kastamonu mimari özelliğini taşıyan tarihi konağın özellikle tavan süslemesi büyük beğeni kazanırken, konakta kırmızı kadifenin üzerine ağaç işleme el sanatlarının en güzel örneğini sergilemektedir. Günümüzde butik otel olarak hizmet vermektedir (URL-32, 2017).

Resim 19. Ballık Konağı (URL-32, 2017)

3.7. Kastamonu Belediyesi Tarafından Restore Edilen Konaklardan Örnekler

3.7.1. Akteke Konağı

Eski adı Mehmet Çavuş Konağı 1900'lü yılların başında yapılmıştır. Konağı yaptıran kişinin ismi bilinmemektedir. Daha sonraları Ataulusoy ailesinin aldığı konağı; 1944 yılında Mehmet Çavuş satın almıştır. Konak 140.37 m² olup, 3 kattan oluşmaktadır. Şu anda Kastamonu Belediyesi ek hizmet binası olarak kullanılmaktadır (URL-37, 2017).

Resim 20. Akteke Konağı (URL-37, 2017)

3.7.2. Çatlakoğlu Konağı

Konak Yavuz Selim Mahallesi, Şeyh Şaban-ı Veli Caddesinde bulunmaktadır. Konak 106 m² olup, 3 kattan oluşmaktadır. Bir bodrum kat mevcuttur. Kastamonu Belediyesi, Çatlakoğlu Konağını sivil toplum kuruluşlarının hizmetine sunmuştur (URL-38, 2017).

Resim 21. Çatlakoğlu Konağı (URL-38, 2017)

3.7.3. Şeyhoğlu Konağı

Şeyhoğlu Konağı; Kastamonu Kalesi eteklerinde, Atabey Camii'nin 50 metre kadar altında yer almaktadır. Tahminen 200 yıl önce inşa edilmiştir. Şemsizade Ahmed Efendi'nin şeyh olmasından dolayı konağa Şeyhoğlu Konağı adı verilmiştir. Konak haremlik selamlık bölümlerine ayrılmıştır. Konak içerisinde zikir odası, haremlik selamlık usulüne uygun dönerli dolap, sivri kemer formu ile dikkat çeken çeşme, duvar nişleri gibi detaylar mevcuttur (URL-39, 2017).

Resim 22. Şeyhoğlu Konağı (URL-39, 2017)

3.7.4. Mazlumcuoğlu Konağı

Konağın yapılış tarihi bilinmemektedir. 2014 yılının Kasım ayında Kastamonu Belediyesi tarafından satın alınan konak; butik otel olarak konaklama amaçlı restorasyonu yapılmıştır. Konak 82 m² olup, zemin kat üzeri 2 normal kat ve 1 cihanüma katından oluşmaktadır. Zemin harici üst katların hepsinde sokak çıkmaları farklı olması yapıya ayrı bir güzellik katmıştır (URL-40, 2017).

Resim 23. Mazlumcuoğlu Konağı (URL-40, 2017)

3.7.5. Hüma Hatun Kadınlar Eğitim ve Kültür Evi

Eski adı Behiçbey Konağı olan Hüma Hatun Konağı, İsfendiyar Mahallesinde bulunmaktadır. Konak 366.90 m² olup, 3 kattan oluşmaktadır. 2016 yılının Mart ayında restorasyonu tamamlanmıştır. 8 Mart 2016 tarihinde Hanımlar Eğitim ve Kültür Merkezi olarak hizmete açılmıştır (URL-41, 2017).

Resim 24. Hüma Hatun Kadınlar Eğitim ve Kültür Evi (URL-41, 2017)

3.7.6. Aycılar Konağı

Konak; Aktekke Mahallesi, Karagöz Sokakta bulunmaktadır. Konak 86 m² olup, 3 kattan oluşmaktadır. Ayrıca 41 m²'lik müştemilatı vardır. Kastamonu ilinin nitelikli ve nadir geleneksel yapı örneklerindedir. Kastamonu Belediyesi Aycılar Konağını iki ay gibi kısa sürede restore ederek sivil toplum örgütlerinin kullanıma vermiştir (URL-42, 2017).

Resim 25. Aycılar Konağı (URL-42, 2017)

4. KASTAMONU KONAKLARININ TURİZME KAZANDIRILMASI ARAŞTIRMASI

4.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın amacına ve kapsamına uygun olarak niteliksel (kalitatif) araştırma yöntemi ve keşifsel araştırma tasarımı kullanılarak Kastamonu'da ki turizm ile ilgili profesyonellerin oluşturduğu kümeden odak grup görüşmesi yöntemiyle verilerin toplanması amaçlanmıştır.

Odak grup görüşmesi, az sayıda bir grup katılımcıyı bir araya getirerek, önceden belirlenmiş bir konu üzerinde, sınırlı bir durumu çok boyutlu tartışmak amacıyla yapılandırılmamış ve doğal bir ortamda tartışmalarının sağlandığı, sistematize edilmiş bir süreçtir (Kavak, 2006: 80; Güler, Halıçioğlu ve Taşkın, 2013: 125; Yıldırım ve Şimşek, 2011: 183).

Görüşmede amaç, sağlıklı bir tartışma ortamı yaratarak önceden belirlenmiş bir konuyla ilgili katılımcıların tutum ve alışkanlıklarına, fikirlerine, duygularına, deneyimlerine, yaşantılarına, eğilimlerine, kendi bakış açılarına dair ayrıntılı ve çok kapsamlı bir şekilde bir araya getirilen verimli bir içerik ortaya çıkarmaktır (Baş, Çamır ve Özmalder, 2008). Sezgin'e (2009) göre odak grup tartışmalarında en önemli nokta, katılımcıların herkes tarafından kabul edilmiş görüş yönünde fikirleri beyan etmeleri değil, sadece özünün kendi düşünce ve fikirlerini özgür bir şekilde açıklamalarını sağlayacak sıcak bir ortam oluşturmaktır.

Grupta konu ile ilgili düşüncelerin neler olduğu konuşulur, açık uçlu sorular kullanılarak ve destekleyici sorular sorularak tartışma genelleştirilir. Odak grup görüşmesi bir moderatör tarafından yönetilir (Özen, 2010: 62). Nitel (kalitatif) analiz yöntemlerinden biri olan odak grup görüşmesi; anket, gözlem, mülakat gibi diğer yöntemlerden farklı olarak daha küçük bir kitleye ulaşmasına karşın daha gerçekçi ve doğru bilgilerin derlenmesine olanak sağlayacağı ve daha etkin olacağı düşüncesi ile bu çalışmada araştırma yöntemi olarak tercih edilmiştir. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde betimsel analize başvurulmuştur.

4.2. Araştırmanın Ön Hazırlıklarının Akış Şeması

4.2.1. Odak Grup Görüşmesi İçin Gerekli Soruların Hazırlanması

Doğal görüşme süreci içinde önceden hazırlanmış ucu açık 3 ana soru sorulmuştur. Bu soruların belirlenmesinin nedeni; konakların görüşmede ön plana çıkartılarak konakların Kastamonu için ne ifade ettiğinin belirlenmek istenmesi, turizme kazandırılmasında karşımıza çıkabilecek sorunlar ve bu sorunların çözüm önerilerinin neler olabileceğinin ortaya çıkarılmasıdır.

Katılımcıların kendinin tanıtmasıyla moderatör tarafından odak grup görüşmesi başlatılmıştır. Moderatör herhangi bir karşılıklı tartışmaya izin vermemiştir.

Ana sorular

Soru.1: Kastamonu Konakları, Kastamonu için ne ifade ediyor? Kastamonu için değeri ve anlamı nedir?

Soru.2: Kastamonu Konaklarının turizme kazandırılmasında ne tür sorunlar karşımıza çıkar?

Soru.3: Konakların sorunsuz bir şekilde turizme kazandırılabilmesi için neler yapılmalıdır?

4.2.2. Grupların Belirlenmesi ve Davet Edilmesi

Görüşme gruplarının katılımcı sayısı ile ilgili çeşitli görüşler bulunmaktadır. Odak grup görüşmeleri için uygun katılımcı sayısı Yıldırım ve Şimşek'e göre (2011: 188) 6-8 kişi, Byers ve Wilcox'a göre (1988) 8-12 kişi, Mac Intosh'a göre (1981) 6-10 kişi, Kitzinger'e göre (1995) 4-9 kişi, Goss ve Leinbach'a göre (1996) 15 kişi, Morgan (1997) ve Gibbs'e göre (1997) 6-12 kişi, Edmunds'a göre (2000) 8-10 kişidir. Her araştırmacı katılımcı sayısını farklı beyan etmiş olsa da, genellikle bu görüşmelerin az sayıda katılımcı ile yapılması gerekmektedir (Çokluk, Yılmaz ve Oğuz, 2011: 102). Odak grup görüşmesine katılacak grubun büyüklüğü yukarıda ki

görüş bildirenlerde görüldüğü üzere en az 6, en çok 15 kişi ile sınırlı olduğundan bu araştırmada iki odak grup görüşmesi için en az 12 katılımcı hedeflenmiştir.

Odak grup görüşmesinde davet edilecek katılımcıların belirlenmesi aşamasında dikkat edilmesi gereken konular katılımcıların kimler olacağı (araştırma sorularına göre katılımcıların nitelikleri) ve katılımcı sayısının belirlenmesidir. Bu noktada odak grup görüşmesi olası katılımcıların Kastamonu'nun turizm profesyonelleri ve konak sahipleri olmasına özen gösterilmiştir. Görüşmeye kamu kurumları (Kastamonu Valiliği İl Özel İdaresi, Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Vakıflar Bölge Müdürlüğü, Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı, Kastamonu Belediyesi, Kastamonu Üniversitesinin Mimarlık Fakültesi ve Turizm Fakültesinden Akademisyenler), Kastamonu'da faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları, faal halde çalışan oteller, acenteler ve restoranlardan yetkililer, rehberler ve ayrıca Hz. Pir Şeyh Şaban-ı Veli Caddesinde ikamet eden konak sahiplerinden toplam 50 katılımcı hem elden davetiye dağıtılarak, hem telefon hem de elektronik posta ile yazılı ve sözlü olarak bilgilendirilmiş, çalışmadan 2 hafta önce odak grup toplantısına davet edilmiştir.

Odak grup görüşmesi sürecinin bir diğer aşaması yer ve teknoloji planlamasıdır (Yıldırım ve Şimşek 2011: 86). Bu bağlam da Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesi Konferans Salonu'nda gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmesi: bir moderatör, bir gözlemci, bir raportör, on katılımcı, iki misafir olmak üzere on beş kişiden oluşmuştur.

4.2.3. Odak Grup Görüşmesi Ön Hazırlık

Görüşmeden bir gün önce katılımcıların birbirini rahat görebileceği yarım ay şeklinde hazırlanan masa düzeninde, konferans salonunun girişinde birbirleriyle sohbet etmeleri ve birbirleriyle kaynaşmalarını sağlamak amacıyla çay ve kahve servisi, kuru pastalar hazırlanmıştır. Görüşmenin yapılacağı gün sabah saat 10.00'da ses düzeni (4 sabit mikrofon, 1 telsiz mikrofon), yumuşak ve sıcak bir ortam sağlayabilecek rahat bir ışık düzeni ayarlanmıştır. Ayrıca salonun havalandırılması yapılmış, görüşmeye uygun hale getirilmiştir. Masaya boş A4, kalem ve

katılımcıların adı soyadı elektronik posta adresi ve imzalarının istendiği odak grup görüşmesi gönüllü katılımcı bilgilendirme formu (EK 1) ve odak grup görüşmesi katılımcı bilgi formu (EK 2) önceden yerleştirilmiştir.

Yıldırım ve Şimşek (2011: 186) odak grup görüşmeleri için en önemli konunun görüşmelerin üst düzey kayıt cihazları ile kaydedilmesi olduğunu vurgulamaktadırlar. Bu bağlam da Kastamonu Üniversitesi İletişim Fakültesinden temin edilen profesyonel video kamera saat 13.00'te tüm katılımcıları gören bir açığa yerleştirilmiş, görüntü ve ses kayıt kalitesi test edilmiştir. Herkesin kendini tanıttığı sırada moderatör yardımıyla yaka kartları hazırlanmıştır.

Odak grup görüşmelerinin yapılması beklenen süre en az 1 saat en çok 3 saat olduğundan bu araştırmada görüşme süresinin birer saatlik, iki oturumda toplamda 120 dakika olması planlanmıştır. Odak grup toplantısının birinci oturumu 55.93 dakika, ikinci oturumu ise 59.26 dakika sürmüştür. Toplamda 115.19 dakikalık bir toplantı gerçekleşmiştir. Bu 115.19 dakikanın içerisinde katılımcıların kendini tanıtmaları moderatörün belli başlı kuralları sayması dâhildir.

4.2.4. Katılımcılar

Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürü, Kastamonu İl Özel İdaresinde görevli arkeolog, Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesinde görevli bir Dekan Yardımcısı, bir Yardımcı Doçent ve bir Araştırma Görevlisi, Hz. Pir Şeyh Şaban-ı Veli Kültür Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı, Kastamonu Turizm ve Otelciler Derneği Başkanı, iki özel sektör temsilcisi, bir mimar ve iki misafir olmak üzere toplam 12 katılımcı kendi imkânlarıyla salona ulaşmış ve toplantıda hazır bulunmuşlardır.

Kastamonu yerel gazetelerinden Açıksöz ve Gündem 37 gazetelerinden gelen iki muhabir çalışma hakkında bilgilendirilmiştir. Daha sonra toplantıya katılmayarak, fotoğraf çekip, gitmişlerdir.

Katılımcıların yaş, eğitim durumu, çalıştığı kurum ve unvanlarıyla ilgili bilgiler Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Görüşme katılımcılarına ilişkin demografik bilgiler

Görüşme Katılımcılarına İlişkin Demografik Bilgiler				
No	Yaş	Eğitim durumu	Çalıştığı Kurum	Unvan
K-1	39	Doktora	İl Özel İdaresi	Arkeolog
K-2	62	Doktora	Hz. Pir Şeyh Şaban-ı Veli Kültür Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı	Yrd. Doç. Dr.
K-3	31	Doktora	Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesi	Arş. Gör.
K-4	32	Lisans	Kastamonu Turizm ve Otelciler Derneği Başkanı	Yön. Kur. Üyesi
K-5	60	Yüksek Lisans	Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	İl Müdürü
K-6	43	Lisans	Kurşunlu Han Hotel	Genel Müdür
K-7	47	Ortaokul	Gün Otel	Genel Müdür
K-8	50	Doktora	Kastamonu Üniversitesi	Yrd. Doç. Dr.
K-9	42	Doktora	Kastamonu Üniversitesi	Doç. Dr.
K-10	24	Lisans	Sng Architects	Mimar
MSF-1	20	Lise	-	Öğrenci
MSF-2	49	Lisans	Kastamonu Üniversitesi	Fakülte Sekreteri

Katılımcıların demografik bilgilerinden yaşları incelendiğinde 20 ile 62 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş ortalamaları ise 41’dir. Eğitim durumlarına baktığımızda bir katılımcının ortaokul, bir katılımcının lise, dört katılımcının lisans, bir katılımcının yüksek lisans, beş katılımcının doktora mezunu olduğunu anlaşılmaktadır. Katılımcıların mesleki çeşitlilik açısından da oldukça geniş bir yelpazede dağılım gösterdikleri görülebilir. İlk odak grup görüşmesine davet edilen katılımcılar arkeolog, il müdürü, yönetici, yönetim kurulu üyesi, mimar, akademisyen ve öğrenci gibi farklı mesleklere sahip turizm profesyonelleri olduğu gözlenmektedir.

4.2.5. Odak Grup Görüşmesinin Gerçekleşmesi

4.2.5.1. Odak Grup Görüşmesinin Tarihi ve Süresi

Odak grup görüşmesinin süreci şu şekilde gerçekleşmiştir. Daha önce 23 Mayıs 2017 tarihinde yapılması kararlaştırılan odak grup toplantısına tüm katılımcılar 14.00'da hazır bulunmuşlardır. Ancak 14.00'da başlaması planlanan odak grup toplantısı 14.15'te başlamıştır. 15.15'te çay ve kahve molası verilmiş, 20 dakikalık moladan sonra 15.35'te ikinci oturum tekrar başlamıştır. 16.35'te odak grup görüşmesi sonlandırılmıştır.

4.2.5.2. Tanışma ve Giriş

Katılımcıların kendilerini tanıtırma esnasında yaka kartlarının hazırlanması ve görüşme formunun masanın üzerinde hazır bulunması katılımcılara rahat bir ortam hazırlamıştır. Katılımcılar salona girişlerinden itibaren birbirleri ile konuşmaya ve tanışmaya başlamışlardır. Görüşme esnasında sıcak bir ortamın olduğu ve katılımcıların rahat olduğu gözlemlenmiştir.

Tez danışmanın kendini tanıtmayı ve sunuş yapmasından sonra tez yazarı kendini tanıtmıştır.

Merhaba. Ben Saim Akbaş. Kastamonu Üniversitesi Turizm İşletmeciliği bölümünde yüksek lisans tez çalışmamı yapmaktayım. Tez konum; Kastamonu konaklarının turizme nasıl kazandırabiliriz bunu odak grup çalışması yöntemi kullanarak bir araştırma yapmak.

Bu görüşmede Kastamonu konaklarının turizm potansiyelinin incelenmesi, yeniden işlevlendirme olanaklarının ayrıntılı bir şekilde ele alınarak Kastamonu konaklarının sahip olduğu bu potansiyeli nasıl turizm sektörüne kazandırabileceği hakkında konuşacağız. Bu odak grup görüşmesini, tez için veri toplamak, analiz etmek ve çıkan sonuçlardan faydalanmak amacı ile yapıyorum.

Bu çalışmaya moderatör İrfan Mısırlı eşliğinde devam edeceğiz. Öncelikle yöntem ile ilgili kısa bir bilgi vermek istiyorum. Verileri başarılı analiz edebilmek için profesyonel bir kamera ile çalışmayı kayıt altına alacağım. 1 saatlik 1. oturumdan sonra 20 dakika çay ve kahve molamız olacak. 15:35'te 2. oturumumuz tekrar başlayacaktır.

Kastamonu turizmi için sizin bakış açılarınız, yaşadıklarınız, deneyimleriniz, eğilimleriniz, fikirleriniz, duygularınız ve düşünceleriniz bu çalışma için çok önemli. Bunları lütfen rahatça ifade edin.

Sizlere verdiğiniz destek ve değerli vakitlerinizi ayırarak bu çalışmaya katıldığınız için tekrar teşekkür ediyorum.

Moderatör de kendini tanıtıp, belirli kuralları söyledikten sonra her bir katılımcı kendini tanıtıp ısındırma sorusunu cevaplamışlardır (EK 3)

4.2.5.3. Katılımcıların Görüş Bildirmeleri

Katılımcılar birbirlerine ısındıktan sonra konu içi ve dışı kendi aralarında sohbet etmeye, konuşmaya başlamışlardır. Isındırma sorusunun sıcaklığıyla katılımcıların birbirlerine alışmaları, görüşmede düşüncelerini daha rahat ifade etmelerini sağlamıştır.

Odak grup görüşmesinin ses ve görüntü kaydı kayıt cihazlarıyla kaydedilmiş, ses ve görüntü kayıtlarının tamamı deşifre edilmiş ve tamamı yazılı doküman halinde analize hazır hale getirilmiştir (EK 4).

4.3. Odak Grup Görüşmesinden Elde Edilen Bulgular ve Değerlendirilmesi

Aşağıda, odak grup görüşmesine katılan tüm katılımcıların EK 4'de ki aynen deşifre edilen konuşmalarından elde edilen bulgular yer almaktadır. Tablo 6'da odak grup görüşmesinden elde edilen bulgular gösterilmiştir.

Tablo 6. Odak grup görüşmesinden elde edilen bulguların tabloda gösterim

Soru 1: Kastamonu Konakları, Kastamonu için ne ifade ediyor? Kastamonu için değeri ve anlamı nedir?	Soru 2: Kastamonu Konaklarının turizme kazandırılmasında ne tür sorunlar karşımıza çıkar?	Soru 3: Konakların sorunsuz bir şekilde turizme kazandırılabilmesi için neler yapılmalıdır?
<p>Yaşam tarzıdır. Ataerkil yapıdır. Yaşayan hazinedir. Geçmişin anıdır. Yaşam alanı, aile. Romantik bir öğedir. Estetik ve nostaljidir. Kent silüeti diyebiliriz. Ahşap ve taş işçiliğidir. Nefes alan yapı diyebiliriz. İslami yaşam biçimi diyebiliriz. Kültür turizminin mihenk taşlarıdır. Kastamonu Konakları Kastamonu'dur. Kastamonu turizminin en zayıf halkasıdır. Kastamonu için en büyük turizm materyalidir. Kültürel mirasın en önemli öğelerinden biridir. Turizm açısından değerlendirildiğinde dağınık yerleşmedir. Kastamonu turizminin yeniden işlevlendirilmesinde bir araçtır.</p>	<p>Restorasyon ve korumadan kaynaklanan sorunlar: -Restorasyon çalışmaları -Usta eksikliği -Malzeme eksikliği -Restorasyon bütçesi -Koruma sorunu olması -Bakım, tadilat masraflarının yüksek oluşu -Özgün halinin korunmayışı -Alanında uzman restoratörlerin olmayışı -Restorasyonun aslına uygun yapılmayışı -Sokak sağlıklılaştırması sorunları -Tarihi yapılara sahip çıkılmaması -Vatandaşın koruma bilincine sahip olmayışı -İşlevlendirmenin usulünce yapılmaması -Konakların fiyatlarının fahiş oluşu -Konakların hem iç mimari hem dış mimari orijinalitelerinin bitmiş olması</p> <p>Yerel halktan ve konaklayacak misafirlere kaynaklanan sorunlar: -Rant hırsının var oluşu -Sosyolojik yapının olumsuz etkileri -Rol model işletmelerin sayıca az olması -Butik işletme kültürünün olmayışı -Ortak iş yapma kültürünün olmayışı -İşletme güçlüğü -Girişimci ruhun olmayışı -Başarılı girişimcilerin desteklenmemesi -Konaklara talebin azlığı</p>	<p>Restorasyon işlemleri ile ilgili çözüm önerileri -Sokak sağlıklılaştırması yapılmalı -Yeniden işlevlendirme konusunda mimarlık projeleri hazırlanmalı -Dokuya uymayan yapılar özgün hale getirilmeli -Farklı işlevlere uygunluğu belirlenmeli -Restore edilmeyen yapılar; kamulaştırılıp, sahiplendirilmeli -Restorasyon merkezlerinin oluşturulması -Sivil mimari yapıları restore edecek ustaların yetiştirilmesi -Özgün halleri korunmalı, eski yeni çatışması yaşanmamalı -Bütüncül restorasyon yaklaşımı esas alınmalı -Kentsel sit alanı içindeki yapıların açığa çıkarılması -Röleve ve restorasyon projeleri için ücretsiz destek sağlanması -Taş ve ahşap atölyelerinin kurulması teşvik edilmeli -Kentin önde gelenlerinin birer konak restorasyonu yapması konusunda motive edilmeli -Eski mahalle kültürü tekrardan oluşturulup, yaşatılması -Sokak sağlıklılaştırmada orijinal peyzaj malzemeler kullanılması -Eski şehir – yeni şehir ayrımı sağlanmalı -Yeterli kaynağa sahip olmayan konak sahiplerine restorasyon için hibe verilmesi</p>

	<p>-Turizmin yeterince gelişmeyişi -Kastamonu'nun henüz bir marka varış noktası olmaması -Yerel halkın turizm kültürü ve hoşgörüsünün yerleşmemiş olması -Hane halkının ev dışı tüketim alışkanlıklarının yetersiz olması -Kastamonu halkının haset olması</p> <p>Konakların mimari yapısından kaynaklanan sorunlar:</p> <p>-Oda sayısının az olması bununla beraber sürdürülebilir olmayışı -Hamam, sauna, spor salonları vb. konaklarda olmayışı -Genişleme şansının olmaması -Konakların geliştirilebilir alanlarının kısıtlı olması -Konağa bir kimlik kazandırma problemi -Isıtma ve diğer giderlerinin yüksek olması -Safranbolu örneğinin gölgesinde olması -Kastamonu'nun imaj sorunlarının olması -Rekabette sübvansede edilmeyişi</p> <p>Konakların konumundan kaynaklanan sorunlar:</p> <p>-Tarihi konakların dağınık bir coğrafyada olması, bir bütün halinde olmayışı -Tek yapı bazında yetersiz ve çok dağınık olması -Yol ve görünümde birliğin düşük olması -Erişilebilir olmayışı -Tur otobüslerinin giremeyişi -Konakların mahalle baskısı altında olması, ezilmesi -Kötü fiziksel çevre, yetersiz alt ve üst yapı -İmar erozyonunun ortasında kalmış olması</p>	<p>-Turizm Bakanlığı katkı paylarını kaldırıp, yerel yönetimlerin %50 oranında restorasyon için katkı sağlamalı</p> <p>Konakların tanıtım ve pazarlanması ile ilgili çözüm önerileri</p> <p>-Konaklama potansiyeli belirlenmeli -Konakların marka çalışmaları yapılabilir -Kent pazarlaması bütüncül bir bakış açısıyla tüm paydaşlara eşgüdüm içerisinde yapılması -Konakların turizmin çeşitlendirilmesine hitap edecek şekilde tasarlanmalı -Kastamonu konaklarını ön plana çıkartacak film çekimleri sağlanmalı -Kastamonu konaklarıyla ilgili hikâyeler yazılmalı -Şehrin girişine görkemli bir konak inşa edilmeli -Kastamonu konaklarıyla ilgili efsaneler derlenmeli -Sakin şehir kavramı yerleştirilmeli -Tarihi konakların pazarlanması için özel pazarlama örgütleri kurulmalı -Küçük Oteller Birliği pazar analizi yapmalı -Gelen turistler için önem başaram analizi yapılmalı -Kültür turları Komitesi Kastamonu'ya davet edilip, beklentiler analiz edilmeli -Konaklara ulaşım için farklı yöntemlere geçiş yapılabilir</p> <p>Yerel yönetimlerin yapması gerekenler ile ilgili çözüm önerileri</p> <p>-Kamu öncülüğünde rol model işletmeler kurulmalı -Bürokrasinin azaltılması -Konakların olduğu bölümlerdeki imar planının işler hale getirilmesi -Ürün hizmet kalitesiyle ilgili standartların geliştirilmesi</p>
--	---	--

	<p>Konak sahiplerinden kaynaklanan sorunlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kredi ve teşvik benzeri desteklerin çok bürokratik olması -Çok varisli olması -Hane halkının yeterli birikiminin olmayışı -İlk yatırım maliyetinin yüksek olması -Yatırım maliyetinin geri dönüşüm sürecinin uzun oluşu -Geri ödeme süresinin çok uzun oluşu -Kazanç azlığı, fizibilite yapılmayışı, olmayışı <p>Pazarlama ve tanıtımdan kaynaklanan sorunlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Tanıtımın yetersiz olması -Yeterli talebin olmayışı <p>Personelden kaynaklanan sorunlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kalifiye personel eksikliği -Çalışacak eleman bulma zorluğu <p>Yerel yönetimlerden kaynaklanan sorunlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Yerel yönetimlerin yetersiz örgütlenmesi -Kent turizm politikasının odağında olmayışı 	<ul style="list-style-type: none"> -Yaygın denetim uygulamalarının arttırılması -Sürdürülebilir olması için kent konseyi gibi yerlerde kentsel turizm politikası haline getirilmeli -Kastamonu konaklarının Dünya Kültürel Miras listesinde yer alması sağlanmalı -Konakların yakınındaki kamusal alanlarla işlevlendirilerek kazandırılması -Stratejik eylem olanı hazırlanmalı <p>Konakların mimari yapısı ile ilgili çözüm önerileri</p> <ul style="list-style-type: none"> -Pansiyonculuk başlığı altında değerlendirilmeli -Büyük otel gruplarına sahiplendirilmeli, butik ya da prestij otel haline getirilebilir -Konakların orjinel isimleri korunmalı -Hane halkının konuya ilişkin algıları yükseltilmeli -Kastamonu konaklarıyla ilgili çalıştaylar düzenlenmeli -Kastamonu konaklarıyla ilgili konak özelliklerini ayırıştırıcı çalışmalar yapılmalı <p>Yerel halk ve yatırımcılarla ilgili çözüm önerileri</p> <ul style="list-style-type: none"> -Rant olarak görülmemeli -İşin ehli işletmelere verilmeli -Faizsiz kredilendirme ve rekabette sübvans sağlanmalı -Potansiyel yatırımcılar tespit edilip, yatırıma yönlendirilmeli -Şirket kurulup; bütün konakların işletmeciliği ortak yapılmalı
--	--	--

4.3.1. Soru 1

Kastamonu Konakları, Kastamonu için ne ifade ediyor? Kastamonu için değeri ve anlamı nedir?

- Yaşam tarzıdır.
- Ataerkil yapıdır.
- Yaşayan hazinedir.
- Geçmişin anılarıdır.
- Yaşam alanı, aile.
- Romantik bir ögedir.
- Estetik ve nostaljidir.
- Kent silueti diyebiliriz.
- Ahşap ve taş işçiliğidir.
- Nefes alan yapı diyebiliriz.
- İslami yaşam biçimi diyebiliriz.
- Kültür turizminin mihenk taşlarıdır.
- Kastamonu Konakları Kastamonu'dur.
- Kastamonu turizminin en zayıf halkasıdır.
- Kastamonu için en büyük turizm materyalidir.
- Kültürel mirasın en önemli öğelerinden biridir.
- Turizm açısından değerlendirildiğinde dağınık yerleşmedir.
- Kastamonu turizminin yeniden işlevlendirilmesinde bir araçtır.

Katılımcılar; Kastamonu Konakları için ayrı ayrı konakların Kastamonu için ne değeri ve anlamı olduğunu ifade ettiler. Olumlu ifadelerden yola çıkarak Kastamonu Konakları için şu tanım ortaya atılabilir.

Kastamonu'nun kurtarıcısı gözüyle bakılan turizm için en önemli materyal olarak görülen konaklar Kastamonu için kültür mirasının en önemli ögesidir. Kültür turizminin mihenk taşı olan konaklar, ataerkil yapıdaki İslami yaşam biçimindeki büyük ailelerin yaşam alanı olan, geçmişten anılar taşıyan, yaşayan hazine yani nefes alan yapı olan,

estetik ve nostaljinin, ahşap ve taş işçiliğiyle birleşmesi ve orada yaşayanlar ve yaşayacaklar için romantik bir yaşam tarzıdır. Kastamonu turizmi anlamında dağınık yerleşen konakların yeniden işlevlendirilmesinde bir araçtır. Kısaca özetlemek gerekirse; Kastamonu Konakları Kastamonu'dur.

Katılımcıların ifadelerine bakarak sadece bir katılımcının (K-1) olumsuz yönde görüş bildirmiştir.

Kastamonu turizminin en zayıf halkasıdır.

Bu söylemin en büyük nedenlerinden birinin başka illerdeki konaklardan bir farkının olup olmadığıdır. K-4 bu söylediklerini şu şekilde sormaktadır:

Burada bir şey sorabilir miyim? Bu Kastamonu Konakları bölge itibariyle gerçekten Kastamonu'ya özgü müdür? Gerçekten bilmediğim için soruyorum. Yani bunu söylemek biraz iddialı olur mu? Çünkü Batı Karadeniz de her yerinde aynı mimari sergileniyor ve yansıtılıyor. Mesela Safranbolu...

Bu soruya cevaben K-1 şu şekilde soruyu cevaplandırmıştır:

Şöyle, katılıyorum. Batı Karadeniz ve hatta İç Anadolu'nun kuzeyine kadar aynı yapı elemanı ve aynı mimari görülüyor. Aralarında küçük nüanslar var ama bu nüanslarda bize Kastamonu konağı diyecek, konumlayacak bir şey vermiyor.

Bu cevabın üzerine K-6 konakların mimari yapılarının Rum ve Ermeni ustalarına ait olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir. Bunun üzerine K-1 şu açıklamayı yapmıştır:

Hayır, bence öyle ayrıma hiç gidilmemesi gerekiyor. Kastamonu'da Rum ya da Ermeni mimarisine ait hiçbir şey yok, özellikle sivil mimari örneklerinden. Ustaların olması Rum ve Ermeni kültürünün buraya girdiğini göstermeyecektir.

Bunların üzerine K-5 farklı bir konuda katılımcıları bilgilendirmiştir:

Ben şöyle bir parantez açmak istiyorum. Şimdi Kastamonu konaklarını konuşuyoruz da; Kastamonu da ne kadar konak var, ne kadar sivil mimari örnek var, bunlar toplam ne kadar Kastamonu'nun ilçeleri de dâhil, ben bu konuda kısa bir bilgi vermek istiyorum. Şimdi yaklaşık olarak, biz sivil mimari örnekleri diyoruz bunlara. Tescilli olarak 1600'e yakın konak var, daha doğrusu Kastamonu evi diyelim. Bunun 600'e yakını Kastamonu Merkez'de, 500 tanesi İnebolu'da, diğerleri de sırasıyla Taşköprü, Daday, Araç, Tosya ve diğer ilçeler diye gidiyor.

4.3.2. Soru 2

Kastamonu Konaklarının turizme kazandırılmasında ne tür sorunlar karşımıza çıkar?

Odak grup görüşmesinde elde edilen deşifreden çıkan bulgulara göre sorunların fazla olması dikkat çekmektedir. Bu da sorunların gruplaştırılmasına neden olmuştur. Elde edilen bulgulara göre restorasyon ve korumadan kaynaklanan sorunlar, konak sahiplerinden kaynaklanan sorunlar, konakların mimari yapısından kaynaklanan sorunlar, yerel halktan ve konaklayacak misafirlere kaynaklanan sorunlar, çalışacak personelden kaynaklanan sorunlar, tanıtım ve pazarlamadan kaynaklanan sorunlar, konakların bulunduğu konumundan kaynaklanan sorunlar ve yerel yönetimlerden kaynaklanan sorunlar olarak gruplar ortaya çıkmıştır.

- **Restorasyon ve korumadan kaynaklanan sorunlar:**

- Restorasyon çalışmaları
- Usta eksikliği
- Malzeme eksikliği
- Restorasyon bütçesi
- Koruma sorunu olması
- Bakım, tadilat masraflarının yüksek oluşu
- Özgün halinin korunmayışı

- Alanında uzman restoratörlerin olmayışı
- Restorasyonun aslına uygun yapılmayışı
- Sokak sağlıklılaştırması sorunları
- Tarihi yapılara sahip çıkılmaması
- Vatandaşın koruma bilincine sahip olmayışı
- İşlevlendirmenin usulünce yapılmaması
- Konakların fiyatlarının fahiş oluşu
- Konakların hem iç mimari hem dış mimari orijinalitelerinin bitmiş olması

Sorunlar faktörleştirildiğinde en fazla sorunun restorasyon ve koruma alanında olduğu görülmektedir. Kastamonu konaklarının yüzlerce yıla sahip olan tarihi Kastamonu konaklarının eskimesine ve iç mimaride ve dış mimaride tahribatlara neden olmaktadır. Bu tahribatların giderilmesi anlamında konakların restore edilmesi, yeniden eski görüntülerinin verilmesi ve içinde daha iyi ve yaşanır hale gelmesi için belirli yıllarda restore edilmesi gerekmektedir. Restore edildikten sonra bile konakların bakımlarının belirli dönemlerde yapılması gerekmektedir.

Yapılması gereken restorasyon, bakım ve tadilat işlemlerinin maliyeti yüksektir. Bu maliyetin yükselmesinin en önemli sebeplerinin başında usta ve malzeme eksikliği gelmektedir. Alanında uzman restoratörlerin olmayışı restorasyon yapacak kişileri başka illerden getirmeye mecbur bırakacaktır. Bu da maliyeti daha da arttıracaktır.

Uzman restoratörlerin başka illerden getirilmesi maliyetli olduğundan Kastamonu'da var olan işten az anlayan restoratörlerin restorasyon yapması konakların asıllarına uygun yapılmayışına, hem iç mimari hem de dış mimari orijinalitelerinin bitirilmesine ve özgün halinin korunmayışına neden olmakla birlikte aynı zamanda malzemelerin boşa sarf edilmesine, gereksiz maliyet artışına neden olmaktadır.

Kastamonu'da Hz. Pir Şeyh Şaban-ı Veli Caddesindeki konaklarda yapılan dış cephe sokak sağlıklılaştırmasının caddeyi göze güzel hale getirdiği görülebilir. Bu caddede türbenin ve müzenin olması, buna bağlı olarak devamlı ziyaret hareketlerinin oluşu gelen misafirlerin konakları görmesi ve orada konaklamasını sağlayacaktır. Ancak sadece bu caddede sokak sağlıklılaştırılmasının yapılması değil işlev değişikliğine

uğramış ya da Kastamonu'da bulunan tüm konakların sokak sağlıklılaştırması ile dış cephe mimarisinin yenilenmesi gerekmektedir.

Kastamonu'da bazı konakların harap içinde yıkık dökük olduğu; gelen her bir misafir tarafından gözlemlenebilir. Bunun sebebi konak sahiplerinin ve Kastamonu halkının tarihi yapılara sahip çıkmaması, konakları sahiplenmemesi neden gösterilebilir. Bazı konakların bilerek ya da bilmeyerek yakıldığı, daha sonra yıkılıp yerine apartmanların yapıldığı görülmektedir. Bu da Kastamonu halkında koruma bilincinin olmayışının göstergesidir. Yerlerine yapılan her bir yeni yapı konak kültürünün yok olmasına sebeptir.

- **Yerel halktan ve konaklayacak misafirlerden kaynaklanan sorunlar:**

- Rant hırsının var oluşu
- Sosyolojik yapının olumsuz etkileri
- Rol model işletmelerin sayıca az olması
- Butik işletme kültürünün olmayışı
- Ortak iş yapma kültürünün olmayışı
- İşletme güçlüğü
- Girişimci ruhun olmayışı
- Başarılı girişimcilerin desteklenmemesi
- Konaklara talebin azlığı
- Turizmin yeterince gelişmeyişi
- Kastamonu'nun henüz bir marka varış noktası olmaması
- Yerel halkın turizm kültürü ve hoşgörüsünün yerleşmemiş olması
- Hane halkının ev dışı tüketim alışkanlıklarının yetersiz olması
- Kastamonu halkının haset olması

Kastamonu İlinde konak turizminin gelişmemiş olması nedeniyle konakların yatırım maliyeti oldukça yüksek kalmakta, bu da konaklara olan yatırım talebini azaltmaktadır. Ayrıca konakların genellikle şehir merkezine yakın bölgede oluşu, konakların bulunduğu arazilerin değerlendirilmesine ve rant hırsının oluşmasına neden olmaktadır. Çeşitli gözlemler yapıldığında bazı konakların yandığı, yakıldığı veya

yıkıldığı ve yerlerine çeşitli betonarme yapıların yükseldiği görülmektedir. Her ne kadar tarihi konakların arasında betonarme binaların var oluşu çok kötü bir izlenim bırakıyor olsa da, konakları rant hırsına sahip insanların hedefi haline getirmektedir.

Ayrıca Türkiye'nin birçok bölgesinde olduğu gibi Kastamonu bölgesinde de girişimci ruhun olmayışı ve girişimcilerin doğru şekilde desteklememesi nedeniyle konakların gelişimi olumsuz etkilenmektedir. Bölge halkına rol model olabilecek butik otel işletmelerinin az oluşu ve bölge halkının sosyolojik yapısı da girişimcilerin uzak kalmasına neden olan bir başka etken olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca bölgede ortak iş yapma kültürünün henüz yerleşmemesi ve aile bireylerinin ortak hareket edememesi nedeniyle gerekli potansiyeli taşıyan konaklar dahi Kastamonu turizmine kazandırılmamış ve hatta bakımsızlık nedeniyle her an kaybedebileceğimiz noktaya gelmiş bulunmaktadır.

Konakların işler hale getirilmesi sonucunda elde edilen gelir az olduğu için işletmelerde yalnızca sahipleri çalışabilmektedir. Konak sahiplerinin gerek turizm alanında eğitimsiz olması gerekse konaklama alanında deneyimsiz olması nedeniyle sürdürülebilir şekilde konağın işletilmesi mümkün olmamaktadır.

Kastamonu turizmi henüz gelişme aşamasında olması nedeniyle şu anki yatak kapasitesi yetmektedir. Fakat konakların turizme sürdürülebilir şekilde kazandırılabilmesi için işletilmeleri gerekmektedir. Konaklara yeterli turizm talebi olmaması nedeniyle konakların işletilmesi veya işler hale getirilmesinin maliyeti oldukça yüksek olmaktadır. Ayrıca şehirde farklı ve daha konforlu konaklama imkânlarının bulunması konaklara olan talebin azlığındaki diğer bir etmeni oluşturmaktadır.

Kastamonu'nun bir marka varış noktası haline geldiğinde hem yerel halktaki turizm kültürünün ve hoşgörünün yerleşmesi hem de ev dışı tüketim alışkanlıklarının yeterli seviyeye ulaşacaktır.

Konakların turizme kazandırılmasında rant olarak görülmemesi gerekmektedir. Konakların işlev değişikliği sonrası işin ehli işletmecilere verilmesi gerekmektedir. Kastamonu halkının birbirini çekememesi de araştırmanın bulgusu olarak ortaya

çıkılmaktadır. Girişimci yatırımcılara iş yaptırmamak için bazı kesimler tarafından çeşitli engellemelerin yapıldığı ifade edilmiştir.

- **Konakların mimari yapısından kaynaklanan sorunlar:**

- Oda sayısının az olması bununla beraber sürdürülebilir olmayışı
- Hamam, sauna, spor salonları vb. konaklarda olmayışı
- Genişleme şansının olmaması
- Konakların geliştirilebilir alanlarının kısıtlı olması
- Konağa bir kimlik kazandırma problemi
- Isıtma ve diğer giderlerinin yüksek olması
- Safranbolu örneğinin gölgesinde olması
- Kastamonu'nun imaj sorunlarının olması
- Rekabette sübvansede edilmeyişi

Konaklar geçmişten günümüze kadar yaşam alanı olarak kullanıldığı için az sayıda odaya sahiptir. Bu sebeple ellerinde ki odaları gecelik oda olarak planlayan konak sahiplerinin en büyük dezavantajlarından birini büyük otellerde bulunan hamam, sauna, spor salonu, havuz vb. gibi unsurların konaklarda olmayışı konakların tercih sebebi olmayabilmektedir.

Oda sorununun genişleme yoluyla ortadan kaldırılmak istendiğinde ise sonuç başarısız olmaktadır. Konaklar buldukları bölgelerde dağınık bir şekilde yerleşim sergiledikleri için birden fazla konağın birleştirilmesi yoluyla büyük bir konak elde edilmesi mümkün olmamaktadır. Ayrıca konağa yapılan yatırımların geri dönmesi hesaplandığında oda sayısı büyük önem arz etmektedir. Oda sayısı az olması nedeniyle konaklardan elde edilen gelir düşük olmakta bu da konakların sürdürülebilir olarak turizme kazandırılmasını imkânsız hale getirmektedir.

Kastamonu'da bulunan konakların genellikle büyük ahşap veya taş malzeme kullanılarak yapılmaları sebebiyle değişken giderlerinin oldukça yüksek olması sonucunu doğurmaktadır. Konakta ikame edecek veya yeniden işlevlendirildiğinde işletecek olan yatırımcı için bu büyük bir külfettir. Ayrıca elektrik, su ve ısınma gibi giderlerin yüksek olması nedeniyle işletmecinin konakta kalacak müşterilere

söylediği fiyat yüksek kalmakta, müşteriler konakta kalmaktansa daha uygun fiyatlı farklı konaklama alternatiflerini tercih etmektedir. Konakların canlandırılması amacıyla devlet ve yerel yönetimler tarafından konak giderlerinin desteklenmemesi veya gerekli indirimlerin yapılmaması nedeniyle potansiyel yatırımcıların konakların restorasyonu konusuna uzak kalmalarına neden olmaktadır.

Kastamonu ilinin ve konaklarının turizm alanında imajının güçlü olmadığı bir gerçektir. Kastamonu merkezde 600'e yakın konak olmasına rağmen bunlar henüz aktif olarak turizm pazarına katılamamıştır. Kastamonu turizmi için gerekli pazarlama ve imaj çalışmalarının yapılmasının ardından Kastamonu turizminin hak ettiği konuma yükseleceği tahmin edilmektedir. Buna karşın Kastamonu iline yakın konumda olan Safranbolu bölgesi Kastamonu turizmi ile ortak şekilde hareket etmekten ziyade rakip konumda bulunmaktadır. Bu sebeple pazarlama stratejilerini çoktan tamamlamış ve belirli bir turizm potansiyeline kavuşmuş olan Safranbolu bölgesi Kastamonu konak turizminin gelişmesinden ki en büyük engellerden birini oluşturmaktadır.

- **Konakların konumundan kaynaklanan sorunlar:**

- Tarihi konakların dağınık bir coğrafyada olması, bir bütün halinde olmayışı
- Tek yapı bazında yetersiz ve çok dağınık olması (Kümelenme zorluğu)
- Yol ve görünümde birliğin düşük olması
- Erişilebilir olmayışı
- Tur otobüslerinin giremeyişi
- Kötü fiziksel çevre, yetersiz alt ve üst yapı
- İmar erozyonunun ortasında kalmış olması

Konakların en büyük eksikliğinin başında bir arada bulunmaması gelmektedir. Tek yapı bazında yetersiz ve dağınık bir şekilde kümelenmiştir. Bunun sonucu olarak Kastamonu'da yolların dar olması, konakların ara sokaklarda konumlanması sebebiyle erişilebilir olmayışı, turizme konaklama işletmesi olarak kazandırıldığı takdirde tur otobüslerinin otellere yaklaşmasına izin vermeyecektir.

Çok katlı yapıların aralarında kalmış olması, önündeki bahçelerinin ya da konakları çevreleyen duvarların yolu genişletme suretiyle yıkılmaları, alt ve üst yapının yetersiz olması konakların bulunduğu konumlarından kaynaklanan sorunlar olarak görülmektedir.

- **Konak sahiplerinden kaynaklanan sorunlar:**

- Kredi ve teşvik benzeri desteklerin çok bürokratik olması
- Çok varisli olması
- Hane halkının yeterli birikiminin olmayışı
- İlk yatırım maliyetinin yüksek olması
- Yatırım maliyetinin geri dönüşüm sürecinin uzun oluşu
- Geri ödeme süresinin çok uzun oluşu
- Kazanç azlığı, fizibilite yapılmayışı, olmayışı

Bazı konak sahipleri konakları hakkında ileriye dönük ciddi planlar yapmakta fakat bunları hayata geçirememektedir. Bu hayata geçirilemeyişin başında konak sahiplerinin yeterli birikiminin olmayışı yer almaktadır. Turizm Bakanlığı proje ve restorasyon yardımlarında vatandaştan %50 katkı payı almaktadır. Bu katkı payının tekrardan hibeye dönüştürülmemesi, konak sahiplerinin ilk yatırım maliyetinin yükseltmektedir. Herhangi bir şekilde bu katkı payının bulan konak sahiplerinin karşısına ise çeşitli katmanlardan oluşan bürokratik sistemler gelmektedir. Konak sahiplerinin bir kısmının gözünün korkması bir kısmının ise bununla uğraşacak yeterli vakit ve enerjilerinin olmayışı nedeniyle projelerini ertelemek veya vazgeçmek zorunda kalmaktadırlar.

Ayrıca konakların genellikle uzun yıllardır yaşıyor olması varis sorununu da beraberinde getirmektedir. Şuan ki konak sahipleri genellikle ailelerinden kalan konakların sahibi konumundadırlar, bu nedenle bir konak üzerinde birden fazla varis hak iddia edebilmektedir. Bu varislerin bir araya gelmesi, ortak fikirde buluşması, ortak sermaye oluşturmaları gibi sorunlar konakların restorasyon işlerinin uzamasına bazı durumlarda anlaşmazlıklar nedeniyle restorasyonun iptal edilmesi ile sonuçlanmaktadır. Aydoğan ve Akbaş (2017) “Kastamonu Konaklarının Turizm

Potansiyelinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında çok varis olma sebebiyle konaklarını istedikleri halde turizme kazandıramadıklarından bahsetmiştir.

Her ekonomik konuda olduğu gibi konak restorasyonunda da en önemli konulardan birini karlılık konusu oluşturmaktadır. Karlı olmayan bir yatırıma hiç bir yatırımcı olumlu bakmayacağı için karlılık konusu yatırım kararlarında çok önemli bir yere sahiptir. Konakların restorasyonunda gerekli olan yatırım maliyeti oldukça yüksektir. Oysa bu yatırım karşılığında kazanç oldukça düşük olmakta ve sadece yatırım maliyetinin karşılanması bile yıllarca sürebilmekte hatta bazı durumlarda elde edilen kazanç maliyeti karşılamamaktadır.

İlk yatırım maliyetini kredi olarak kullanmak isteyen konak sahiplerinin konakları üzerinden kredi taksitlerini ödeyebilecekleri kadar bile gelir elde edememesi yatırımcı bulma ve ellerindeki sermayeyi konaklarına yatırma konusunda olumsuz durumlar ortaya koymaktadır.

- **Pazarlama ve tanıtımdan kaynaklanan sorunlar:**

- Tanıtımın yetersiz olması
- Yeterli talebin olmayışı

Kastamonu turizm çeşitliliği bakımında oldukça zengin bir bölge olmasına rağmen yeterli pazarlama faaliyetleri olmamasından ötürü bu zenginliğini etkin bir şekilde kullanamamaktadır. Özellikle kış turizmi, inanç turizmi, kültür turizmi ve gastronomi turizmi başta olmak üzere çeşitli turizm potansiyelini içerisinde barındırmaktadır.

Bugüne kadar yapılan çalışmaların gerekli ölçüde olmaması nedeniyle Kastamonu ilini kalkındıracak yeterli turizm talebine ulaşamamaktadır. Çeşitli araştırmalar ile bu konunun çözümüne ilişkin yöntem ve planlar ortaya konmuş olsa da henüz geçerli bir faaliyet bulunmamaktadır. Bu nedenle gerekli pazarlama faaliyetleri sonucunda talebin yetersizliği sorunun aşılacağı düşünülmektedir.

- **Personelden kaynaklanan sorunlar:**

- Kalifiye personel eksikliği
- Çalışacak eleman bulma zorluğu

Turizm sektörü, bir hizmet sektörüdür. Bu hizmeti de insanlar görür. Bu insanların da bir takım bilgi ve beceriye sahip olmaları gerekir. Kalifiyeli personel dediğimiz bu insanlara turizm sektöründe büyük ihtiyaç vardır. Ancak nitelikli personelin maddi ve manevi nedenlerle sektörde çalışmaması, işletmelerde çalışacak eleman bulmayı zorlaştırmaktadır.

- **Yerel yönetimlerden kaynaklanan sorunlar:**

- Yerel yönetimlerin yetersiz örgütlenmesi
- Kent turizm politikasının odağında olmayışı

Yerel yönetimlerin Kastamonu turizminin gelişmesini istemelerine karşın politik ve ekonomik gerekliliklerin karşılanamamasından ötürü etkin bir şekilde bu konuya eğilememektedir. Yakın bir gelecekte Kastamonu ilinin kurtarıcısı olacağı düşünülen turizm sektörünün canlandırılması için destinasyon yönetim örgütlerinin desteklenmesi gerekmektedir.

Yerel yönetimlerin il/ilçenin her yönden gelişmesi ve sorunların çözülmesiyle görevlidirler. Ancak bazı öncelikli politikalar belirlenmelidir. Kastamonu'nun yakın bir zamanda kurtarıcısı olacağı düşünülen turizme öncelik vermek tüm yerel yönetimlerin sorumluluğundadır.

4.3.3. Soru 3

Soru 3: Konakların sorunsuz bir şekilde turizme kazandırılabilmesi için neler yapılmalıdır?

Odak grup görüşmesinde elde edilen deşifreden çıkan bulgulara göre çözüm önerilerin çeşitliliğinin fazla olması gözlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda 3. Soru

için 5 ana grup oluşmuştur. Bunlar; restorasyon işlemleri ile ilgili çözüm önerileri, konakların tanıtım ve pazarlanması ile ilgili çözüm önerileri, yerel yönetimler ile ilgili çözüm önerileri, konakların mimari yapısı ile ilgili çözüm önerileri ve yerel halktan ve yatırımcılarla ilgili çözüm önerileri şeklinde oluşmuştur. Grupların çözüm önerileri aşağıda verilmiştir.

➤ **Restorasyon işlemleri ile ilgili çözüm önerileri**

- *Yeniden işlevlendirme konusunda mimarlık projeleri hazırlanmalıdır:* Konak sahipleri genellikle yeterli deneyime sahip olmamaları nedeniyle, konakları için doğru şekilde plan yapamamakta hatta bazı durumlarda konaklara istemeden de olsa zarar vermektedirler. Bu sebeple yeniden işlevlendirme konusunda hazırlanacak mimarlık projeleri sayesinde, hem konak sahiplerine bir yol gösterilmiş hem de profesyonel bir şekilde konakların yeniden işlevlendirilmesi sağlanmış olacaktır.
- *Sokak sağlıklılaştırması yapılmalıdır:* Konakları ziyarete gelen turistlerin geliş güzergahlarında çeşitli düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Konakların bulunduğu bölgenin tarihi dokusuna uygun olmayan görüntüler turistlerin konaklara ön yargı ile yaklaşmasına neden olacağı gibi aynı zamanda bölgenin kültürel mirasına da zarar verecektir. Ayrıca sokaklarda yürüyüş yolları, yeşil alanlar gibi peyzaj çalışmaları sokağın çekiciliğini artıracaktır. Bu da dolaylı olarak konaklara olan talebi artıracaktır.
- *Dokuya uymayan yapılar özgün hale getirilmelidir:* Konakların bulunduğu sokaklarda tarihi yapıya uymayan çeşitli yapılar bulunmaktadır. Bu yapılar konakların bulunduğu bölgenin görsel gücünü zedelemektedir. Tarihi yapıya uymayan bu yapılar, giydirme yöntemiyle uygun hale getirilebilir veya dokuya uygun binalarla değiştirilmelidir.
- *Farklı işlevlere uygunluğu belirlenmelidir:* Konak sahiplerinin genellikle bu konuda uzman olmaması ve yeterli bilgi ve beceriye sahip insanlara, maliyet gibi nedenlerle ulaşamaması nedeniyle yanlış kararlar verebilmektedirler. Konaklarının ne şekilde işleyeceği konusunda yanlış karar veren konak sahibi hem potansiyel gelirinden vazgeçmekte, hem de verdiği emeğin karşılığını

alamamaktadır. Bu nedenle konakların hangi işlev için daha uygun olduğu belirlenmeli gerekirse konak sahiplerine bu konuda bilgi verilmelidir.

- *Restore edilmeyen yapılar; kamulaştırılıp, sahiplendirilmelidir:* Konaklar; çok eski tarihlerden beri ayakta durmayı başaran önemli yapılardandır. Fakat bazı genel veya özel gerekçelerle sahipsiz kalmışlar veya terkedilmiş hale gelmişlerdir. Bölgede bulunan konakların ortama uygun olarak restore edilmesi çok önemli bir hal almaktadır. Bu nedenle yeterli önem verilmeyen yapılar veya sahipsiz yapılar gerekirse kamulaştırılmalı veya sahiplendirilmelidir. Böylece hem yapıların ayakta kalması ve uzun yıllar daha yaşamaya devam etmesi sağlanacak hemde ekonomiye artı değer katacaktır.
- *Restorasyon merkezleri oluşturulmalıdır:* Konak sahiplerinin büyük bir kısmı konak işletmeciliği ve restorasyonu hakkında yeterli bilgiye sahip değildir. Ayrıca bölgede örnek olabilecek restore edilmiş veya işletilen konak sayısı da oldukça azdır. Bu nedenle bölgede restorasyon merkezlerinin oluşturulması hem konak sahiplerinin bilgilendirilmesi açısından hem de konakları restore etmek isteyen insanları bir yerde toplayacak olmasından ötürü restorasyon merkezlerinin kurulması gerekmektedir.
- *Sivil mimari yapıları restore edebilecek ustalar yetiştirilmelidir:* Konakların restore edilmesi modern mimarilerden farklı olmaktadır. Gerek eski tarihte şu anki tekniklerin bulunmaması, gerekse günümüzde genellikle tercih edilmeyen malzemelerin kullanılması nedeniyle restorasyonu ve inşası nispeten zor olmaktadır. Bu nedenle özel olarak konaklar konusunda yetiştirilmiş mimari ustalara ihtiyaç duyulmaktadır ve bu ustaların yetiştirilmesi gerekmektedir.
- *Konakların özgün halleri korunmalı, eski yeni çatışması yaşanmamalıdır:* Konak sahipleri konaklarında daha konforlu yaşamak istemeleri veya bilgisizlikleri nedeniyle çeşitli zararlar vermekte ve günümüz modern dünyasına uygun olduklarını düşündükleri eklemeler inşa etmektedirler. Oysa konakların özgün halleri tahrip edildiği için bu işlem değer kaybı ile sonuçlanmaktadır. Bu nedenle konaklarını restore etmek, tamir etmek veya yeni bölümler eklemek isteyen konak sahiplerine gerekli bilgilendirme yapılmalı ve eski ve yeninin çatışmasının önüne geçilmesi sağlanmalıdır.

- *Bütüncül restorasyon yaklaşımı esas alınmalıdır:* Konakların restorasyonu sırasında bazı mimari hatalar yapılması nedeniyle konağın bir kısmı özgün haline uygun restore edilirken bir kısmı uygun olmayabilmektedir. Ayrıca konağını genişletmek veya yükseltmek isteyen konak sahipleri ek bölümleri konağın özgün haline dikkat etmeden inşa edebilmektedir. Sonuçta ortaya çıkan bina ne konağa benzemekte ne de günümüz modern binalarını andırmaktadır. Bu nedenle restorasyon veya inşa öncesinde bütüncül restorasyon yaklaşımı esas alınmalı ve konağın özgün niteliklerine uygun olarak konak tamamlanmalıdır.
- *Kentsel sit alanı içindeki yapıların açığa çıkarılması gerekmektedir:* Kentin genişlemesi ile birlikte başlangıçta kent merkezinde bulunmayan konaklar zamanla kentin içine karışmış, büyük ve yüksek binaların arasında kaybolmuştur. Kentsel sit alanı içerisinde bulunan bu yapıların bulunması ve gerekli düzenlemelerin yapılarak açığa çıkarılması gerekmektedir.
- *Röleve ve restorasyon projeleri için ücretsiz destek sağlanması gerekmektedir:* Konakların restorasyon maliyetleri yüksek olması nedeniyle, konusunda uzman olmayan ustalarla görüşerek maliyeti düşürmeyi çalışmaktadır. Bu yüzden konağın restorasyonu başarısızlık ile sonuçlanmaktadır. Röleve ve restorasyon projeleri için konak sahiplerine ücretsiz destek sağlanması durumunda konak sahiplerinin daha başarılı projelere imza atacağı aşikardır.
- *Taş ve ahşap atölyelerinin kurulması teşvik edilmelidir:* Yapılan işlerin kaliteli olmasının sağlanması için bu işte birçok kalifiye eleman olması gerekmektedir. Günümüzde bu alanda yeterli teşvik ve uygulama alanı olmadığı için yapılan işlerin kalitesi düşmektedir. Yeni kurulacak atölyelerle hem bu alanda meslek sahibi olan kişilere yeni bir gelir kapısı doğacak hem de bu atölyelere katılım gösterenler belli bir alanda uzmanlaşması sağlanacaktır.
- *Kentin önde gelenlerinin birer konak restorasyonu yapması konusunda motive edilmesi gerekmektedir:* Konak sahipleri restorasyon konusuna sıcak bakmalarına rağmen örnek alabilecekleri yapı olmaması nedeniyle işe başlamaktan vazgeçmektedirler. kentin önde gelenlerinin birer konak restorasyonu yapması sağlanarak, örnek görevi görmesi hem konak

sahiplerinin işlerini kolaylaştıracak hem de önlerinde bir örnek proje olduğu için restorasyon kararlarını daha rahat vermeleri sağlanacaktır.

- *Eski mahalle kültürü tekrardan oluşturulup, yaşatılmalıdır:* Günümüzde oluşan kentleşme akımı sonucunda şehirlerde mahalle kültürü ortadan kalkmakta ve buda eski konakların sahipsiz kalmasına ve gençlerin buralara yerleşmek istememesi ile sonuçlanmaktadır. Oysa eski mahalle kültürü tekrar oluşturulabilir ve yaşatılırsa, bu konaklar için ikinci bir şans anlamına gelecektir.
- *Sokak sağlıklılaştırmada orijinal peyzaj malzemeler kullanılması sağlanmalıdır:* Sokakların düzenlenmesi sırasında modern mimariye uymak adına çeşitli işler yapılmaktadır. Oysa konakların bulunduğu bölgede tarihinin uygun, konakların kültürünü yansıtacak peyzaj malzemeleri kullanılırsa hem konakların bulunduğu alanın çekiciliği artacak hem de gelen turistler buralara tekrar dönmek isteyeceklerdir.
- *Eski şehir – yeni şehir ayrımı doğru bir şekilde sağlanmalıdır:* Turistik alanlar koruma altına alınarak bir nevi film stüdyosunda bulunan atmosfer gibi bir ortam oluşturulmalıdır. Böylece insanlarda merak unsuru artırılarak ziyaretçi sayısının daha fazla olması sağlanmalıdır. Öte yandan şehrin tarihsel dokusuna zarar ver fabrika ve betonarme yapılar belli bir alanda toplanıp bu turistik koruma alanlarının dışına alınmalıdır.
- *Yeterli kaynağa sahip olmayan konak sahiplerine restorasyon için hükümet ya da yerel yönetim tarafından hibe verilmelidir:* Konak sahiplerinin yeterli öz kaynağı bulunmamaktadır. Bir konağın restorasyonu hem uzun bir süre alması hem de maliyetinin yüksek olması nedeniyle çoğu konak sahibi için bir hayalden öteye gidememektedir. Oysa ihtiyaç sahiplerine konaklarını restorasyon için hibe verilmesi durumunda hem atıl halde duran konaklar ekonomiye kazandırılacak hem de bu bölgede konak kültürünün tekrar canlandırılması sağlanacaktır.
- *Turizm Bakanlığı katkı paylarını kaldırıp, yerel yönetimlerin %50 oranında restorasyon için katkı sağlaması gerekmektedir:* Turizm Bakanlığı daha önceleri restorasyon projeleri için katkı payı almamaktaydı. Ancak daha sonra %25, onun akabinde %50 oranında restorasyon işlemleri için katkı payı almaktadırlar. Bu katkı paylarının tekrardan hibeye dönüştürülmesi ve

konakların bulunduğu yerel yönetimler en az %50 oranında restorasyon yapacaklara katkı sağlamalıdır.

➤ **Konakların tanıtım ve pazarlanması ile ilgili çözüm önerileri**

- *Konaklama potansiyeli belirlenmelidir:* Mevcut durum hesaplanarak restore edilecek/edilen konağın kente ve şahıslara ne gibi bir katkısının olduğu ortaya çıkarılmalıdır. Böylece yatırımcılar için çekici bir tablo ortaya çıkarılacaktır.
- *Konakların marka çalışmaları yapılabilir:* Konakların sadece eski bir ev olarak düşünülmesi yanılgısından kurtarılması için, konaklar üzerine marka çalışmaları yapılması gerekmektedir. Böylece konakların özgünlüğü sağlanarak konaklara talebin artması sağlanacak ve algıda seçicilik yaratacağı için diğer konak sahiplerine de örnek olacak projeler ortaya konabilecektir.
- *Kent pazarlaması bütüncül bir bakış açısıyla tüm paydaşlara eşgüdüm içerisinde yapılmalıdır:* Herhangi bir konağın tek başına turistik çekilim olarak pazarlanması günümüz dünyasında mümkün görülmemektedir. Bu sebeple hem konaklardan kazanç elde edilmesi hem de konakları sürdürülebilir bir şekilde ekonomik sistem içerisinde kalabilmesinin tek yolu kentin bütüncül bir bakış açısıyla pazarlanmasından geçmektedir.
- *Konakların turizmin çeşitlendirilmesine hitap edecek şekilde tasarlanması ve işlevlendirilmesi gerekmektedir:* Konaklarını restore etmek isteyen konak sahipleri bazen yanlış tercihlerde bulunabilmektedir. Tüm konakların restorana çevrilmesi bir hata olabileceği gibi tüm konakların konaklama yeri olarak kullanılması da o derece büyük bir hata yaratacaktır. Bu sebeple konak sahipleri bir araya gelerek konaklarda turizm çeşitlendirmesi çalışması yapması gerekmektedir. Böyle bir durum konak sahipleri için uzak bir ihtimal olmasından dolayı yerel yönetimlerin öncülüğünde turizm çeşitlendirmesinin değerlendirilmesi makul görünmektedir.
- *Kastamonu konaklarını ön plana çıkartacak film çekimleri sağlanmalı ve bunun için sponsorlar bulunmalıdır:* Günümüzde görsel medyanın gücü çok büyüktür. Herhangi bir dizinin çekildiği konum veya bir sinema filminin geçtiği mekân turist akımına uğradığı gibi aynı zamanda şehrin markalaşmasını için büyük bir adım olmaktadır. Kastamonu merkezinde ve

çevresinde birçok konak olmasına rağmen konakları veya şehir turizmini canlandıracak herhangi bir görsel medya aracı kullanılmamıştır. Eğer bu bölgeden konakları özendirici bir film veya dizi yapılabilirse hem konakların sürdürülebilir şekilde ekonomiye katılması hem de konak sahiplerine bir gelir olması açısından önemli bir adım atılmış olacaktır.

- *Kastamonu konaklarıyla ilgili hikâyeler yazılmalıdır:* Konaklar sadece birer bina değil yaşayan birer tarih konumundadırlar. İnsanların duygusal olarak konaklarla iletişime geçebilmesi için, konakların tarihleri, hikâyeler şeklinde düzenlenmeli, gelen ziyaretçilerin veya bir şekilde bu hikâyelere ulaşan potansiyel turizmcilerin harekete geçmesi sağlanmalıdır.
- *Şehrin girişine görkemli bir konak inşa edilmelidir:* Şehir merkezinde birçok konak bulunmasına rağmen transit olarak Kastamonu'dan geçen potansiyel turistlerin ilgisini çekecek herhangi bir görsel bulunmamaktadır. Kastamonu'nun girişine veya çıkışına yapılacak görkemli bir konak Kastamonu'dan transit geçen potansiyel turistlerin dikkatini çekecek ve Kastamonu konaklarına uğrama isteği yaratabilecektir.
- *Kastamonu konaklarıyla ilgili efsaneler derlenmelidir:* Konaklar hakkında çeşitli efsaneler derlenmesi durumunda 5 duyu organına hitap edecek bir şekilde insanları gerçek dünyadan alarak hayal dünyasının içinde güzel vakit geçirmeleri sağlanabilir. Konakla duygusal bağ kuran bireyler için unutulmayacak bir deneyim olacak ve böylece Kastamonu konaklarının pazarlanması kolaylaştırılmış olacaktır.
- *Sakin şehir kavramı yerleştirilmelidir:* Sakin şehirler son zamanlarda dikkatleri üzerine çekmiş bir turizm türüdür. Sakin şehir kavramı kapsamında mümkün olduğunca teknolojiden uzak ve doğal hayat isteyen turistler katılmakta ve rahatlamaktadırlar. Sakin şehir olarak birçok koşulu yerine getirmek gerekirken birlikte, Kastamonu'nun tarihi, konakları ve yemekleri göz önüne alındığında bu hiç de uzak bir ihtimal olarak gözükmemektedir. Eğer gerekli adımlar atılır ve sakin şehir unvanına kavuşursa tüm şehir bundan olumlu olarak etkilenecektir.
- *Tarihi konakların pazarlanması için özel pazarlama örgütleri kurulmalıdır:* Her alanda branşlaşma ve uzmanlık alanları olduğu gibi turizm ve pazarlama alanlarında da çeşitli uzmanlık alanları bulunmaktadır. Kastamonu'nun bu

zengin konak kültürünü tüm dünyaya tanıttacak gerekli adımları atacak ve planlar yapacak bir pazarlama örgütüne ihtiyacı bulunmaktadır. Eğer bu pazarlama örgütleri hayata geçirilirse Kastamonu konakları en kısa sürede ivme kazanacaktır.

- *Küçük Oteller Birliği'nin pazar analizi yapması gerekmektedir.*
- *Gelen turistler için önem başarım analizi yapılmalıdır.* Her işletme kendisi için bu analizi yapmalıdır.
- *Kültür turları Komitesi Kastamonu'ya davet edilip, beklentiler analiz edilmelidir.*
- *Konaklara ulaşım için farklı yöntemlere geçiş yapılabilir:* Konakların bulunduğu mahallelerde nostaljik bir hava yaratmak için eski bir belediye otobüsü, at arabaları kullanılabilir. Böylece insanların orayı ziyaret etmek için başka bir amaçları da ortaya çıkmış olur.

➤ **Yerel yönetimlerin yapması gerekenler ile ilgili çözüm önerileri**

- *Kamu öncülüğünde rol model işletmeler kurulmalıdır:* Konakların işletmeciliği öncelik olarak kamu tarafından desteklenmelidir. Böylece kullanılacak gelirlere daha kolay ulaşım sağlanarak ortaya çıkaran ürünün daha kaliteli ve profesyonel olması sağlanır.
- *Restore işlemlerinde bürokrasinin azaltılması gerekmektedir:* Konakların turizme kazandırılmasının belli kurallar çerçevesinde olması gerekir. Sürecin hızlı bir şekilde ilerlemesi ve turizme kazanım oranının daha çok olması için bürokrasinin azaltılması gerekmektedir.
- *Konakların olduğu bölümlerdeki imar planının işler hale getirilmelidir.*
- *Ürün hizmet kalitesiyle ilgili standartların geliştirilmesi gerekmektedir.*
- *Yaygın denetim uygulamalarının artırılması gerekmektedir.*
- *Sürdürülebilir olması için kent konseyi gibi yerlerde kentsel turizm politikası haline getirilmelidir.*
- *Kastamonu konaklarının Dünya Kültürel Miras listesinde yer alması sağlanmalıdır:* Kastamonu konaklarının Dünya Kültürel Miras listesinde yer alması sağlanmalıdır. Bunun sağlanması için turizm koruma alanı oluşturularak bu alanda olan tüm konakların restorasyon işleminden geçmesi

gerekmektedir. Daha sonrasında ise gerekli başvurular yerel yönetimler tarafından yapıp işlemin nihai sonuca ulaşması sağlanmalıdır.

- *Konakların yakınındaki kamusal alanlarla işlevlendirilerek kazandırılmalıdır.*
- *Stratejik eylem planı hazırlanmalıdır.*

➤ **Konakların mimari yapısı ile ilgili çözüm önerileri**

- *Pansiyonculuk başlığı altında değerlendirilmelidir:* Konak odaları restore edilirken konaklama imkanları göz önünde bulundurularak restore edilmelidir. Böylece restore işlemlerinin bitmesinin hemen ardından işletme faaliyetlerine hemen başlayabilir.
- *Büyük otel gruplarına sahiplendirilmeli, butik ya da prestij otel haline getirilebilir:* Büyük otel gruplarına sahiplendirilmeli, butik ya da prestij otel haline getirilebilir. Alanında marka olmuş isimlerin bu işletmelere girmesi reklam olanağını artıracığı için gelen turist sayısında da bir artış olacaktır.
- *Konakların orjinal isimleri korunmalıdır:* Konakları restore edilmesini daha da anlamlandırılması için orjinal isimler korunmalıdır. İnsanlara sanki o konak ilk yapıldığı gün geliyorlarmış hissi yaşatılmalıdır.
- *Hane halkının konuya ilişkin algıları yükseltilmelidir:* Hane halkının aslında bir mirasın içinde yaşadıklarının bilincinde olmaları ve bu değerlere saygılı olmaları gerektiği öğretilmelidir.
- *Kastamonu konaklarıyla ilgili çalıştaylar düzenlenmelidir:* Gerek ulusal çapta gerekse uluslararası çapta akademik çalışmalar yapıp insanların konaklarla alakalı farkındalıklarının artması ve bu konuda olan sorunlara profesyonel bakış açılarıyla çözüm önerileri geliştirmesi sağlanmalıdır.
- *Kastamonu konaklarıyla ilgili konak özelliklerini ayırtıcı çalışmalar yapılmalıdır.*

➤ **Yerel halk ve yatırımcılarla ilgili çözüm önerileri**

- *Konaklar rant olarak görülmemelidir:* Daha fazla gelir sağlamak için kalitesiz hizmet sunulmamalı ve böylece gelen turistlerin memnuniyet oranlarının artarak tekrar gelmeleri sağlanmalıdır.
- *Konak işletmeciliği, işin ehli işletmelere verilmelidir:* Yatırımcıların daha önce bu tarz işler yapmış kişilerde seçilip, gerek restore aşamasında gerek turizme kazandırılma aşamasında profesyonel bir yol çizerek imajın pozitif yönlü olması sağlanmalıdır.
- *Faizsiz kredilendirme ve rekabette sübvansе sağlanmalıdır:* Restore aşamasında ve diğer aşamalarda ilgili süreçlerin daha hızlı ilerlemesi için ikincil faktörlerin her türlü kolaylığı sağlaması gerekmektedir.
- *Potansiyel yatırımcılar tespit edilip, yatırıma yönlendirilmelidir:* Yatırımcıların motive edilip daha çok işletmenin hayata geçirilmesi sağlanmalıdır. Daha çok işletmenin hayata aynı zamanda geçirilmesi insanlarda bir merak unsuru uyandıracaktır.
- *Şirket kurulup; bütün konakların işletmeciliği ortak yapılmalıdır:* Böylece bütün konaklar belli bir profesyonel temada birleşip yönetilmesi ve işletmenin devamlılığının sağlanması kolaylaşacaktır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Turizm; sosyal, kültürel, politik ve ekonomik boyutlar ve ortaya çıkardığı etkiler sebebiyle yaşadığımız dönemin en önemli sektörlerinden biri olarak görülmektedir. Dünya turizminde yeni destinasyonların ve farklı turizm ürünlerinin türemesiyle artan çekişme, ülkelerin yeni ürün stratejileri geliştirmelerini zorunlu kılmaktadır. Türkiye son yıllarda gelen turist sayısı anlamında dünya turizminden hak ettiği oranları almaktadır. Tarihi, doğal ve kültürel zenginlikleri ve turistik lüks tesisleri Türkiye turizminin diğer ülkelere göre sahip olduğu avantajlardır.

Kastamonu'da zamanla bu doğal, kültürel ve tarihi zenginliklerini kullanarak, Türkiye turizmi içerisinde önemli bir yere gelmiştir. Özellikle inanç turizmi kapsamında yapılan ziyaretler Kastamonu'yu önemli kılmaktadır. Kastamonu; üzerinde yaşamış birçok medeniyetlerden dolayı, kültürel ve tarihi değerler açısından zengindir. Kastamonu'da bulunan somut ve somut olmayan kültürel miras ögesi varlıklarıyla adeta bir cenneti çağrıştırmaktadır. Bu bakımdan günümüze kadar yaşamış kültürel miras ögesi varlıklarının korunması ve yeniden işlevlendirilip yaşamını devam ettirebilmesi için çeşitli çalışmalar yapılmıştır ve yapılmaya da devam edilmektedir. Kastamonu'nun merkezinde birbirinden farklı sivil mimari özellikleri yönünden özgünlük taşıyan konaklar; yeniden işlevlendirilerek, kendi iç mimari özelliğine uygun bir turistik işletmeye dönüştürülmesiyle büyük bir turizm potansiyeli taşımaktadır.

Bu çalışmada, Kastamonu merkezindeki konakların turizm potansiyelinin incelenmesi, yeniden işlevlendirme olanaklarının ayrıntılı bir şekilde ele alınarak Kastamonu konaklarının sahip olduğu bu potansiyeli odak grup görüşmesinden elde edilen bulgularla nasıl turizme kazandırabileceği açıklanmıştır. Odak grup görüşmesinde 3 soru sorulmuştur. Elde edilen bulgularda birinci soru için Kastamonu konaklarının tanımı yapılmıştır. Bu ortaya çıkan tanım şu şekildedir: "Kastamonu'nun kurtarıcısı gözüyle bakılan turizm için en önemli materyal olarak görülen konaklar Kastamonu için kültür mirasının en önemli ögesidir. Kültür turizminin mihenk taşı olan konaklar, ataerkil yapıdaki İslami yaşam biçimindeki büyük ailelerin yaşam alanı olan, geçmişten anılar taşıyan, yaşayan hazine yani nefes

alan yapı olan, estetik ve nostaljinin, ahşap ve taş işçiliğiyle birleşmesi ve orada yaşayanlar ve yaşayacaklar için romantik bir yaşam tarzıdır. Kastamonu turizmi anlamında dağınık yerleşen konakların yeniden işlevlendirilmesinde bir araçtır.”

İkinci soruda Kastamonu konaklarının turizme kazandırılmasındaki sorunlar ele alınmış ve 59 adet sorun belirlenmiştir. Bu sorunlar gruplandırılıp, 8 adet grup ortaya çıkmıştır. Üçüncü ve son soruda ise Kastamonu konaklarının turizme kazandırılmasındaki sorunlara nasıl çözüm getirileceği tartışılmış ve 47 adet çözüm getirilmiştir. Bu çözümler gruplandırılıp, 5 adet grup ortaya çıkmıştır.

Kastamonu konaklarının turizme kazandırılmasındaki sorunlara baktığımızda en çok sorunun restorasyon ve korumadan kaynaklandığı (15) görülmektedir. Daha sonra sırasıyla yerel halktan ve konaklayacak misafirden kaynaklanan sorunlar (14), konakların mimari yapısından kaynaklanan sorunlar (9), konakların konumundan kaynaklanan sorunlar (8), konak sahiplerinde kaynaklanan sorunlar (7), pazarlama ve tanıtımdan kaynaklanan sorunlar (2), personelden kaynaklanan sorunlar (2) ve yerel yönetimden kaynaklanan sorunlar (2) şeklinde oluşmuştur. Kastamonu konaklarının turizme kazandırılmasındaki sorunların çözümlerine baktığımızda en çok çözüm önerisi koruma ve restorasyon işlemleri ile ilgili (18) olduğu anlaşılmıştır. Daha sonra sırasıyla konakların tanıtım ve pazarlaması ile ilgili çözüm önerileri (14), yerel yönetim ile ilgili çözüm önerileri (9), konak mimarisi ile ilgili çözüm önerileri (6) ve yerel halk ve yatırımcılarla ilgili çözüm önerileri (5) olarak bulunmuştur.

Çalışma kapsamında odak grup görüşmesinden elde edilen bulgulardan yola çıkılarak Kastamonu konaklarının turizme kazandırılmasındaki sorunlar ve çözüm önerileri ayrı ayrı ele alınmıştır. Bu kapsamda konakların turizme kazandırılması bir yol haritası ortaya konmuştur. Yol haritasına göre yapılması öncelikli öneriler şu şekilde sıralanabilir:

1. İlk olarak konak sahiplerinin konakların yaşayan tarihi bir hazine olduğu bilincinin aktarılması gerekmektedir. Turizme kazandırılmayacak kadar eski olan konaklar bile Kastamonu ilinin tarihi dokusunu yansıttığından korunmalıdır.

2. Kurulacak olan restorasyon merkezlerinde yeniden işlevlendirme konusunda mimarlık projeleri hazırlanmalı, sivil mimari ustalar yetiştirilmeye başlanmalı, taş ve ahşap atölyeler kurulmalıdır.
3. Konaklarını turizme kazandırmaya karar veren konak sahiplerinin kurulacak olan restorasyon merkezlerinde konaklarının fizibilite çalışmasının yapılıp, hangi tür turizm işletmesine dönüştürüleceğine karar verilmelidir.
4. Kastamonu'da Hz. Pir Şeyh Şaban-ı Veli Caddesinde yapılmış olan sokak sağlamlığı tüm caddeler için aynı şekilde uygulanmalıdır.
5. Yeterli öz kaynağa sahip olmayan konak sahiplerine ve potansiyel yatırımcılara devlet ya da yerel yönetimler tarafından gerekli olan hibe sağlanmalı ve restorasyon işlemleri sırasında uzun bürokratik işlemler uygulanmamalıdır.
6. Kastamonu'da konakları ön plana çıkartacak –Sıla dizisinin Mardin evlerinde çekildiği gibi- konaklarda dizi-film çekimleri yapılması, ulusal olarak tanınan sanatçıların kliplerini konaklarda çekmeleri, konaklar ile ilgili hikâyeler yazılmalı ve efsaneler derlenip gelen turistlere ulaştırılması sağlanmalıdır.
7. Konakların pazarlanması yeteri kadar yapılamamaktadır. Bunun için pazarlama örgütleri kurulmalıdır.
8. Kastamonu konakları ile ilgili çalıştaylar, sempozyumlar ve kongreler Kastamonu Üniversitesi, Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi tarafından düzenlenmelidir.
9. Konaklar turizme kazandırıldığında orijinal isimleri korunmalıdır. Dünyaca ünlü büyük otel zincirlerinin konakları restore ettirip butik hotel ya da prestij otel haline getirilmesi sağlanmalıdır.

10. Kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve özel kuruluşlar bir araya gelerek konakları için stratejik eylem planı hazırlanmalıdır. Uzun, orta ve kısa vadede gerçekleştirilecek eylemler belirlenmelidir.

Kastamonu konaklarının turizme kazandırılabilmesi için yukarıda gösterilen yol haritasının uygulanmasında kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, oteller, restoranlar ve acenteler üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmelilerdir

Bunlara ek olarak, çalışma sonucunda elde edilen sorunlar ve çözüm önerilerini konaklar ile ilgili yapılacak çalışmalar için anket sorularına uyarlanıp istatistiki genellemeye imkân verecek sayıda örneklem üzerinde uygulanması bulguların geçerliliğinin artmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Ahunbay, Z. (2007). *Tarihi çevre koruma ve restorasyon*. İstanbul: YEM (Yapı-Endüstri Merkezi) Yayınları.
- Akan, A. E., Çakıcı, F. Z. & Selçuk, S. A. (2008). Kültür turizmi açısından Kırkgöz Han'ın yeniden işlevlendirilmesi olanakları üzerine bir çalışma. www.academia.edu/1013327
- Akın, C. T., Kejanlı, T. D. & Yılmaz, A. (2007). Türkiye'de koruma yasalarının tarihsel gelişimi üzerine bir inceleme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 179-196. ISSN: 1304-0278. www.e-sosder.com
- Akpınar, E. (2007). Türkiye'nin dünya mirası listesindeki yeri ve yeni bir aday önerisi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 81-106.
- Akpınar, N., Oğuz, D. & Saygı, H. (2010). Kent içi endüstri alanlarının dönüşümüne bir model: İzmit / Sekapark. *Ankara Üniversitesi Coğrafya Bilimler Dergisi*, 8(2), 157-167.
- Aksoy, E. (1963). Orta mekân: Türk sivil mimarisinde temel kuruluş prensibi. *Mimarlık ve Sanat Dergisi*, 7-8, Ocak, İstanbul.
- Aksoy, E. & Aydın, D. (2015, Mayıs). *Mimaride yeniden kullanım: sürdürülebilirlik bağlamında Raziye Takkalı evinin yeniden kullanımı için mekânsal analizler*. Gazi Üniversitesi International Sustainable Buildings Symposium, (28-30 Mayıs), Ankara.
- Alagöz, M. (2015, Mayıs). *Sanayi yapılarını yeniden işlevlendirme ve sürdürülebilirlik*. Gazi Üniversitesi International Sustainable Buildings Symposium, (28-30 Mayıs), Ankara.
- Altaş, N. T. (2013). Kentsel dönüşümde kültürel miras değerlerinin korunması: Erzurum örneği. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 32, 243-260.
- Altaş, N. T. (2016). Erzurum şehrinde kentsel sağlıklaştırma çalışmaları. *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, 8, ISSN: 1308-8041.
- Altınoluk, Ü. (1998). *Binaların yeniden kullanımı*, İstanbul: YEM (Yapı-Endüstri Merkezi) Yayınları, 1. Baskı, ISBN: 975-7438-63-4.
- Arabacıoğlu, F. P. & Aydemir, I. (2007). Tarihi çevrelerde yeniden değerlendirme kavramı. *Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi E-Dergisi*, 2(4), 204-212.
- Arat, Y. (2011). *Geleneksel Türk evi iç mekân donatılarının antropometrik verilere dayalı analizi; Konya evleri*. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Konya.

- Aydın, D., Kuyrukçu, Z. & Yıldız-Kuyrukçu, E. (2015). Geleneksel Konya evlerinden Fuat Anadolu Evi'nin yeniden kullanım bağlamında değerlendirilmesi. *ARTIUM (Araştırma Makalesi)*, 3(1), 79-91.
- Aydın, E. Ö. (2014). İtalya'da tarihi endüstriyel alanların dönüşümü: güncel projeler üzerinden değerlendirmeler. *Mimarlık Dergisi*, www.mimarlikdergisi.com
- Aydın, D. & Yaldız, E. (2010). Yeniden kullanıma adaptasyonda bina performansının kullanıcılar üzerinden değerlendirilmesi. *Ortaoğu Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 27(1), http://jfa.arch.metu.edu.tr/archive/0258-5316/2010/cilt27/sayi_1/1-22.pdf
- Aydoğdu, A. & Akbaş, S. (Baskıda). Kastamonu konaklarının turizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *Turansam-Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi*, 9(35).
- Aysu, G. (2013). *Kültürel mirasın korunması sürecinin yönetiminde stratejik iletişim yönetiminin yeri*. Doktora Tezi Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, İstanbul.
- Avcı, F. F. (2004). *Ondokuzuncu yüzyıl Kastamonu konutları değişim süreci*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Restorasyon Anabilim Dalı, Mimarlık Bölümü,
- Bakırcı, S. (2005). *Kastamonu tarihi kent merkezinin peyzaj mimarlığı açısından değerlendirilmesi üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Baş, T., Çamır, M. & Özmaldar, B. (2008), *Odak grubu çalışması*, Türker Baş ve Ulun Akturan (Editörler), Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Başel, H. (2007). Türkiye'de nüfus hareketlerinin ve iç göçün nedenleri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (53), 515 – 542.
- Baydil, E. & İbret, B. Ü. (1999). Kastamonu şehrinin tarihi gelişimi ve 1924/1925 şehir planı üzerine bir değerlendirme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 7(1), Kastamonu.
- Baykan, A. E. (2011). *Taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına yönelik finans yönetimi: İstanbul üzerine bir inceleme*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Gayrimenkul Geliştirme Anabilim Dalı, İstanbul.
- Baykan, E. & Uygur, S. M. (2007). Kültür turizmi ve turizmin kültürel varlıklar üzerindeki etkileri. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 30-49.

- Büyükarslan, B. & Güney, E. D. (2013). Endüstriyel miras yapılarının yeniden işlevlendirilme süreci ve İstanbul Tuz Ambarı örneği. *Beykent Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 6(2), 31-58.
- Byers, P. Y. & Wilcox, J. R. (1988). *Focus groups: an alternative method of gathering qualitative data in communication research*. Annual Meeting of the Speech Communication Association, 74th, November 3–6, New Orleans, LA.
- Çakar, D. (2016). *Kültürel mirası koruma bağlamında “yavaş şehir” (cittaslow) hareketi: Türkiye örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Çakır, N. (1999). *Eski kentsel yerleşim birimlerimizin kültür turizmimizdeki yeri ve önemi: Safranbolu örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı, Balıkesir.
- Çakmak, B. Y. (2013). Kültürel mirasın korunması bağlamında bir yeniden kullanım örneği, Hamdi Gültepe Evi. *ARTIUM (Araştırma Makalesi)*, 1(1), 54-64.
- Çakmakoğlu, N. (2015). *Turistlerin konak otellerini tercihlerine etki eden faktörler: Kastamonu örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- ÇEKÜL Vakfı, (2010). Yerelden ulusala - ulusaldan evrensele koruma bilincinin gelişim süreci. www.cekulvakfi.org.tr ISBN: 978-605-88626-2-3. (Metin Yazımı ve Belgeleme: Dedehayır, H.).
- Çelepi, M. S. (2016). Somut olmayan kültürel miras ve üniversite gençliği. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(3), 15-35.
- Çetin, Y. & Yeni, Ö. (2016). Dünya ve Türkiye’de koruma bilincinin genel durumu, öğretmen adaylarına koruma bilinci kazandırmada müze eğitimi ve uygulamaları dersinin rolü ve önemi. *International Journal of Social Science*, 49, 1-10.
- Çokluk, Ö., Yılmaz, K. & Oğuz, E. (2011). Nitel bir görüşme yöntemi: odak grup görüşmesi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 4(1), 95-107.
- Demir, E. T. (2008). *Göç ve sosyo-kültürel değişim*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antropoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Demiral, G. N., Kozak, N. & Tören, E. (2012). Eskişehir’in kültürel miras varlıklarının korunmasında kamu kurumlarının rolü. *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(2), 69-88.
- Dostoğlu, N. & Polat, S. (2007). Kentsel dönüşüm kavramı üzerine: Bursa’da Kükürtlü ve Mudanya örnekleri. *Uludağ Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 12(1), 61-76.
- Edmunds, H. (2000). *The focus group research handbook*. New York: Mc Graw-Hill

- Ekinci, C. E. (2008). *Bordo Kitap Yapı ve Tasarımcının İnşaat El Kitabı*, Elazığ: Data Yayınları 5. Baskı. ISBN: 978-605-5930-26-4.
- Eldem, S. H. (1984). *Türk Evi II*, İstanbul: Taç Vakfı.
- Emekli, G. (2005). Avrupa Birliği'nde turizm politikaları ve Türkiye'de kültürel turizm. *Ege Coğrafya Dergisi*, (14), 99-107.
- Emekli, G. (2006). Coğrafya, kültür ve turizm: kültürel turizm. *Ege Coğrafya Dergisi*, 15, 51-59.
- Erbey, D. E. (2004). Kentsel koruma ve yenileşmede dönüşüm projeleri- Eyüp rehabilitasyon projeleri. *Planlama Dergisi*, (30), 79-89.
- Erkan, B. H. (2014). *Kültürel miras koruma çalışmalarında kentsel tasarımın rolü: Bursa, "tophane ve çevresi" örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Eyüpgiller, K. K. (1995). *Bir kent tarihi Kastamonu*. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Restorasyon Programı, İstanbul.
- Eyüpgiller, K. K. (2001, Mayıs). *Kastamonu'nun mimari mirası ve koruma sorunları*. I. Kastamonu Kültür Sempozyumu Bildirileri, 21-23 Mayıs 2000, ISBN: 975-8201-29-8, 389-400, Kastamonu.
- Eyüpgiller, K. K. (2008). *Kastamonu Koruma Kültürü Paneli*. Kent Müzesi Arşivi.
- Fakıbbaba-Dedeoğlu, E. (2012). *Tarihi değer taşıyan kiliselerde yeniden işlevlendirme sürecinin ve iç mekân çözümlerinin irdelenmesi: Sivrihisar Ermeni Kilisesi örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Ana Sanat Dalı, Ankara.
- Girişken, M. U. (2010). *Türkiye'de kültürel mirasın korunmasında yaşanan sorunlar ve jeodezik yaklaşımlar*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Goss, J. D. & Leinbach, T. R. (1996). Focus groups as alternative research practice. *Area*, 28(2), 115-123.
- Gönül, B. & Hakyemez, B. (2014). Eminönü Hanlarının yeniden işlevlendirilmesi kapsamında değerlendirilmesi: IV. Vakıfhan. *Beykent Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 2(7), 101-129.
- Gülcan, B. (2010). Türkiye'de kültür turizminin ürün yapısı ve somut kültür varlıklarına dayalı ürün farklılaştırma ihtiyacı. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 99-120.
- Güler, A., Halıcıoğlu, M. B. & Taşgın, S. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Gülersoy, A. E. & Gülersoy, Ö. (2016). Hitit başkenti Şaipinuva perspektifinde Ortaköy(Çorum)'ün doğal, sosyo-kültürel miras değerleri ve turizm potansiyeli. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(2), 485- 530. ISSN: 2149-5459.
- Haliç, Ü. & Karıptaş, S. (2013). Barselona'da bir yeniden işlevlendirme örneği: tarihi arena günümüzde nasıl AVM oldu? *Mimarlık Dergisi*. www.mimarlikdergisi.com
- İbret, B. Ü. (2001, Mayıs). *Küre'de bakır cevheri üretimi ve bakır madenciliğinin Küre ekonomisindeki yeri*. I. Kastamonu Kültür Sempozyumu Bildirileri, 433-450, 21-23 Mayıs 2000, Kastamonu.
- İbret, B.Ü. (2004). Kastamonu nüfusunun gelişim, dağılım ve yoğunluk özellikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(1), Kastamonu.
- İbret, B. Ü. (2010). Kastamonu'nun göç olgusu. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi* (20), 34-47, İstanbul.
- İbret, B. Ü. & Aydınözü, D. (2010). Şehirleşmede yanlış yer seçiminin hava kirliliği üzerine olan etkisine bir örnek: Kastamonu şehri. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, (18), 71-88, İstanbul.
- İbret, B. Ü., Aydınözü, D. & Uğurlu, M. (2015). Kastamonu şehrinde kültür ve inanç turizmi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (32), İstanbul.
- Kamarlı, E. (2008). *Kastamonu tarihi dokusunda yer alan geleneksel konut yapılarının cephe mimarisi üzerine tipolojik bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, Restorasyon Programı, İzmir.
- Kaşlı, B. (2009). *İstanbul'da yeniden işlevlendirilen korumaya değer endüstri yapıları ve iç mekan müdahaleleri: Santralistanbul örneği*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İç Mimarî Tasarım Anabilim Dalı, İstanbul.
- Kavak, B. (2006). *Pazarlama araştırmaları tasarım ve analiz*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Kemal. (1922). *Türkiye'nin sağlık ve sosyal coğrafyası: Kastamonu vilayeti*, Ankara: Öğüd Matbaası, h.1338.
- Keskin, O. (2014). *Yeni kurulan üniversitelerin şehir halkı tarafından algılanması (Kastamonu ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Kastamonu.

- Kiper, T. & Uslu, A. (2006). Turizmin kültürel miras üzerine etkileri: Beypazarı / Ankara örneğinde yerel halkın farkındalığı. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 3(3), 305-314.
- Kitir, M. (2016). *Taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ait katkı payı fonunun kullanılmasında yaşanan sorunlar, Konya örneği üzerine bir inceleme*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kitzinger, J. (1995). Qualitative research: introducing focus groups. *British Medical Journal*, 311, 299–302.
- Kuban, D. (2010). *Mimarlık kavramları*, İstanbul: Yem (Yapı- Endüstri Merkezi) Yayınları, 9. Baskı. ISBN: 978-975-7438-09-0.
- Kurtar, C. (2012). *Kentsel kültürel miras yönetimi ve rekreasyonla ilişkisi: Ankara Hamamönü örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya (Beşeri ve İktisadi Coğrafya) Anabilim Dalı, Ankara.
- Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı, *Kastamonu Merkez İlçe Analizi (2013)* http://www.kuzka.gov.tr/Icerik/Dosya/www.kuzka.gov.tr_16_PO2G10AN_kastamonu_merkez_ilce_analizi.pdf
- Külcü, Ö. T. (2015). Kültürel miras kavramının eğitim açısından önemi. *Akademia Disiplinlerarası Bilimsel Araştırma Dergisi*, 1(1), 27-32.
- Mac Intosh, J. (1981). Focus groups in distance nursing education. *Journal of Advanced Nursing*, 18(12), 1981–1985.
- Mardan, E. (2006). Modern mimarlık ürünlerinin belgelenmesi ve korunması süreci için bazı notlar. *Mimarlık Dergisi*, (332), <http://www.mimarlikdergisi.com>
- Morgan, D. L. (1997). *Focus groups as qualitative research*. California: SAGE.
- Nuhoğlu, M. & Sunter, S. (2016). Tarihi bir yapının müze olarak işlevlendirilmesi İbrahim Paşa Sarayı - Türk ve İslam Eserleri Müzesi örneği”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(8), 2422-2435.
- Okuyucu, A. (2011). *Osmaneli ilçe merkezinde kültürel mirasın korunması ve turizm amaçlı kullanımına yönelik bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beşeri ve İktisadi Coğrafya Anabilim Dalı, Ankara.
- Öktem, G. (2013). *Türkiye’de turizm mimarisi olgusunun, yerden bağımsızlık, kimliksizlik ve yeniden işlevlendirme kavramları açısından irdelenmesi: Akdeniz bölgesi, Antalya örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Ana Sanat Dalı İç Mimarlık Sanat Dalı, Ankara.

- Öter, Z. & Özdoğan, O. N. (2005). Kültür amaçlı seyahat eden turistlerde destinasyon imajı: Selçuk- Efes örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 16(2), 127-138.
- Ergüç-Özdemir, G. (2009). *The role of institutions in promoting public interest within the context of cultural and natural heritage conservation: the case of Gökova*, Yüksek Lisans Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Ankara.
- Özdoğan, M. (2000). *Zeugma yalnız değil - Türkiye’de barajlar ve kültürel miras*, İstanbul: Türkiye Tarih Vakfı, ISBN: 975-333-076-2. (Yayıma Hazırlayan: Özden, E. F.).
- Özel, B. (2006). *Eski yapıların yeni işlevle değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özen, Y. (2010). *Türkiye’de sağlık turizmi işletmeciliğinde franchising sisteminin uygulanabilirliğine yönelik niteliksel bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Turizm Yönetimi Bilim Dalı, Ankara.
- Özkartal, Z. (2015). Bir kültürel mirasımız: Isparta Yılkırkan çeşmesi. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 8(15), 26-36.
- Pekol, B. (2010). *İstanbul’da yeni işlevlerle kullanılan tarihi yapıların üslup sorunsalı*. Doktora Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sarıman-Özen, E. (2014). *Liman kentlerinde koruma ve yaşatma prensipleriyle değerlendirilen gemi inşa endüstrisi yapıları: tersane-i amire üzerine yeni bir senaryo “Haliç tersanesi bilinç platformu”*. Doktora Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Anabilim Dalı, İç Mimarlık Programı, İstanbul
- Sayan, Y. (2009). Türk kültür mirasının korunması ve tarihi çevre bilinci üzerine. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 9(1), 157-160, İzmir. http://tdid.ege.edu.tr/d-42/cilt9_sayil.html,
- Sezgin, M. (2009). *İş tatmini üzerine bir odak grup çalışması*. Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yönetim ve Organizasyon Programı, Manisa
- Şentürk, A. (2012). *UNESCO Dünya Miras Listesinde yer almanın, ülke kültürel miras koruma politikalarına etkileri üzerine bir değerlendirme*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Planlama Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Tanrısever, C., Saraç, Ö. & Aydoğdu, A. (2016). Yeniden işlevlendirilen tarihi yapıların sürdürülebilirliği. *Akademik Bakış Dergisi*, (54), 1068-1082, ISSN:1694-528X, <http://www.akademikbakis.org>.

- Taşlıgil, N. (1993). Kastamonu ilinin nüfus gelişimi ve Türkiye nüfus hareketleri içerisinde yeri. *Türk Coğrafya Dergisi*, (28), <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/tcd/article/view/1074000487>
- Türker, N. & Çetinkaya, A. (2009) *Batı Karadeniz bölümü ekoturizm potansiyeli*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yaldız, E. (2003). *Konya'daki medrese yapılarının yeniden kullanım koşullarına göre değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Fakültesi Mimarlık Anabilim Dalı, Konya.
- Yaman, Z. (2003). *Kastamonu 2003 turizm envanteri gezi rehberi*. Kastamonu.
- Yıldırım, A. (2004). *Kentleşme ve kentleşme sürecinde göçün suç olgusu üzerindeki etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi (Kent Ve Çevre Bilimleri) Anabilim Dalı, Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. Y., Türkben, M., Kvasoğlu, S., Teke, Ö. & Arkın, H. (2011). *İl il Türkiye atlası*, İstanbul: Doğan Ofset Matbaacılık ve Yayıncılık.

İNTERNET KAYNAKLARI

- URL-1. <http://tdk.gov.tr>, Erişim tarihi: 15.06.2017.
- URL-2. www.kulturvarliklari.gov, Erişim tarihi: 15.06.2017.
- URL-3. <https://tr.pinterest.com/pin/428475352024817478/>, Erişim tarihi:20.06.2017.
- URL-4. <http://v2.arkiv.com.tr>, Erişim tarihi: 20.06.2017.
- URL-5. <http://v2.arkiv.com.tr/popup/watermark052d.jpg?src=6672.jpg>, Erişim tarihi: 20.06.2017.
- URL-6. <http://lebriz.com>, Erişim tarihi: 20.06.2017.
- URL-7. <http://blog.kia.com.tr/yasam/sasirtici-donusimler>, Erişim tarihi: 20.06.2017.
- URL-8. <http://www.conventionbureau.it/soci/en/wedding-5/altre-sedi/stazione-leopolda-1.shtml>, Erişim tarihi: 20.06.2017.
- URL-9. <http://www.mimarsinan.gen.tr/wp-content/uploads/2012/01/at-meydan%C4%B1-saray%C4%B1.jpg>, Erişim tarihi: 20.06.2017.
- URL-10. <http://www.panoramio.com/photo/13937456>, Erişim tarihi: 20.06.2017.

- URL-11. <http://www.khas.edu.tr>, Erişim tarihi: 20.06.2017.
- URL-12. <https://twitter.com/kulturistan/status/605826437417820160>, Erişim tarihi: 20.06.2017.
- URL-13. <http://sekakagitmuzesi.com/#hakkinda>, Erişim tarihi: 20.06.2017.
- URL-14. <http://foodendine.blogspot.com.tr/2012/08/horozluhan-restaurant-konya-turkey.html>, Erişim tarihi: 20.06.2017.
- URL-15. <http://www.hotelgold.com.tr/gold-konak/hakkimizda.html>, Erişim tarihi: 23.06.2017.
- URL-16. <http://www.mesatour.com/Mudanya-Hotel-Gold-Konak/>, Erişim tarihi: 23.06.2017.
- URL-17. <http://www.cesmelikonak.com.tr/>, Erişim tarihi: 23.06.2017.
- URL-18. www.kapadokyaihlarakonaklari.com, Erişim tarihi: 23.06.2017.
- URL-19. <http://www.kapadokyaihlarakonaklari.com/antik-gelveri-konak-oteli.php>, Erişim tarihi: 23.06.2017.
- URL-20. <http://www.elcikonagi.com>, Erişim tarihi: 23.06.2017.
- URL-21. <http://www.elcikonagi.com/gallery.html>, Erişim tarihi: 23.06.2017.
- URL-22. <http://www.kastamonukulturturizm.gov.tr>, Erişim tarihi: 05.06.2017.
- URL-23. <http://www.kastamonu.gov.tr/cografi-yapisi>, Erişim tarihi: 05.06.2017.
- URL-24. <http://www.kastamonukultur.gov.tr/TR,169990/iklim-ve-bitki-ortusu.html>, Erişim tarihi: 05.06.2017.
- URL-25. <http://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Uzakliklar/ilcedenIlceyeMes>, Erişim tarihi: 05.06.2017.
- URL-26. <http://www.ntv.com.tr/galeri/ekonomi/ilgaz-15-temmuz-istiklal-tuneli-acildi,CPoFObhs9EmIROKjQB11kg>, Erişim tarihi: 05.06.2017.
- URL-27. <http://kastamonu.dhmi.gov.tr/havaalanlari/Default.aspx?hv=49>, Erişim tarihi: 05.06.2017.
- URL-28. <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>, Erişim tarihi: 05.06.2017.
- URL-29. <http://www.kastamonukultur.gov.tr/TR,63830/ekonomi.html>, Erişim tarihi: 06.06.2017.
- URL-30. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5958b6b3005d53.99663482 Erişim Tarihi: 06.06.2017.
- URL-31. http://www.sinanbeykonagi.com/default.asp?page=content&content_id=117 Erişim Tarihi: 06.06.2017.

- URL-32. <http://kultursehrikastamonu.com/tarihi-eserler-26-konaklar-mevlana-konagi.html> , Erişim Tarihi: 06.06.2017.
- URL-33. <http://www.kastamonukultur.gov.tr/TR,63867/tarihi-evler-ve-konaklar.html>
Erişim Tarihi: 06.06.2017.
- URL-34. <http://kastamonu.bel.tr/v2/portfolio/eflanili-konagi/> Erişim Tarihi:
06.06.2017.
- URL-35. <http://kastamonukonaklari.com/tarihce-ve-restorasyon-oykusu/> Erişim
Tarihi: 06.06.2017.
- URL-36. <http://www.firmasec.com/firma/rtbryy-ugurlu-konaklari/> Erişim Tarihi:
06.06.2017.
- URL-37. <http://kastamonu.bel.tr/v2/portfolio/aktekke-konagi/> Erişim Tarihi:
22.07.2017.
- URL-38. <http://kastamonu.bel.tr/v2/portfolio/catlakoglu-konagi/> Erişim Tarihi:
22.07.2017.
- URL-39. <http://kastamonu.bel.tr/v2/portfolio/seyhoglu-konagi/> Erişim Tarihi:
22.07.2017.
- URL-40. <http://kastamonu.bel.tr/v2/portfolio/mazlumcuoglu-konagi/> Erişim Tarihi:
22.07.2017.
- URL-41. <http://kastamonu.bel.tr/v2/portfolio/huma-hatun-konagi/> Erişim Tarihi:
22.07.2017.
- URL-42. <http://kastamonu.bel.tr/v2/portfolio/avcioglu-konagi/> Erişim Tarihi:
22.07.2017.

EKLER

- EK 1** Gönüllü Katılımcı Bilgilendirme Formu
- EK 2** Odak Grup Toplantısı Formu
- EK 3** Katılımcıların Kendilerini Tanıtması
- EK 4** Odak Grup Görüşmesinin Deşifresi
- EK 5** Odak Grup Toplantısı Davetiyesi
- EK 6** Açıksöz ve Gündem 37 Gazeteleri Odak Grup Görüşmesi
Haberleri

Ek 1. Gönüllü Katılımcı Bilgilendirme Formu

Bu form “*Kastamonu konaklarının turizme kazandırılması*” amacıyla hazırlanmakta olan yüksek lisans tez çalışmasına katılmayı kabul ettiğimi göstermektedir. Ayrıca araştırmada vereceğim bilgilere dayalı sonuçların bilimsel ortamlarda tartışılmasına ve yayınlanmasına izin verdiğimi ve bu araştırmaya katılmakla aşağıda belirtilen hususları anladığımı ve kabul ettiğimi beyan ederim.

- Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Katılımcılar istemedikleri konularda gerekçe belirtmeksizin konuşmayabilir veya istedikleri zaman herhangi bir sebep bildirmeksizin araştırmadan çekilebilir. Bu durumda edinilen bilgiler kullanılmayacak ve imha edilecektir.
- Araştırmadan elde edilecek veriler yalnızca bilimsel amaçla kullanılacak ve bu amaç dışında hiçbir kişi, kuruluş ya da kurumla paylaşılmayacaktır.
- Toplantının yaklaşık 2 (iki) saat sürmesi beklenmektedir.
- Toplantı, katılımcıların izni doğrultusunda kameraya ve ses kayıt cihazına kaydedilecektir. Ayrıca araştırmacı, toplantı boyunca gözlem ve izlenimleri ile gerekli diğer hususları not edebilecektir.
- İstenildiği takdirde çalışma tamamlandıktan sonra araştırmacının genel özeti katılımcılara iletilebilecektir.

<p>Araştırmacı; Saim AKBAŞ Kastamonu Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ABD Kastamonu / Merkez 0536 898 48 40 sakbas@ogr.kastamonu.edu.tr</p>	<p>Danışman; Doç. Dr. Kutay OKTAY Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesi Kastamonu / Merkez 0366 280 37 10 kocktay@kastamonu.edu.tr</p>	<p>Katılımcı; Adı Soyadı: E-mail: İmza:</p>
---	---	--

Ek 2. Odak Grup Toplantısı Formu

Bu görüşme “*Kastamonu konaklarının turizme kazandırılması*” amacıyla hazırlanmakta olan yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Bu nedenle aşağıda size yöneltilen soruları deneyimleriniz ve bilgileriniz ışığında yanıtlamanız büyük önem arz etmektedir.

1. Kastamonu Konakları, Kastamonu için ne ifade ediyor? Kastamonu için değeri ve anlamı nedir?
2. Kastamonu Konaklarının turizme kazandırılmasında ne tür sorunlar karşımıza çıkar?
3. Konakların sorunsuz bir şekilde turizme kazandırılabilmesi için neler yapılmalıdır?

Demografik Sorular

Yaş:.....

Eğitim durumu :.....

Çalıştığı Kurum:.....

Ünvan:.....

Araştırmacı;

Saim AKBAŞ

Kastamonu Üniversitesi

Turizm İşletmeciliği ABD

Kastamonu / Merkez

0536 898 48 40

sakbas@ogr.kastamonu.edu.tr

Danışman;

Doç. Dr. Kutay OKTAY

Kastamonu Üniversitesi

Turizm Fakültesi

Kastamonu / Merkez

0366 280 37 10

koktay@kastamonu.edu.tr

Ek 3. Katılımcıların Kendilerini Tanıtması

TD: Sayın müdürüm, sayın başkanım, değerli hocalarım, turizm sektörünün çok değerli temsilcileri, değerli basın mensupları hepiniz Kastamonu konaklarının turizme kazandırılması konulu odak grup çalışmasına hoş geldiniz. Ben Doç. Dr. Kutay Oktay. Turizm Fakültesi dekan yardımcısıyım. Saim Akbaş isimli öğrencimizin yüksek lisans tez çalışmasına katkıda bulunmak üzere buraya geldiğiniz için çok teşekkür ediyoruz.

Bugüne kadar fakültemize ve Kastamonu turizmine verdiğiniz katkılardan dolayı da teşekkür ediyorum. Bu tür bilimsel çalışmalarda sizlerin görüşleri, fikirleri; sahada bulunduğunuzdan bizler için çok önemli ve bu görüşleri ve fikirleri çalışmalarımıza aktarmak için sık sık sizlerin desteğinize yardımınıza ihtiyacımız bulunuyor. Sizlere destekleriniz için çok teşekkür ederiz. Ben kısaca sözü Saim isimli arkadaşımıza vermek istiyorum. Çünkü çalışmayı o yapıyor, ben danışmanıyım. O yüzden daha çok onun emeği var bu işte. Ona söz vermek istiyorum.

TY: Merhaba. Ben Saim Akbaş. Kastamonu Üniversitesi Turizm İşletmeciliği bölümünde yüksek lisans tez çalışmamı yapmaktayım. Tez konum; Kastamonu konaklarının turizme nasıl kazandırabiliriz bunu odak grup çalışması yöntemi kullanarak bir araştırma yapmak.

Bu görüşmede Kastamonu konaklarının turizm potansiyelinin incelenmesi, yeniden işlevlendirme olanaklarının ayrıntılı bir şekilde ele alınarak Kastamonu konaklarının sahip olduğu bu potansiyeli nasıl turizm sektörüne kazandırabileceği hakkında konuşacağız. Bu odak grup görüşmesini, tezim için veri toplamak, analiz etmek ve çıkan sonuçlardan faydalanmak amacı ile yapıyorum.

Bu çalışmaya moderatör İrfan Mısırlı eşliğinde devam edeceğiz. Öncelikle yöntem ile ilgili kısa bir bilgi vermek istiyorum. Verileri başarılı analiz edebilmek için profesyonel bir kamera ile çalışmayı kayıt altına alacağım. 1 saatlik 1. oturumdan sonra 20 dakika çay ve kahve molamız olacak. 15.35'te 2. oturumumuz tekrar başlayacak.

Kastamonu turizmi için sizin bakış açılarınız, yaşadıklarınız, deneyimleriniz, eğilimleriniz, fikirleriniz, duygularınız ve düşünceleriniz bu çalışma için çok önemli. Bunları lütfen rahatça ifade edin.

Sizlere verdiğiniz destek ve değerli vakitlerinizi ayırarak bu çalışmaya katıldığınız için tekrar teşekkür ediyorum.

TD: Buraya İrfan Hocamı (moderatör) davet ediyorum.

M: Teşekkür ediyorum. Başarılar diliyorum. Değerli katılımcılar, hepiniz hoş geldiniz. Çalışmanın felsefesi gereği böyle girişteki sayın dekan yardımcım sayın müdürüm onlara geçmeden hemen informal bir ortam oluşturmak için farklı bir başlangıç yapmak istiyorum. Adım İrfan, soyadım Mısırlı. Bugün bu salonda ikinci moderatörlüğüm. Bugün de ikinci moderatörlüğüm. Beraber Serkan Bey'le Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansında ki toplantıda Kastamonu turizminin eylem planı çalışmalarının ilk toplantısını gerçekleştirdik. Orada sağ olsunlar moderatörlük görevini bana tebliğ etmişlerdi. Bu salon benim içinde uğurlu. Gerçi şimdi ters döneceğiz ama uğur mu getirir ne getirir bilmiyorum ama öbür taraftaydı sahne tarafı geçen yıl değil mi Hocam? Aynı salonda öbür taraftaydı ve benim buraya gelmeme vesile oldu bu salon. Ben ilk defa burada; bu güzel insanları, güzel ortamı, güzel fiziki mekânı, tabiatı, doğayı gördüm ve âşık olduğumu söyleyince dediler Hocam çok âşık olduysanız, Nasrullah'tan su içmiştim 5-6 yıl önce. Herhalde biraz fazla içtim. Buraya temelli gelir gibi oldum. Vakit çabuk geçiyor, 8 ay oldu ben buraya geleli. İki dönemi de bitirdik. Perşembe gününde mezuniyet şölenimiz var. Tüm katılımcıları, buradaki olan herkesi bekliyorum saat 16.00'da. Yine bu civarda, okulun bahçesinde olacak.

Çalışmamız bir yüksek lisans öğrencimizin tez çalışması. Odak grup çalışması. Bir takım kuralları var tabi bu çalışmanın. Kurallardan bir tanesi şu; şu anki rütbeniz, göreviniz ve rolünüz hiç önemli değil. Bu iki saatlik çalışma süremizin hepsini kapının arkasında bırakıyoruz. Müdürlüğümüzü patronluğumuzu. Şu an benim için herkes eşit. Eşit hakka sahipsiniz. Birbirimiz eleştirmek değil daha çok destekleyici ve yeni fikirler söyleyici yönde olmasını bekliyoruz. Başkasının görüşünü eleştirmek

yerine, onun fikrine kişisel değil de fikrine ilave bir takım şeyler söylemenizi bekliyoruz. Bunu söylerken şöyle bir ricam var. Lütfen duygu, düşüncelerinizi ve fikirlerinizi maksimum iki cümleyle ifade edin. Hepiniz çok dolusunuz biliyorum. Kastamonu'da yaşıyorsunuz, Kastamonu konaklarında yaşadınız. Çocukluğunuz orada geçti. Bizzat o işin içinde bir fiil çalışıyorsunuz. Dolayısıyla kurallarımız kısaca bu şekilde. Çok hızlı ve seri bir şekilde çünkü hani bir iki cümle ile bu fikirlerinizi söylerseniz. Hem ses kaydı yapılıyor, hem de görüntü kaydı yapılıyor. Bende bu kalemle not alacağım kâğıtlara.

Ben Ilgaz'lıyım. Orada doğdum ve büyüdüm. Derken ilkokul birinci sınıfa köy ilkokuluna gittim. İkinci sınıfa babamın işi nedeniyle Ankara'da devam ettim. Çekirdekten yetişme otelciyim diyebilirim. Lise bittikten sonra -babamda otelciydi- ben Büyük Ankara Otelinde resepsiyonist olarak gece çalışmaya başladım. Gündüz okula gidiyordum, gece çalışıyordum. Nerede uyuyordum, okulda derslerde uyuyordum. O nedenle eğitim hayatım askere de gitmeyince baya bir uzun oldu. Askere gitmeden yüksek lisans yaptım şimdiki gençlerin yaptığı gibi. Yüksek lisans yapmış olduğum için hocalarımdan da teşvikiyle doktora yaptım ve her şey birbirinin üstüne bine bine kendimi akademisyen camiasının içerisinde buldum. Ankara Dedeman'ın eski yöneticisiyim. Bilkent Üniversitesi Turizm Otelciliğinin eski hocasıyım. Bunun dışında Gazi'de Hacettepe'de turizm programlarında part time hocalıklarım oldu. 12 tane kitap yazdım sektörden kopmayayım diye. Bu arada Dünya Bankası ve Avrupa Birliği projelerinde de çalıştım. Turizm eğitim merkezlerinin kuruluşu, 12 tane kurmuştuk Turizm Bakanlığı bünyesindeydi o zaman. Çok verimli çok sevdiğim bir modelidir. Yine söylüyorum oradan mezun olan kardeşlerim şu anda Barselona'da, Fas'ta otellerin ve restoranların mutfak koordinatörlüğünü yapıyorlar. Buradaki turizm eğitim merkezini de ziyaret ettim gerçekten o emekler bu hale gelmemeliydi. Şimdi kısaca tanıttıktan sonra kendimi, sizlerden de kendinizi tanıtmamanızı istiyoruz. Kendinizi tanıttıktan sonra kısa klasik bir sorum var. Eğer Kastamonu'da olmasaydınız, Kastamonu'da yaşamasaydınız sınırsız boş zamanınız olsaydı ve maddi kaygınız olmasaydı ne yapmak isterdiniz? Sizden başlayalım.

K-1: Tabii ki. Murat Karasalihođlu. Arkeolođum. Aynı zamanda Turizm Fakóltesinde arkeoloji ve müzecilik derslerine giriyorum. İkinci sorunuza da gezerdim yani.

M: Gezerdiniz. Nereyi?

K-1: Bütün dünyayı.

K-2: Ben Muharrem Avcı. Turizm Fakóltesinde öğretim üyesiyim. Yani ikinci sorunuza cevap verecek olursam bende gezerdim.

M: Ama hep kolay şeyler seçiyorsunuz. Ne yapabilirsiniz mesela?

K-2: Yani turizmin içerisindeyiz. Ne yapmamız mümkün olur.

K-3: Hüseyin Pamukçu ben. Araştırma görevlisiyim. Aynı zamanda Sakarya Üniversitesi Turizm Fakóltesi Turizm İşletmeciliği bölümünde doktora eğitimim devam ediyor. İnşallah son demlerindeyim. Doktora tezimi yazıyorum bende. 4 yıldır buradayım. Moderatörümüz sınırsız para ve zaman olsa dedi. Şimdi zaman olsa para olmuyor, para olsa zaman olmuyor. Tabii ki her ikisi bir olduğunda dünyayı dolaşmak isterim.

K-4: Ben Serkan Müteveli. Müteveli otel yönetim kurulu üyesiyim, ayrıca Kastamonu Turizm ve Otelciler Derneğinin yeni başkanım. Mustafa Gün'den başkanlığı devraldık. İkinci soruya gelecek olursak aslında bu işi yapan birisi var. Bende kendimi rol model edindim onu.

M: Kim o?

K-4: Elon Musk diye bir adam var. Sınırsız parası ve zamanı var bu adamın. Uzaya da yolcu taşımak istiyor. Herhalde onun yaptıklarının kopyasını çekerdim.

M: Teşekkür ederim Serkan Bey. Ziver Bey buyurun.

K-5: Merhaba ben İl Kültür ve Turizm Müdürü Ziver Kaplan. İkinci soruya gelirsek, ikinci soruda tabii ki birçok arkadaşımın ortak düşüncesini bende paylaşıyorum. Aynı zamanda sanatla uğraşırdım.

M: Sanatın hangi türüyle uğraşırdınız?

K-5: Genellikle resim ve fotoğrafla uğraşırdım.

M: Resim özellikle. Tamam, Teşekkür ederim.

K-5: Ama trekking de yapardım gezmekle eşdeğer olduğu için gezerdim.

M: Peki bunlar için sadece zaman yeterli. Şu ana kadar para ile yapılabilecek bir şey, para gereken bir şey söylemediniz.

K-4: Benim ki sanırım baya para isteyen bir şey.

M: Evet, sizinki baya para gerektiren bir şey. Cem Bey buyurun.

K-6: Ben Cem Dilimel. Kurşunlu Han'ın genel müdürüyüm. Sınırsız zamanım ve param olmuş olsaydı, kimseye hesap vermeyecek şekilde bir seyahat yapardım arkadaşlarım gibi. Ama argonath olurdu. Yani kimseye hesabını da vermezdim, burada da anlatmazdım.

K-1: Hedef ne olurdu?

K-6: Hedef olmazdı.

K-1: Argonath olunca.

K-6: Hiçbir hedef olmaz, burada da anlatmazdım. Bilemezdim ne yapabileceğimi, hesapsız argonath.

K-1: Onlar bir hedefe gidiyorlar da o yüzden sordum.

K-6: Hiç hedefsiz.

M: Evet, teşekkür ederim Cem Bey.

K-7: Mustafa Gün. Gün Otel ve Gün Turizmin sahibiyim. Eğer öyle bir param bir zamanım olsa dünyada ki aç insanların hepsini doyururdum. Hiç öyle boş zamanım olmazdı, insanlarla çalışmaya bir hedefi olurdu. Boş zamanı boş bir eğlenceyi geziyi istemezdim.

M: Teşekkür ederim.

K-8: Aydoğan Aydoğdu ben. Herhalde sonsuz zaman ve paraya sahip olsaydım, öncelikle insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünü; dünyada yaşayan her bir birey için olanaklı kılacak çabaları ortaya koyar ve inşallah gerçekleştirirdim. Bu arada çevreyi ve hayvan haklarını da göz ardı etmezdim.

K-9: Kutay Oktay. Benimde sınırsız param olsaydı, Mercedes BMW gibi yerli otomobil markası çıkartacak fabrika kurardım.

M: Adı ne olurdu Hocam?

K-9: İsmi sonra düşünürüz.

G: Saim Akbaş. Ben gezerdim ve okurdum. Hedeflerim doğrultusunda okumaya devam ederdim.

M: Evet Bahadır sen?

R: Merhaba ben Muhammet Bahadır Uyanık. Turizm Fakültesi Turizm ve Otel İşletmeciliği 3. sınıf öğrencisiyim. Ankaralıyım. Cevabıma gelecek olursam da öncelikle insanlık adına bir çalışmalar başlatırdım. Önceliğim Müslümanlar ve Türkiye olurdu. Yine bunu yanında da gezmeye dünyada yeni yerleri görmeye çalışırdım. Teşekkür ederim.

Ek 4: Odak Grup Görüşmesinin Deşifresi

M: Konumuz; odak grup çalışmasının odağında Kastamonu Konakları var. Yani Kastamonu Konakları Kastamonu için ne ifade ediyor? Kastamonu için değeri nedir? Ne anlamı var? Kastamonu Konakları bakın bir kalıp olmuş artık. Buradaki konakların değeri nedir? Birer cümle ile söyleyiniz.

K-6: Kastamonu için en büyük turizm materyalidir.

K-1: Kültürel mirasın en önemli öğelerinden biridir.

K-2: Geçmişin anılarıdır.

K-5: Ben şöyle bir parantez açmak istiyorum. Şimdi Kastamonu konaklarını konuşuyoruz da; Kastamonu da ne kadar konak var, ne kadar sivil mimari örnek var, bunlar toplam ne kadar Kastamonu'nun ilçeleri de dâhil, ben bu konuda kısa bir bilgi vermek istiyorum. Şimdi yaklaşık olarak, biz sivil mimari örnekleri diyoruz bunlara. Tescilli olarak 1600'e yakın konak var, daha doğrusu Kastamonu evi diyelim. Bunun 600'e yakını Kastamonu Merkez'de, 500 tanesi İnebolu'da, diğerleri de sırasıyla Taşköprü, Daday, Araç, Tosya ve diğer ilçeler diye gidiyor.

K-7: Yaşam tarzıdır.

K-3: Kastamonu turizminin yeniden işlevlendirilmesin de bir araçtır.

K-5: Kültür turizminin mihenk taşlarıdır.

K-4: Romantik bir öğedir.

K-8: Kastamonu Konakları Kastamonu'dur.

K-4: Burada bir şey sorabilir miyim? Bu Kastamonu Konakları bölge itibariyle gerçekten Kastamonu'ya özgü müdür? Gerçekten bilmediğim için soruyorum. Yani

bunu söylemek biraz iddialı olur mu? Çünkü Batı Karadeniz de her yerinde aynı mimari sergileniyor ve yansıtılıyor. Mesela Safranbolu...

M: Safranbolu'yla bir farkı var mı mimari yapı bakımından?

K-4: Çok belirgin bir farklılık var.

K-1: Şöyle, katılıyorum. Batı Karadeniz ve hatta İç Anadolu'nun kuzeyine kadar aynı yapı elemanı ve aynı mimari görülüyor. Aralarında küçük nüanslar var ama bu nüanslarda bize Kastamonu konağı diyecek, konumlayacak bir şey vermiyor.

K-6: Çoğu konağın Osmanlı mimarisi olmamasından, Rum ve Ermenilere ait olmasından mı acaba?

K-1: Hayır, bence öyle ayrıma hiç gidilmemesi gerekiyor. Kastamonu'da Rum ya da Ermeni mimarisine ait hiçbir şey yok özellikle sivil mimari örneklerinden.

K-2: Ustalar var o zaman.

K-1: Ustaların olması Rum ve Ermeni kültürünün buraya girdiğini göstermeyecektir. Şimdi şöyle bir şey vardır. Eğer Konak; sayın modertörüm bozuyor muyuz çalışmanın akışını?

M: Evet, çünkü bilgi aktarıyorsunuz. Çokta güzel bilgiler. Eğitime başladık şu anda biz. Bizim yapmamız gereken ortak akıl aramak. Bir ritim yakaladık herkes bir şey söylüyor. Burada yanlış olabilir. Kastamonu konağı diye bir kavram yok dediniz mesela. Bu doğru da olabilir yanlış da olabilir. Onu tartışmıyoruz burada. Tartışırsak ilerleyemeyiz. Şu an aklınıza ne gelirse dökün ortaya. Ben sizleri yönlendireceğim, sorularına cevap vermeniz yeterli. Maksimum iki cümleyle aktarın lütfen. Devam ediyoruz şimdi. Kastamonu il merkezindeki konaklarla sınırlandırıyoruz araştırmamızın evreni bu. Kastamonu Konakları Kastamonu için ne ifade ediyor?

K-9: Estetik ve nostalji.

K-1: Kastamonu turizminin en zayıf halkasıdır.

M: Bir kavram haritası çıkartıyoruz. Aklınıza ne geliyorsa iyi ya da kötü, doğru ya da yanlış söyleyiniz.

K-4: Ahşap ve taş işçiliği.

K-7: Nefes alan yapı diyebilir. Yaşıyor bu yapılar bence.

K-4: Turizm açısından değerlendirildiğinde dağınık yerleşme.

K-7: Yaşam alanı, aile.

K-2: Ataerkil yapı.

K-3: Yaşayan hazine.

K-8: İslami yaşam biçimi.

K-1: Kent silueti diyebiliriz.

M: Evet peki; Kastamonu konaklarının turizme kazandırılmasında ne tür sorunlar karşılaşılabiliyor?

K-10: Restorasyon.

K-6: Aynen restorasyon, usta-işçi eksikliği ve malzeme bulmada zorluk çekme.

K-7: Konak sahiplerinin restorasyon bütçesine sahip olmaması.

K-5: Konakların çok varisli olması.

K-2: Konakların koruma problemi.

K-4: Oda sayısının nispeten az olmasından dolayı sürdürülebilirliğinin düşük olması.

K-5: Rant hırsının var oluşu.

K-3: Konağa bir kimlik kazandırma problemi.

K-6: İmar erozyonunun ortasında kalmış olmaları.

K-7: İşletme güçlüğü.

K-8: Girişimci ruhun ne yazık ki olmaması.

K-3: Özgün halinin korunmaması, gelecek nesillere aktarılamayabilecek oluşu.

K-9: Kalifiyeli personel eksikliği.

K-7: Bakım masraflarının fazla oluşu.

K-4: Yol ve görünümde birliğin düşük olması. Ara sokaklarda kalması turizm için olumsuz.

K-10: Erişilebilir olmayışı.

K-8: Kastamonu'nun henüz bir marka varış noktası olmaması. Kredi ve teşvik benzeri desteklerin çok bürokratik olması, rol model işletmelerin sayıca az olması.

K-7: Kastamonu halkının haset olması.

K-8: Ama bu engel değil ki.

K-7: Engel, iş yapacaklara yaptırmamak için elinden geleni yapıyorlar.

K-9: Başarılı girişimcilerin desteklenmeyişi.

K-5: Vatandaşın koruma bilincine sahip olmaması.

K-8: Hane halkının yeterli birikiminin olmayışı.

K-4: Butik işletme kültürünün olmayışı.

K-8: Hane halkının ev dışı tüketim alışkanlıklarının yetersiz olması. Bu sadece dış tüketimin aynı zaman da harcanabilir gelir açısından da mutsuz olması eklenebilir.

K-3: İşlevlendirmenin usulünce yapılmaması.

K-2: Olumsuz örneklerin yaşanmış olması.

K-3: Çevreye verilen zarar.

K-8: Efektif talebin yeterli olmaması.

K-1: Safranbolu örneğinin gölgesinde kalması.

K-4: Amasra da girer bunun içine.

K-8: Gerçi moderatörümüz kızacak bize ama onlar aslında birer rol model.

M: Safranbolu da konaklıyor ama buraya günü birlik geliyor.

K-6: Rekabette sübvansede edilmeyişi. Elektrik, doğal gaz ya da suyunda sübvansede edilmemesi.

K-7: Turizmin tam yeterince gelişmemiş olması.

K-3: Tanıtım ve pazarlamanın yetersiz oluşu.

K-1: Konakların geliştirilebilir alanlarının kısıtlı olması.

K-6: Konakların mahalle baskısının altında olması, ezilmesi.

K-4: Sosyolojik yapının olumsuz etkisi.

K-8: Yerel halkın turizm kültürü ve hoşgörüsünün yerleşmemiş olması.

K-7: Konaklara talebin olmayışı.

K-6: Şehrin turizme karşı kımızı çizgilerinin oluşu. Turizme karşı olunca konaklara karşıda oluyor doğal haliyle.

K-3: Hamam, sauna, spor salonları vb. otellerde var ama konaklarda olmayışı.

K-9: Az önce geliştirilebilir alanlarının olmayı derken bunları mı ifade ettiniz?

K-1: Hem onu, hem de Kastamonu konaklarının bahçeler, adalar korunmuyor. Onların içinde kaldılar.

K-9: Genişleme şansının olmaması.

K-6: Entegrasyonun genişlemesi.

K-1: Nasıl ifade edeceğimi bilmiyorum ama tek yapı bazında yetersiz ve çok dağınık olması.

M: Kümelenme zorluğu.

K-4: Aslında varmıştır da biz yok etmişiz.

K-2: Aslında öncelikle sokak sağlıklaştırması diyoruz ya, aynı onun üzerinde çalışılmadığı için belki de şeye çıkılmıyor. Mesela Şeyh Şaban-ı Veli caddesinde sokak sağlıklaştırması yapıldı.

K-5: Son yıllarda konakların fiyatlarının fahiş oluşu.

K-7: Restorasyonun aslına uygun yapılmayışı.

K-4: İlk yatırım maliyetinin yüksek olması.

K-10: Alanında uzman restoratötrlerin olmayışı

K-7: Yerel yönetimlerin yetersiz örgütlenmesi

K-2: Şimdi, kültürel miras olarak mı değerlendireceğiz yoksa turizm aktivitesine mi yönlendireceğiz? Yani öncelikle kültürel miras ögesi olarak o konakları, sokak kapsamı içerisinde korumak gerekir diye düşünüyorum.

M: Onu niye yapıyoruz? Turizm için.

K-2: Turizm için ama turizmden öncesi var. Benim mesela orada konağım var turizm yapmak istemiyorum. Kültürel miras olarak korunsun çocuklarıma miras kalsın. Bunu istiyorum belki de.

M: Tamam. Engeli nerede peki?

K-2: Engeli herkes turizm yapalım düşüncesi içerisinde. Konakların hepsinde turizm yapılmaz ki.

K-6: Restore edilmesi, sadece dış fiziki ortamının yapılması bile bir fotoğraf sanatıdır. Buda turizmdir.

K-8: Somut ve somut olmayan kültürel miras ögesi bir varlığın ekonomik bir objeye dönüştürülme konusundaki direnç. Kısacası konaklar sadece somut ve somut olmayan kültürel miras ögesi değildir. Aynı zamanda somut olmayan kültürel miras ögesidir. Kültürün ticari bir metaya dönüştürmesi karşısındaki direcli bir bilinç diyebiliriz.

K-1: Konakların hem iç mimari hem dış mimari orijinalitelerinin bitmiş olması.

K-8: Kötü fiziksel çevre, yetersiz alt ve üst yapı.

K-7: Kazanç azlığı, fizibilite yapılmayışı, olmayışı.

K-8: Geri ödeme süresinin çok uzun oluşu

K-1: Tur otobüslerinin giremeyişi.

K-5: Aslında yine hasetlik diyeceklerde, Safranbolu'yla Kastamonu'yu kıyaslayıp onun üzerine girmekte yarar var. Yani Kastamonu'da bu iş yürümüyor ama Safranbolu'da yürüyor. Esas onun nedenlerini ortaya koymak lazım.

K-10: Tarihi yapılara sahip çıkılmaması diyebiliriz buna

K-6: Tarihi konakların çok dağınık bir coğrafyada olması. Bir bütün halinde olmayışı

M: Bu da daha önce bahsettiğimiz kümelenmeye çıkıyor.

K-6: Safranbolu'ya bakarsak en büyük kaybımız o.

K-9: Yatırım geri dönüşüm sürecinin uzun oluşu.

K-1: Kent turizm politikasının odağında olmayışı.

K-2: Konaklar üzerinde bir politika var mı? Kastamonu konak turizmi diye bir şey var mı?

K-4: Bir kaç tane başlıkla doğru orantılı ama genel olarak konakların oda sayıları yeterli değil. Bir grubu konaklatacak oda sayıları yok. Bu birinci problem yazdık zaten. İkinci problem ise, işletmelerin kendi aralarında bağları kopuk olduğu için yani iki konak bir araya gelip bir otobüsü alacağına ikimizde almıyor diyebiliyorlar. İş paylaşımı yapılmaması ne büyük sorunlardandır.

K-6: Yakın bir coğrafyada iki konak hiç olmadı. Mesela Fatih Kadioğlu'nun orada iki tane daha konak olmuş olsaydı oradakiler yaşarlardı.

K-8: Ortak iş yapma kültürünün olmayışı diyebiliriz. Mevsim koşulları da bence olumsuz bir özelliktir. Kastamonu kış memleketi olması, ısıtma giderlerinin doğal haliyle işletme giderlerinin yüksek olması. Ayrıca hiç iş gücünden bahsetmedik galiba.

K-9: Ben eleman eksikliğinde bahsettim.

K-5: Şimdi arkadaşlar ben yanlış mı anlıyorum? Konakların turizme kazandırılmasındaki zorluklar içerisindeki, turizme hizmet veren elemanlar ayrı bir başlık altında...

K-4: Ama ben yatırımcı olarak onu düşünüyorum.

M: Ben buna yatırım yapmadan bulamayacağım ki garson, aşçı ya da bekçi. Bulamayacaksam neden yatırım yapayım.

K-4: Aşçı bulamayacaksanız restoran nasıl açabilirsiniz? Konağımı yöresel restoran haline getireceğim fakat yöresel yemek yapan usta yok.

K-8: Bir de uzman tedarikçilerin oluşmamış olması.

M: Uzman tedarikçiden kastınız nedir?

K-8: Kümelenmeden bahsettiğimizde bunun içine uzman tedarikçilerin olması da girer.

K-6: Düğün yapacaksınız 20 garson bana gönder diyebilirsiniz. İş gücündeki tedarikte insanlar yapıyor.

K-8: Kastamonu'nun imaj olarak çok da güçlü olmadığını söylemek de olanaklı. İmaj sorunları da var.

M: Hepiniz yorulduunuz, bir mola verelim o zaman.

M: Evet çok teşekkür ediyorum. Birinci oturumdaki beyin fırtınası için. Tabi karmakarışık aklımıza ne geldiyse sıraladık. Aslında bundan sonra yapmamız gereken şu; bunları anlamlı bütün birkaç parçaya bölmek, başlıklar altında toplamak ama ona vaktimiz yok. Ondan sonra ayrı ayrı çalışmak veya her bir olgu ve sorunun altındaki soruları belirleyip çözüm önerileri belirlemektir. Ama şimdi hepimiz çok hakimsiniz. Konakların sorunsuz bir şekilde turizme kazandırılabilmesi için neler yapılmalıdır?

K-8: Kamu ölçümünde rol model işletmeler kurulmalı.

K-2: Kamu derken, İl Özel İdare mi?

K-8: İl Özel İdare olur, yerel birimler olur, karma olabilir.

K-7: Birincisi buranın rant olarak görülmesinden çıkmalı, ikincisi işin ehli işletmecilere verilmeli. Para kazanacak birisi yada direk rant gözüyle gören değil de işin ehli kişilere, işletmecilere verilmeli.

K-4: Konaklama fonksiyonlarının iyi tespit edilmesi lazım. Her konak turizm konaklama potansiyeline uygun olmayabiliyor. Restoranı uygun olmayabiliyor. Veya çok daha farklı sosyal sorumluluk projeleri de yüklenebilir. Atıyorum farklı şekilde müzeleştirilebilir.

K-10: Kamusal alanlar oluşturulabilir.

K-4: Halk sağlığı faydası güdülebilir.

K-1: Konaklama dışında spesifik işlevler verilmesi gerekir.

K-4: Mesela workshoplar düzenlenecek şekilde atölyeye verilebilir. Ebru sanatıyla ilgili bir kurs açılabilir. O konağı sadece ona ayırırsınız.

K-10: Sosyal merkez olur.

M: Hepsi otel olacak değil. Bakalım konak neye uygun. O ortamın iyi tespit edilmesi lazım.

K-10: Özgün halinin korunması gerekiyor. Eski yeni çatışması yaşanmamalı.

M: Malzeme açısından mı?

K-10: Hayır, modern bir aplik kullanılmaması gerekiyor dış tarafı ahşap olan bir binada.

K-5: Sokak sağlıklaştırması yapılmalı.

K-6: Faizsiz kredililerin ve teşvikin arttırılması ve rekabette sübvansenin sağlanması gereklidir.

K-9: Türkiye çapında konakların yeniden işlevlendirilmesine yönelik mimarlık projesi yarışmalarının yapılması. Mimarlık fakültelerinin öncülüğünde bir proje yarışması yapılır. Güzel olan projeler değerlendirilir.

K-4: Kentsel tasarım bile dâhil edilebilir buna.

K-9: Evet.

K-4: Sokak sağlıklaştırması da olur.

K-3: Bu projeyi yapmadan önce, çirkin yapılar ortadan kaldırılması gerekir.

K-10: Ya da yapıların ortadan kalkamaz durumda ise cephelerinin benzetilmesi gerekir.

K-8: Dokuya uymayan yapıların özgün hale getirilmesi.

K-1: Pansiyonculuk başlığı altında değerlendirilmesi.

K-6: Büyük otel grupları tarafından sahiplendirilme yapıp, prestij otellerine çevrilmesi. Örnek; Ankara'daki Dima Oteli. Şu anda herkes bir arayışta. Paranın yapamadığı bir otel arıyorlar. Büyük otel grupları küçük yatak sayısına sahip prestij otelleri yapıyorlar. Çok lüks yani, bir odasının 2000-3000 Euro'dan satıldığı prestij otelleri yapıyor.

K-8: Potansiyel yatırımcıların tespit edilip, taşınmazların yeniden işlevlendirilmesi konusunda çok yönlü destek sağlanması.

K-6: Konak sahipleri yıkık dökük haldeki konağını restore etmiyorsa; kamulaştırma yapıp, devlete değil de restorasyonun yapıp işletecek birilerine devredilmelidir.

K-8: Hane halkının yeniden işlevlendirilen somut kültürel miras ögesi işletmelere yönelik talebi güçlendirecek algı çalışmalarının yapılması.

K-9: Konakların markalaştırma çalışmaları yapılabilir.

K-10: Erişilebilirlik adına bazı lift veya hatların yapılması gerekiyor.

K-6: Hatta bazı yerlerde trafik tamamen kapatılabilir.

K-10: Çünkü hiçbir şekilde hep rakımı yüksek yerlerde olduğu için erişemeyen, insanların hangi konağın nerede olduğunu öğrenebilmesi için gerekli.

K-5: Bunu genel olarak şehrin marka, şehir olarak bakanlık 15 tane ili marka kent olarak ilan etti. Bunların içinde Kastamonu yok mesela. Ordu var ama Kastamonu yok maalesef.

K-4: İşçilik sorunların çözülebilmesi adına restoratör işçilerin bir şekilde temin edilmesi. Restorasyon merkezlerinin oluşturulması gerekir.

K-7: Bürokrasinin azaltılması.

K-8: Yeniden işlevlendirilmesi için sivil mimari ustalarının yetiştirilmesi.

K-6: Tarihi Kastamonu konaklarının olduğu bölgelerdeki imarın tamamen kapatılması.

K-1: Sadece o şekilde değil. Konağın imar planı içinde kalan yeri kaldırılınsın. Daha sağlıklı bence bu şekilde.

K-8: Kent pazarlamasının bütüncül bir bakış açısıyla tüm paydaşlarca eşgüdüm içerisinde yapılması.

K-4: Bütüncülden kasıt bölge içerisinde değil mi?

K-7: Özellikle reklam yapıları olabilir.

K-8: Her şeyiyle, kent pazarlaması için gerekli tüm bileşenleriyle.

K-1: Bu başlığa uygun olaraktan restorasyona yönelik çalışmaların sadece konak olarak değil, diğer taşınmazlarla ve kentsel peyzaj ile düşünülmesi gerekir.

K-3: Konakların turizmin çeşitlendirilmesine hitap edecek şekilde dizayn edilmeli.

K-5: İşlevlik kazandırılması.

K-6: Konak deyince sadece otel akla geliyor. Bununla birlikte il turizm şehri olmasın mı?

K-8: Yeterli öz kaynağa sahip olmayan taşınmaz sahiplerinin yeniden işlevlendirmeye yetecek kadar hibe verilmesi.

K-5: Tamamen kentsel sit alanı içerisinde kalan diğer yapıların yıkılmasını

K-10: Ya da uyum sağlaması yapılabilir.

K-5: Yani konakların açığa çıkartılması veya diğer mimari yapıların.

K-7: En büyük özellikle Nevşehir gibi reklam yani ulusal basında Kastamonu konaklarıyla ilgili, Safranbolu evleri diye hitap edildiği gibi Kastamonu Konakları diye de hitap edilmesi lazım.

K-6: Konaklarımızla ilgili bir dizi-film çevirelim en iyisi.

K-9: Dizi çekilmesi daha iyi olur.

K-7: Evet, evet. Film değil dizi olsun.

K-6: Doğu kültürünü empoze ettiler, birazda bizim Karadeniz kültürünü ortaya atmamız lazım.

K-4: Belirgin bir Karadeniz kültüründen söz edemiyorsunuz ki.

K-6: Osmanlı kültüründen bahsedeceğiz bizde.

K-7: Konakları turizme kazandırmak için ne tür konaklarımız olduğunu irdelememiz gerekmiyor mu?

K-2: Bir tane klip çekildi Kastamonu konaklarıyla ilgili.

K-10: Kısa film de olabilir.

K-5: Kastamonu konaklarıyla ilgili şehir efsaneleri yaratılmalı.

K-7: Uydurma, yalan, yanlış.

K-2: Yok. Mevcutta Kastamonu'da ne hikâyeler var.

M: Evet, yaratıcı fikirler geliyor.

K-3: Konakların turizme kazandırılması için stratejik eylem planı hazırlanmalıdır.

K-7: O ne demek?

K-3: 3 ayda bir yapılacak, 6 ayda bir yapılacak, yılda bir yapılacak. Bunları kim yapacak. Bir an önce bir eylem planı.

K-7: Kim belirleyecek?

K-3: Tüm kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları. Herkes bir araya gelip belirleyecekler.

K-2: Kastamonu konaklarıyla ilgili efsaneler derlenmelidir.

K-10: Kastamonu konaklarıyla ilgili çalıştay ya da workshoplar yapabiliriz. Yurtiçinden veya yurtdışından bazı mimarlarla, öğretim üyeleriyle beraber gerçekleştirilebilir.

K-9: Şehrin girişine görkemli bir konak yapılması, insanların ziyaret etmesi sağlanmalı. Var bir tane ama çok küçük. Fuarlarda kullanılan bir konak var. Daha büyüğü yapılabilir.

K-1: Konaklarla ilgili sempozyum veya kongreler düzenlenmeli. Kastamonu konaklarının kendine has ne gibi özellikleri vardır, çevresinden nasıl ayrılır gibi sorulara cevap verecek bilimsel çalışmalar yapıp bunun popüler kültür olarak yayılmasını sağlamak.

K-7: Konak özelliklerinin ayrıştırılması diyebilir miyiz buna?

K-1: Hani söylüyorsunuz ya, Kastamonu Konaklarını reklam yapalım. Ne ile reklam yapacağımızı bilmemiz gerekir. Önce onu tespit etmek için bilim yapmak gerekir.

K-7: yani ben şöyle söyleyeyim. 5 çeşit ben diyeyim, sen de 50 çeşit. 50 çeşit konak türü var. Bunlardan en belirgin 5 çeşidi, bir tanesinin haremlik selamlık olması, bir tanesi altta ahır olanı, bir tanesi altta hizmetçilerin kalacak yerlerinin olması gibi.

K-1: Sıkıntı orada bizim farkımız ne, onu ortaya koymazsak söyleyebileceğimiz hiçbir şey olmaz elimizde.

K-4: Mardin evi deyince aklıma hemen evin yapısı geliyor.

K-7: Taş ev işte.

K-4: Onları sadece Mardin de görüyorsun. Başka yerde göremiyorsun.

K-7: O zaman Kastamonu deyince haremlik selamlık olan, çift kapılı olanlara bakmak, ön olana çıkartmak lazım.

K-4: İşte onu göremiyorsun burada.

K-3: Kapı tokmakları sadece Kastamonu'da mı var yoksa hepsinde mevcut mu?

K-1: Her yerde var.

K-6: Anadolu Selçuklu mimarisinin hepsinde, birçoğunda var.

K-7: Ama bakın diğer yerlerde var mı bilmiyorum şu anda kalktı. Cumbalı ev dediğimiz evlerin çoğunda kadınların bakma yeri vardır. Şu anda yok kalktı hepsi.

MSF-2: Bir tane o Tahir Bey Konağı var.

K-6: Evet, bir tek orada var.

M: Evet, devam edelim.

K-2: Murat Bey'in dediği doğru aslında. Önce Kastamonu konağının özgün yapısı ne

K-4: Kastamonu konağı nedir onu çalışmak lazım.

K-6: Var, var. Bizi ayırtıran bir özelliği var. Anadolu konağı var.

K-7: Aynı değil. Ben her yerdeki konaklara baktım farklı yani.

K-6: Ama ben ustalarından duyduğum, Ballı Konağının sahibi Yavuz Ballı, Ermeni ustanın imzasından dolayı ters lale figürünü çeşmesinde, o usta mesela tüm yaptığı eserlerine ters lale koyuyormuş ve o kişinin yaptığı belli oluyor. Sarı Konağı ben restore ediyorum. Altında bir mahzen var.

M: Kaş ev diye bir kavram var mı buradaki konaklarda? Odanın biri mesela.

K-7: Yok.

M: Kaş ev yok. Ilgaz'da var, böyle güneye bakan. Ön taraftaki odaya böyle sonradan.

K-7: Kastamonu evlerinin yüzde doksanda konak olsun diğer evler olsun, sofalar vardır. Yan orta cumbalar vardır. Bu mesela diğer illerin konaklarında yok.

M: Tamam o zaman, bilim insanları bunlarla ilgili bir çalışma yapabilir.

K-5: Veya yüklükler, banyo yapılan yerler özellikleri biraz farklı olabilir.

K-1: Kişisel görüşümü sorarsanız ne mimari anlamda nede başka bir anlamda ayıran pek bir şeyi yok.

K-6: Mimarlar odası çalışsın bunun üzerinde aslında. Araştırsınlar.

K-1: Hiçbir mimarında çalışmasında ayrılan bir özellik görmedim.

K-4: Yani bu artık şeye benziyor. 2017 yılında Kastamonu'da yapılmış bir apartman dairesiyle, Ankara'da yapılmış apartman dairesi arasında ne kadar fark var ise konaklarımızda da o kadar fark var.

K-5: Kale etrafındaki evlerin yapısıyla, saat kulesi tarafındaki evlerin yapısında bir farklılık görüyorum ben. Ermenilerin, Rumların yaptığı ev ile Türklerin yaptığı evler arasında az da olsa bir farklılık görüyorum.

K-1: Saat kulesi tarafında Trabzon mimarisi var.

K-5: Kale tarafındaki konakların altında bazı konakların düzgün taştan yapılmış girişler var. Girişler taştan. Bazı konaklarda ise normal üstte olduğu gibi farklılıklar var.

K-1: Bunlar farklılıklar ama bunlar beşeri nedenlerden dolayı da çıkmış olabilir.

K-6: Ustasından da farklılık gösterebilir.

K-5: Kişinin faaliyetine göre sanırım bu ortaya çıkan farklılıklar.

M: Başka önerisi olan?

K-10: Sürdürülebilir bir şehir olması bence bir adım olabilir. Mesela Sakarya'nın Taraklı bölgesi cittaslow olarak bir unvan aldı. Normalde bizimkinden daha da küçük bir ilçe. Baktığımız zaman cittaslow yani sakin şehir sürdürülebilir anlamında bir getiri sağlayabilir. Bazı yatırımlar var şu anda.

K-8: Ürün hizmet kalitesiyle ilgili standartların geliştirilmesi. Yaygın denetim uygulamalarının arttırılması, rölöve ve restorasyon projeleri için ücretsiz destek sağlanması.

K-1: Yerel yönetimin de kaynak ayırması.

K-8: Kim ayırırsa ayırsın.

K-1: Bir sürü gelirleri var. Restorasyon yapacak adama yardım etmeliler.

K-7: Şirket kurulabilir. Bunun içinde işletmeci yatırımcı herkes olabilir. Bütün konakların işletmeciliği ortak yapılabilir.

M: Buna 3P diyorlar.

K-7: Bununla ilgili bir örnek vereyim mi?

M: Buyurun verin.

K-7: Karsta böyle bir şirket varmış. Hep kaymağını belirli insanlar yiyormuş ve hiç kimseye hiçbir adım attırmıyorlarmış. Yeni gelen vali o başka yeni bir şirket kurmuş. Şimdi onun üzerinden yürüyormuş işler.

K-6: Bunun aynısını Beypazarı da yapmış. Eşlerinden oluşan bir kooperatif kurmuşlar.

K-5: Ben bu arada şunu söyleyeyim. Turizm Bakanlığı proje ve restorasyon yardımlarında vatandaşın sivil mimari örnekleri için konuşuyorum, vatandaşın yüzde 50 katkı payı alıyorlar. Daha önce hepsi hibe idi, sonra yüzde 25 yaptılar ve en son olarak da yüzde 50 ye çıkardılar. Bu katkı payının kaldırılması gerektiğini düşünüyorum. Onun yerine yerel yönetimin ve yerel yönetimlerin katkı sağlamadı.

K-8: Kastamonu konaklarının pazarlanması için özel pazarlama örgütlerinin kurulması. Ya da genelleştirsek tüm Türkiye’de tarihi konaklar pazarlama örgütünün kurulması.

K-4: Küçük oteller birliğinin gelip burada bir pazar analiz yapması.

K-1: Kastamonu’ya gelen turistlerde beklenti analizi

K-3: Önem başarımları analizi. Gelmeden önce ne düşünüyordun. Geldin konakladın tatilini yaptın şimdi ne düşünüyorsun analizi.

K-6: Eskiden Kastamonu’da güzel bir uygulama vardı. Bu konakların restore edilebilmesi ve malzemenin tedarik edilebilmesi için Kastamonu’da atölyeler vardı. Bunun için Kastamonu’da taş atölyesi ve bunları yapacak ustaların yetiştirilmesi için kursların açılması gerekli. Ustaların ve malzemenin olmayışından dolayı kentin mimari yapısını değiştirmek durumunda kalıyoruz. Başka ilden taş getirip- iç mimarlar daha iyi bilir- bölgenin dokusunu değiştiriyoruz.

K-7: Bakış açısını değiştirmeliyiz.

M: Nereye doğru bakış açısını değiştirmeliyiz?

K-7: Şahısları bakış açılarını değiştirmeliyiz. Bu konakların turizme kazandırılması için ne yapabiliriz diyoruz ya biz hep aynı açıdan bakıyoruz. Buraya gelen katılımcıların hepsi Kastamonu’da ne var hepsi aynı yerden bakıyor. Kötü yapıları yıkalım, işletme maliyetlerini, işletilmesi için gerekli şeyleri, restorasyon için gerekli şeyleri, biz burada demiyoruz ki bu konakların ön plana çıkabilmesi için turizm adına, turizmde ön olana çıkabilmesi için neler yapabiliriz. Bunlar içine neler gerekiyor? Kastamonu neyin nesini? Peki, bu konaklarda ne yapılabilir? Bir, turizm iki, konaklama üç, restoran dört, ziyaret ve gezmek yapılabilir. Bunları yapabilmek için turiste ihtiyacımız var. Turistler yerli ve yabancı turist var. Yabancı turist zaten gelmiyor. Yerli turist nerden gelir TÜRSAB acentalarından gelir. TÜRSAB acentaları geldiği zaman neler ister, şunları bunları. Yani bu anlattıklarım göre kendimize bir hedef belirlemek lazım.

M: Mümkmn olmayan bir yaklaşım.

K-6: Konunun özetine tamamen katılıyorum. Kastamonu'da yaşayanlar Kastamonu konaklarının nasıl restore edeceğini konuşurken, mum gibi de aydınlatıyor. Yani bunlardan son hizmeti alacak son kullanıcıların misafir kitlesi veri tabanındaki istekleriyle Kastamonu'yu bir turizm şehri bunun içinde en güzel sağlıklı TÜRSAB'ın kùltür turları komitesini Kastamonu'ya davet edip onlardan alacağımız bilgilerle Kastamonu'yu nasıl turizm şehri yaparsak bu konakları da aynı onun gibi restore ederiz.

K-1: Kaç kez rapor aldınız?

K-6: Hiçbiri bizim istediğimiz gibi değil ki.

K-1: Daha 2 yıl oldu geleli.

K-6: Tamam. Gelenler kimdi?

K-1: Kafa takımını geldi.

K-6: Sevinç Hanım haricinde kùltürcü yoktu o gelen komitede.

K-1: Rapor bile düzenlemediler.

K-6: Onları biz davet ettik Başaran Bey ve arkasındaki heyeti. Burada sadece bölgelere çalışan kùltür komitesi olacak.

K-1: Sürdürülebilir olması için kent konseyi gibi yerlerde kentsel turizm politikası haline getirilmesi gerekiyor.

M: Evet başka? Sahipleriyle ilgili, sahiplerinin bakış açılarını değiştirmek, onları eğitmek böyle onların...

K-4: Onlar tamamen materyalist baktıkları için eğitime yanaşacaklarını zannetmiyorum. Onlar işletmeci ya da kamu tarafındaki heyecanı paylaşmıyorlar

genelde. Herhangi bir romantizm de katmıyorlar. Bu benim eski evim, babamın evi, dedemin evi gibi yaklaşımları da yok. Tamamen meta ben bunu nasıl değerlendiririm nasıl maksimumuma ederim onun hesabındalar.

K-6: Mülk sahipleri var olan kültürel mirası yaşatmak değil o kültürel mirasta rahat yaşamak istiyorlar. Milyon dolarlar etsin, büyük kiralar etsin. Bunun dışında restore edip kendileri işletme gibi bir fikirleri yok.

K-7: Dünya kültür mirasına girebilir. Bu Kastamonu turizmini ve konakları ön plana çıkarabilir.

K-4: Nasıl gireceğiz?

K-6: Bu bitirir zaten bizi.

K-9: Bununla ilgili çalışmalar yapılabilir.

K-6: Bir daha hiç konuşmayız zaten bunu.

M: Kastamonu konaklarının mı girmesi?

K-7: Evet.

K-4: Çok imkânsız bir olay.

K-7: İmkânsız diye bir şey yoktur. İmkânsızı başarmak çok kolaydır. O sadece bir kelimedir.

K-4: Ona benim ömrüm yetmez. Herhalde o kadar yaşayamam ben.

K-1: O maddeye destek olarak aslında kültürel miras çalışması yapıp başka alanlardan konakların ön plana çıkması. Elimizde Kasaba Camii örneği var. Camii girerse konaklarda girecektir.

M: Nasıl formülize edersiniz onu?

K-1: Bütüncül kültürel miras çalışması yapılması olabilir, listeye girme çalışması yapılabilir.

K-4: Örneğin Pompeipolis pazarlama ürünü haline getirilemez mi?

K-1: Yok sanmıyorum.

K-7: Kastamonu'da olması biraz güç gibi gözüküyor. Şahsi menfaatler girdiği zaman olmuyor. Eski şehir – yeni şehir diye ayrıştırılabilir. Eski şehre eski bir şehrin dokusu bir Hollanda ya da bir Almanya gibi. Bu şehri eski şehir dokusuyla yapılmalı. Tüm büyüklükler yıkılmalı, yeni şehirler daha farklı yerlere yapılmalı.

MSF-2: Cem Bey Sarı Konağı bile açamadı yıllardır. Eğer siz onu aktif hale getiremedikten sonra.

K-7: Kastamonu için kimse elini taşın altına koymuyor.

K-8: Kentin önde gelenlerinin birer konağı restore edip yeniden işlevlendirilmesi konusunda motive edilmesi.

K-1: Turizm adına yeni isimlendirmeler, hem de konağı yaptıran tarihsel süreçte gerçek halinin değişmesinden dolayı bir kimliksizleşme sorunu var. Hiçbir konağı anlatacak hikâyemiz, ister gerçeklik, ister de başka bir şey yok.

K-7: Peki ben size bir hikâye anlatayım. Eskiden her konağın bir yılanı varmış. Bunu biliyor muydunuz? Bu şaka değil, gerçek.

K-3: Kastamonu için mi bunu söylüyorsunuz?

K-7: Bütün dünya için geçerli.

K-1: Her yapı için koruyucu ev altında saklanır, koruyucu ruhudur.

K-7: Ve o yılan hiç hane sahibine zarar vermezmiş.

K-1: Ev sahibine dokunmazmış.

K-7: O ona dokunmaz o ona. Az önce söylendi ya o yılanda artık o özelliğini yitiriyor.

K-1: Aslında ruhu gitmiş oluyor. Biz Kastamonu konağını ne olarak satacağız? Bakıyoruz ki mimari olarak satamayacağız. Belki başka bir somut olmayan kültürel ögesini ortaya çıkaracağız. Biz onun da hikâyesini yitirdik açıkçası.

K-2: Mesela şadi Bey Konağı turizme kazandırılınca, evet ne kadar güzel Kastamonu eşrafı artık turizme inanmaya başladı. Ondan sonra şunu bekledik aslında. Gerisi gelir dedik ama.

K-7: şadi Bey Konağının isminin nereden geldiğini biliyor musunuz? Kendilerinin koyduğu bir isim. Eskiden askerler şad, şadi Bey olsun demişler. Yani hiç alakası olmayan bir isim vermişler. Burayı turizme kazandırdığı zaman ama öyle bir geçmişi yok.

K-1: Bu noktada konak sahibi ailelerin hikâyeleri toplanarak, popüler kültür yayınları yapılabilir. Buradan hikâyeden kastım, orada aileler nasıl yaşıyorlardı. Anıları vardır mutlaka. Bir çeşit sözlü kültür çalışması yaparaktan bir şey ortaya çıkarılması sağlanabilir. Bir farklılık ortaya koymak zorundayız.

K-7: Eskiden kahveler vardı, mahalleler vardı. Mahallede oturanlar vardı. Mahalle kültürü kalktı. Mahalle kültürü oluşturulabilir. Konakları mahalle kültürüyle ayağa kaldırabiliriz.

K-2: Mahalle kültürü çok farklı ama.

K-7: Toplumsal olarak dışa itilen ve sayı olarak az olan yerlerde kültür devam ediyor.

K-4: Sosyolojik olarak biraz daha yükseldiği zaman onlarda da bitecek.

K-2: İnönü Mahallesi 15-20 bin nüfuslu bir yer. Orada mahalle kültüründen bahsedemeyiz. Apartmandakiler bile birbirlerini selamlamıyor. Birbiriyle görüşmüyorlar. Birbirlerini tanımıyorlar. O hale gelmiş vaziyetteyiz.

K-7: İnsanlar birbirlerini tanımıyor ama gelen yabancıyı tanıyorlar.

K-1: Yakınındaki taşınmazlar da işlevlendirilerek, misal veriyorum; Yakup Ağa Külliyesi çevresinde konak yoğunluğu çok. O konakları turizme kazandırmak istiyoruz ama orada konaklayanlar için Yakup Ağa Külliyesi'nde ki açık alanda ya da medrese bölümümde sürekli etkinlikler yapılıyor. Yakınındaki kamusal alanlarla işlevlendirilerek kazandırılabilir.

MSF-2: Eskiden kapı önlerinde çarşaf bağ yapılırdı. Herkes birbirinin yanında otururlardı. Biliyorum hatırlıyorum o kadar yaşlı değilim yani. Kazanlar kurulus, pekmezler kaynatılırdı. Bunlar hep ortak yapılırdı.

K-7: İp eğirirlerdi. Yaşlılık değil bu daha 15 sene öncesine kadar yapılıyordu.

K-2: Doksanlardan sonra hızlı bir şehirleşme başladı.

K-7: Eskiye dönüş olması gerekiyor. Konakların kazandırılabilmesi için.

K-2: O kültürü yaşatabilmek gerekiyor.

K-4: Ama o çok ütöpik bir şey. Nasıl yapılacak ki.

K-2: Turizmin görselliği de çok önemli. Turistler geldiği zaman onları görmek isteyecek.

MSF-2: O kültürün içinde yaşayan o konakta yaşayan insan belli bir yaştan sonra özüne dönmek istiyor. Mesela Sinan Bey Konağı aile kendi yaşadığı şimdi kızını işletiyor. O onlara ayrı bir şey katıyor. Uğurlu Konakları da öyleydi ama çıktı orası. Özüne dönmek var aslında insanlarda.

K-4: Sokak sağlıklaştırma yapılırken biraz daha özenli davranılabilir. Eski muhitin olduğu yere tutup asfalt dökmek yerine, kaldırımın altına telefon direklerine hepsi göz önüne alınarak yapılmalı. Otantik kültürü koruyacak şekilde yapılırsa daha güzel olur.

K-10: Ben onun yapılabileceğine inanmıyorum. Tarihi konağın içine modern aplikler sallandırılıbiliyorsak eğer.

K-4: Belediye olarak asfalt dökmemiz de normal herhalde.

K-10: Yani dökeriz biter. Öyle çok önemli değil.

M: Evet değerli katılımcılar, odak grup toplantımız burada bitmiştir. Çok teşekkür ediyorum değerli katkılarınızdan dolayı.

Ek 5: Odak Grup Toplantısı Davetiyesi

**T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
TURİZM FAKÜLTESİ**

Kastamonu Konaklarının Turizme Kazandırılması
adlı yüksek lisans tezi için odak grup çalışmasına
teşriflerinizi diler, saygılar sunarız.

Doç. Dr. Kutay OKTAY
Tez Danışmanı

Saim AKBAŞ
Turizm İşletmeciliği
Yüksek Lisans Öğrencisi

 23 Mayıs 2017 / 14:00
Kastamonu Üniversitesi
 Turizm Fakültesi Konferans Salonu
Program:
14:00: Odak Grup Çalışmasının Açılışı ve 1. Oturum
15:00: Çay ve Kahve Molası
15:15: Odak Grup Çalışmasının 2. Oturumu
16:15: Odak Grup Çalışmasının Kapanışı

Ek 6. Açıksöz ve Gündem 37 Gazeteleri Odak Grup Görüşmesi Haberleri

Açıksöz 7

Kastamonu Konakları için Odak Grup çalışması yapıldı

'Kastamonu Konaklarının Turizme Kazandırılması' isimli yüksek lisans tezi için Odak Grup çalışması dün Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde yapıldı. Toplantıya İl Kültür ve Turizm Müdürü Ziver Kaplan, KASTOD Başkanı Serkan Mütevellî, Hz. Pir Şeyh Şaban-ı Veli Kültür Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Yrd. Doç. Dr. Muharrem Avcı ve davetliler katıldı. Turizm İşletmeciliği Bölümü yüksek lisans öğrencilerinden Saim Akbaş'ın ve Tez Danışmanı Doç. Dr. Kutay Oktay'ın hazırladığı 'Kastamonu Konaklarının Turizme Kazandırılması' konulu Odak Grup çalışmasında katılımcılar konu hakkında önerilerini sundu.

Mehmet Seyitoğlu

Turizm için odak grup çalışması

GÜNDEM 37

Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde Kastamonu Konaklarının Turizme Kazandırılması isimli yüksek lisans tezi için odak grup çalışması dün yapıldı.

Turizm Fakültesi'ndeki toplantıya İl Kültür ve Turizm Müdürü Ziver Kaplan, KASTOD Başkanı Serkan Mütevellî, Hz. Pir Şeyh Şaban-ı Veli Kültür Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Yrd. Doç. Dr. Muharrem Avcı ve davetliler katıldı. Turizm İşletmeciliği Bölümü yüksek lisans öğrencilerinden Saim Akbaş'ın ve Tez Danışmanı Doç. Dr. Kutay Oktay tarafından hazırlanan Kastamonu Konaklarının Turizme Kazandırılması odak grup çalışmasında katılımcılar konu hakkında önerilerini sundular.

»Emrah PALABIYIKOĞLU

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Saim AKBAŞ

Doğum Yeri, Tarihi : Alanya, 25.08.1991

Eğitim Durumu

Lise : Alanya Kız Teknik ve Meslek Lisesi, Bar Dalı, 2009.

Lisans : Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi, Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu, Yiyecek İçecek İşletmeciliği, 2014.

Yüksek Lisans : Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, 2017.

Tez Konusu : Kastamonu Konaklarının Turizme Kazandırılması

İş Deneyimi

2015-2016 :Sunprime Numa Beach Hotel, Resepsiyonist (Alanya)

2011-2014 :Granada Luxury Resort Hotel, Resepsiyonist (Alanya)

2010- 2011 :Goldcity Tourism Complex, Junior Resepsiyonist (Alanya)

2009-2010 :Goldcity Tourism Complex, Garson (Alanya)

2008-2009 :Goldcity Tourism Complex, Restaurant Komisi (Alanya)

2007-2008 :Goldcity Tourism Complex, Stajyer Bar Komisi (Alanya)

2006-2007 :Orient Palace Hotel, Stajyer Bar Komisi (Alanya)

Bilimsel Faaliyetler

Makaleler

Aydoğdu, A. & Akbaş, S. (Baskıda). Kastamonu konaklarının turizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *Turan Stratejik Araştırma Merkezi (TURAN-SAM)*, 9(35).

Hakemli Kongre / Sempozyumların Bildiri Kitaplarında Yer Alan Yayınlar

Avcı, M., Koçođlu C. M. & Akbaş, S. (2016, Haziran). *Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizmde küresel etik ilkelerini değerlendirme düzeyleri: Kastamonu üniversitesi turizm fakóltesi örneği*. II. Uluslararası Türk Dünyası Turizm Sempozyumu, Almatı, KAZAKİSTAN, 3-5 Haziran 2016, s. 46-52.

Akbaş, S., Avcı, M., Oktay, K. & İşlek, E. (2017, Nisan). *Turizm fakólterleri çerçeve programlarına helal turizm dersinin eklenmesi ve bir içerik önerisi*. I. Uluslararası Helal Turizm Kongresi, Alanya, TÜRKİYE, 07-09 Nisan 2017, Alanya.

İletişim

E-Posta Adresi : akbas.saim07@gmail.com